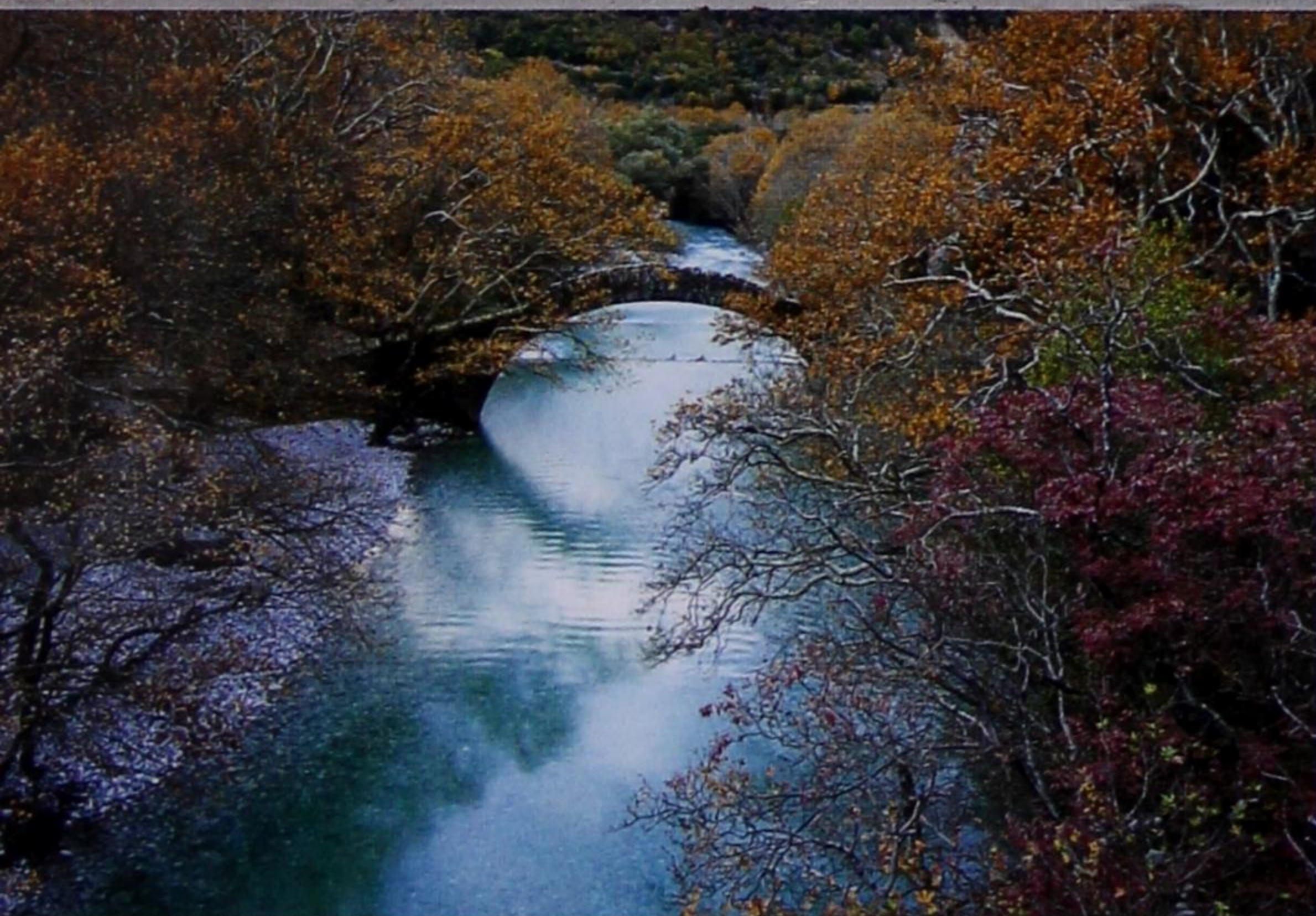
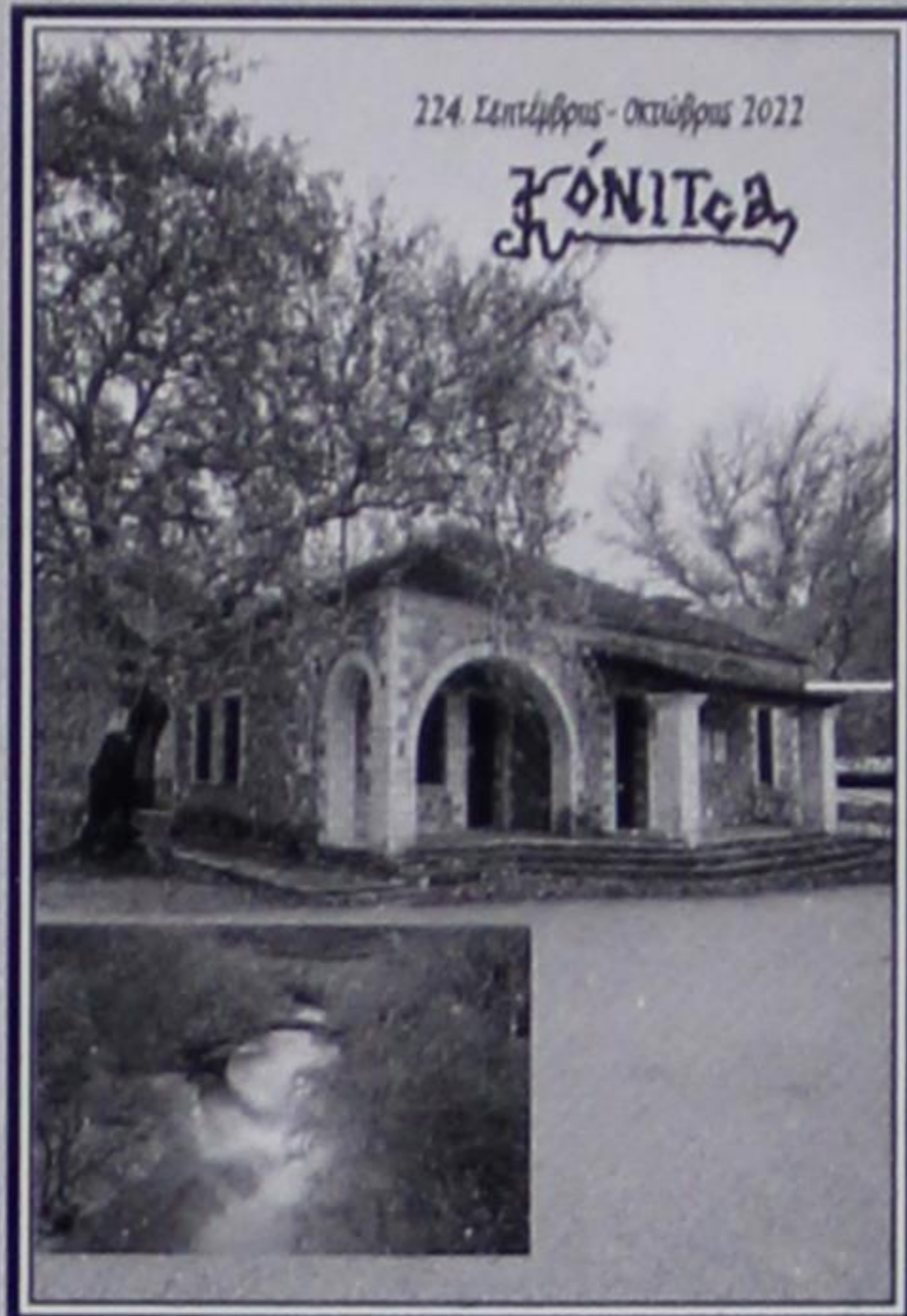

224. Σεπτέμβρης - Οκτώβρης 2022

Κόνιτσα

224. ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ - ΟΚΤΩΒΡΗΣ 2022

Φωτ. Εξωφύλλου: "Εθνικό Πάρκο Β. Πίνδου"
στην Κλειδωνιά

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

«Σύλλογος Φίλων Περιοδικού
ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. - fax. 26550 22212

Κιν. 6979 138 737

periodiko-konitsa@hotmail.com

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 20 Ευρώ,

Εξωτερικού 40 Ευρώ ή 50 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές

στον υπεύθυνο Σ. Τουφίδη

ή

Τρ. Πειραιώς: 6302-010076-607

IBAN: GR 32 0171 3020 0063 0201 0076 607

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 224 Σεπτεμβρης - Οκτώβρης 2022 • Euro 3

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

Σελ.

- 313 28^η Οκτωβρίου
- 319 Στην Πίνδο ο χειμώνας έρχεται νωρίς, **Δ. Ζιακόπουλος**
- 325 Αλησμόνητες πατρίδες, **Η. Ανδρέου**
- 330 Γράμμα προς τον Ερντογάν, **Η. Ανδρέου**
- 332 Δυο φωτογραφίες, **Χαρητ. Παπαϊωάννου**
- 335 Ένας λαογράφος στην Καστάνιανη, **Χ. Γκούτος**
- 339 Χαράλαμπος Ρεμπέλης, **Ν. Β. Φασούλης**
- 342 Η "φασολάδα" στο Γανναδιό, **Γ. Δερμιτζάκη**
- 343 Ο Ντουρής της γιαγιάς μου, **Σωκ. Οικονόμου**
- 345 Οι Νέοι μας σε αναζήτηση εργασίας, **Χρ. Ζάνης**
- 347 Τεκμηρίωση, **Η. Ανδρέου**
- 351 Εύθυμα και σοβαρά, **Μ. Σπηλιόπουλος**
- 356 Η μελαγχολία του Αυγούστου, **Φ. Γιαννούχου**
- 357 Το βιβλίο, **Σ.Τ.**
- 359 Δημ. Βιβλιοθήκη Κόνιτσας
- 362 Εκδήλωση για την προστασία του Αώου
- 363 Εθν. Πάρκο Βορ. Πίνδου
- 365 1^ο Χορωδιακό Φεστιβάλ
- 366 Γιορτή στο Μοναστήρι Ζέρμας
- 369 Όνειρο ζωής, **Γ. Μαυρογιάννη**
- 372 Το άναμμα κανδηλιών, **Αρετής Γραμμόζη**
- 373 Πάδες, **Μάγδας Τσουμάνη**
- 379 Έθιμα Σαμαρίνας, **Γρηγ. Βέλκου**
- 382 Εκλογικός κατάλογος Γρεβενών, **Γ. Γεράση**
- 383 Από τον Δήμο
- 387 Σχόλια - Ειδήσεις - Κοινωνικά
- 391 Επιβίωση, **Β. Σπανού**

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Ι Δ Η

Γαριβάλδη 10,
45221 Ιωάννινα
τηλ. 26510 77358
e_theodo@otenet.gr

28η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940

Με λαμπρότητα γιορτάστηκε κι εφέτος η ένδοξη επέτειος. Ογδόντα δύο χρόνια πέρασαν από τότε που τα φασιστικά στρατεύματα του υπερφίαλου δικτάτορα Μουσολίνι εισέβαλαν στη χώρα μας από τρεις κατευθύνσεις Πίνδος-Καλπάκι-Θεσπρωτία. Μελετημένο το σχέδιο του Πράσκα, αλλά λογάριασαν χωρίς τον ... «ξενοδόχο» δηλαδή την ομοψυχία του Ελληνικού Λαού την προαιώνια αγάπη του για την Ελευθερία, καθώς και τον καιρό που αποφάσισαν την εισβολή.

Η ιταλική ηγεσία πίστευε ότι ο Ελληνικός Λαός, δυσαρεστημένος από τη δικτατορία Μεταξά θα τους περίμενε με «ανοικτές αγκάλες» και σε 3 μέρες θα «έπιναν καφέ» στα Γιάννινα...

Οι εισβολείς σε 20 μέρες επέστρεψαν κακήν κακώς εκεί απ' όπου ξεκίνησαν και στα βουνά μας γράφτηκε το αθάνατο Έπος της μεγάλης Νίκης.

Χρέος για τους προγόνους μας είναι να τους τιμούμε κάθε χρόνο ενισχύοντας έτσι τον πατριωτισμό της νέας Γενιάς, γιατί έθνη που λησμονούν την ιστορία τους δεν έχουν μέλλον...

Στην Κόνιτσα την παραμονή άρχισαν οι εκδηλώσεις με ομιλίες σ' όλα τα Σχολεία της πόλης. Επιμνημόσυνη δέηση με συμμετοχή μαθητών, καθηγητών και δασκάλων στο Μουσικό Πεδιόπουλο 1940 στον Αν-Θανάση, κατάθεση στεφάνων.

Επιμνημόσυνη δέηση έγινε και στο λόφο του Εφ. Ανθ/γού Παύλου Παυλίδη στο Ελεύθερο με κατάθεση στεφάνων και δεξίωση στο χωριό.

Την Παρασκευή 28/10 Θεία Λειτουργία

χοροστατούντος του Σεβ. Μητροπολίτη Ανδρέα στον Ι. Ναό Αγ. Κοσμά και Δοξολογία.

Στις 10:30 έγινε η καθιερωμένη επιμνημόσυνη Δέηση στο μνημείο Ηρώων (στο προαύλιο του Δημαρχείου) με κατάθεση στεφάνων από τον εκπρόσωπο της Κυβέρνησης συμπατριώτη Υφυπουργό Προστ. του Πολίτη κ. Λευτέρη Οικονόμου, τον Δήμαρχο και όλες τις Αρχές και Συλλόγους.

Τον πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε ο κ. Πέτρος Πιπερίδης, Δ/ντής του Β' Δημ. Σχολείου.

Ακολούθησε δεξίωση στην αίθουσα του Δημαρχείου και στο γραφείο του Δημάρχου αντιλλάγησαν ευχές μεταξύ του παριστάμενου Υφυπουργού και του Δημάρχου και Δημ. Συμβούλων.

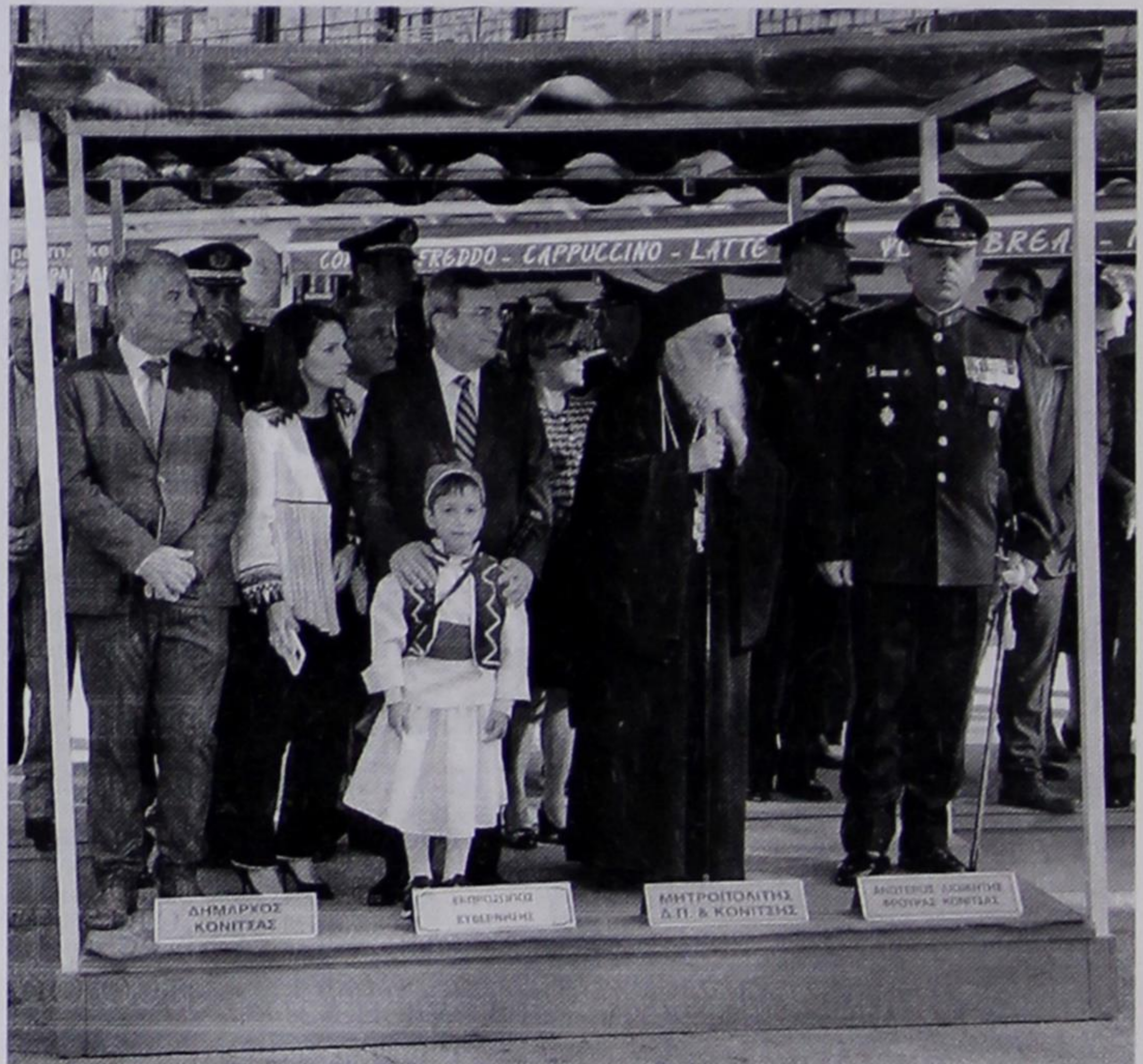
Στις 11:15 πραγματοποιήθηκε στον καθιερωμένο χώρο η μαθητική και στρατιωτική παρέλαση ενώπιον των επισήμων κ. Οικονόμου, Δημάρχου, Δημ. Συμβούλων.

Οι εκδηλώσεις έκλεισαν με τους παραδοσιακούς χορούς των μαθητών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκ/σης. Πολύς κόσμος παρακολούθησε την παρέλαση καμαρώνοντας τα παιδιά και τους χορούς.

Πριν αρχίσουν οι χοροί ο Δήμαρχος έκανε έναν σύντομο χαιρετισμό ευχόμενος στους συγκεντρωμένους συμπολίτες και ο κ. Οικονόμου, «γέννημα και θρέμα» της Κόνιτσας. Εκφράζοντας τη χαρά του χαιρέτησε και ευχήθηκε σε όλους τα χρόνια πολλά που το καλεί η μεγάλη μέρα.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ

Π. Τσιγκούλη

Kóvva

Κόιντοα

Στην Πίνδο ο χειμώνας έρχεται νωρίς

του Δημήτρη Ζιακόπουλου

Το σούρουπο της 27^{ης} Οκτωβρίου 1940 στη ΒΔ Ελλάδα ήταν συννεφιασμένο. Στα μεθοριακά φυλάκια όλης της έκτασης των Ελληνοαλβανικών συνόρων και στα παγωμένα υψώματα της Πίνδου οι Έλληνες στρατιώτες επαγρυπνούσαν. Εδώ και μέρες περίμεναν τους Ιταλούς, αποφασισμένοι να δώσουν τη δική τους απάντηση στη χωρίς όρια προκλητικότητα των αντιπάλων τους. Με τον ερχομό της νύχτας άρχισαν να εκδηλώνονται βροχές και καταιγίδες με αποτέλεσμα το έργο των σκοπών - παρατηρητών να γίνει δύσκολο. Με τεντωμένα αυτιά προσπαθούσαν μέσα στο φυσικό χαλασμό να αφουγκραστούν ήχους από ερπύστριες εχθρικών τανκς ή ο,τιδήποτε άλλο μπορούσε να προδώσει το ξεκίνημα της ιταλικής εισβολής. Και σαν να μην έφθανε αυτό, τα αδιάκοπα μπουμπουνητά και τα παράσιτα από τις αστραπές δημιουργούσαν προβλήματα στην επικοινωνία των μεθοριακών φυλακίων με τις διοικήσεις των ταγμάτων προκαλύψεως. Στην έδρα της VIII Μεραρχίας αρχικά υπήρχε κάποια αμφιβολία για τις προθέσεις του εχθρού, αλλά όσο οι ώρες περνούσαν και οι πληροφορίες πλήθαιναν, η εικόνα έγινε ξεκάθαρη: η επιθετική κίνηση των Ιταλών είχε ξεκινήσει σε όλο το μήκος του μετώπου.

Στην Ήπειρο και τη Δυτική Μακεδο-

νία η 28^η Οκτωβρίου 1940 ξημέρωσε με συννεφιασμένο ουρανό και κάποιες βροχές, οι οποίες στις περισσότερες περιοχές ήταν ασθενείς και επέτρεπαν στους κατοίκους τους να πάνε στις καθημερινές τους δουλειές χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα. Πιο χαρούμενοι από όλους ήταν οι αγρότες, διότι οι βροχές των τελευταίων ημερών είχαν κάνει τα χωράφια τους έτοιμα για όργωμα. Όμως, σε ελάχιστες ώρες οι νεώτεροι από αυτούς αντί για το αλέτρι έπιασαν το όπλο και με το τραγούδι στα χείλη τράβηξαν προς τα εκεί που το χρέος τους καλούσε. Πολλοί από αυτούς που έφυγαν δεν γύρισαν ποτέ πίσω. Τα κόκαλά τους είναι ακόμα σπαρμένα στα βουνά της Βορείου Ηπείρου.

Στην Πίνδο το ομώνυμο Απόσπασμα υπό τη διοίκηση του συνταγματάρχη Κωνσταντίνου Δαβάκη, με τομέα ευθύνης την περιοχή μεταξύ του δεξιού της VIII Μεραρχίας και του αριστερού της IX Μεραρχίας, είχε να καλύψει μέτωπο μήκους περίπου 70 χιλιομέτρων, το οποίο σε αδρές γραμμές εκτεινόταν από την Κόνιτσα ως το Επταχώρι. Για την υπεράσπιση αυτού του μετώπου είχε διατεθεί στον Κωνσταντίνο Δαβάκη δύναμη δύο ταγμάτων πεζικού -ένα τρίτο τάγμα μπήκε αργά στη μάχη- με σοβαρές ελλείψεις οπλισμού, ιματισμού, υπόδησης και

εφεδρικών πυρομαχικών, μιας ίλης ιππικού και μιάμισης πυροβολαρχίας. Ο Δαβάκης, που είχε αναλάβει τη διοίκηση του τομέα της Πίνδου μόλις δύο μήνες πριν από την ιταλική επίθεση, έκανε ότι μπορούσε για να οργανώσει την άμυνα τα περιοχής, αλλά στα στρατηγικά οχυρά σημεία που επέλεξε δεν είχε να διαθέσει παρά μόνο λόχους και διμοιρίες.

Απέναντι στο Απόσπασμα της Πίνδου, συνολικής δύναμης περίπου 2.000 ανδρών, βρέθηκε η Μεραρχία των Αλπινιστών «Τζούλια» συνολικής δύναμης 10.800 ανδρών.¹ Στη «Τζούλια» είχε ανατεθεί η τολμηρή επιχείρηση να περάσει μέσα από τις φοβερές διαβάσεις της Πίνδου και να δημιουργήσει επικίνδυνη σφήνα με την αιχμή της στο Μέτσοβο. Το Μέτσοβο ήταν στρατηγικός κόμβος στο δρόμο Ιωαννίνων - Τρικάλων, ο οποίος τότε αποτελούσε τη μοναδική οδό επικοινωνίας της Δυτικής με την Ανατολική Ελλάδα. Αν η «Τζούλια» έφτανε στο Μέτσοβο, ο κορμός της Ελλάδας θα κοβόταν στα δύο.²

Στο ορεινό συγκρότημα της Πίνδου με τα μεγάλα υψόμετρα, τις απότομες πλαγιές, τους καώδεις γκρεμούς, τα βαθιά φαράγγια, τα λασπωμένα μονοπάτια, τα φουσκωμένα ποτάμια, τους ορμητικούς χειμάρρους και τα χιόνια που έρχονται νωρίς δεν υπήρχαν επαρκείς ελληνικές δυνάμεις για την αναχαίτιση των Ιταλών. Το «απόσπασμα αυτοκτονίας» του Δαβάκη βρέθηκε μόνο του σε έναν άνισο αγώνα που έμελλε να κριθεί σε

μάχες σώμα με σώμα.

Με την έναρξη της ιταλικής επίθεσης οι ειδικά εκπαιδευμένες για ορεινές επιχειρήσεις δυνάμεις της «Τζούλια» εισέδυσαν με τόλμη στον ορεινό όγκο της Πίνδου, χρησιμοποιώντας δύο κυρίως συντάγματα: το 8^ο και το 9^ο. Την δεύτερη μέρα της επίθεσης ο κύριος όγκος του 8^{ου} συντάγματος κινήθηκε προς την κατεύθυνση Πυρσόγιαννης - Βούρμπιανης, όπου για την αναχαίτισή του υπήρχαν μόνο δύο ελληνικοί λόχοι. Οι λόχοι κράτησαν όσο μπορούσαν κι έπειτα συμπύχθηκαν. Από τη δύναμη αυτή μια διμοιρία γενναίων στρατιωτών υπό τον ανθυπασπιστή Καφαντάρη και το λοχία Σκυλογιάννη κινήθηκε βόρεια και εγκαταστάθηκε στην κορυφή της Κιάφας σε υψόμετρο 2.398 μέτρων. Εκεί, η ηρωική διμοιρία αμύνθηκε σθεναρά όλη τη νύχτα σε συνθήκες πολικού χειμώνα. Με το χιόνι να πέφτει συνέχεια και το κρύο να τρυπάει τα κόκκαλα, τα χέρια των υπερασπιστών της Κιάφας κάποια στιγμή ξύλιασαν. Δεν μπορούσαν πια να κρατήσουν τα όπλα και σε λίγο ο ένας μετά τον άλλο άρχισαν να χάνουν τις αισθήσεις τους. Γράφει ο αντιστράτηγος ε. α. Αλέξανδρος Εδιπίδης: «Την νύχτα της 29^{ης} προς την 30^ή Οκτωβρίου η χιών επί της Κιάφας είχε φθάσει εις ύψος μισού μέτρου, οι δε Ιταλοί δεν επέτιθεντο λόγω του ψύχους. Την κατάστασιν αυτήν ο λοχίας Σκυλογιάννης εγνώρισεν τηλεφωνικώς εις τον ταγματάρχη Αντωνόπουλον, προσθέτων ότι το μεγαλύτερο τμή-

μα της διμοιρίας και ο ανθυπασπιστής Καφαντάρης κατέκειντο αναίσθητοι εκ ψύχους. Κατόπιν τούτου ο ταγματάρχης διέταξε την εκκένωσιν της Κιάφας, αφ' ετέρου δε δια φορείων μετέφερε τους παγοπλήκτους εις τον σταθμόν διοικήσεώς του. Ούτω την 30^η Οκτωβρίου η περιοχή η περιλαμβανομένη μεταξύ της Κιάφας και των βορείων παρυφών του όρους Σμόλικας κατείχετο υπό των Ιταλών». ³

Στο νότιο άκρο του ορεινού μετώπου, σχεδόν ολόκληρη την ημέρα της 28^{ης} Οκτωβρίου, βασίλευε ανησυχαστική ηρεμία. Ξαφνικά, στις 5 το απόγευμα, μπροστά στους δύο λόχους του Αποσπάσματος της Πίνδου που βρίσκονταν στις περιοχές Μόλιστας και Καστάνιανης εμφανίστηκε ολόκληρο το 9^ο σύνταγμα της «Τζούλια». Οι λόχοι ανατράπηκαν και ο Δαβάκης σκέφθηκε να ζητήσει βοήθεια από το τάγμα προκαλύψεως της Κόνιτσας, που υπαγόταν στην VIII Μεραρχία. Όμως, δεν υπήρχε πλέον τηλεφωνική επικοινωνία και τη νύχτα της 28^{ης} Οκτωβρίου το Απόσπασμα της Πίνδου αναγκάστηκε να συμπτυχθεί, αλλού συντεταγμένα και αλλού με μεγάλη αταξία. Τον εφιάλτη, που για το Δαβάκη είχε μόλις αρχίσει, θα τον ζούσε το Γενικό Στρατηγείο τις επόμενες τρεις μέρες, στη διάρκεια των οποίων η ιταλική απειλή στην Πίνδο πήρε δραματικές διαστάσεις. Ο Δαβάκης διατήρησε την ψυχραιμία του και έκανε ό,τι μπορούσε για να επιβραδύνει την προέλαση των Ιταλών. Το

πρωί της 29^{ης} Οκτωβρίου διέταξε το 3^ο τάγμα του, το τάγμα του Ποτιστή, που μόλις την προηγούμενη νύχτα είχε φτάσει στο Επαχώρι, να αντεπιτεθεί στο ύψωμα Μούκα και έστειλε τις τελευταίες ελάχιστες εφεδρείες του εναντίον των αλпинιστών που προωθούνταν προς τη Σαμαρίνα.

Το απόγευμα της 30^{ης} Οκτωβρίου ευφορία κατέλαβε τον Αποσπασματάρχη της Πίνδου, καθώς είδε τις πρώτες ενισχύσεις να φθάνουν στο Επαχώρι. Εκτός από το τάγμα του Ποτιστή, έφθασαν στην περιοχή του Επαχωρίου ένα απόσπασμα ιππικού υπό τον ίλαρχο Δ. Γεωργιάδη και μια διλοχία πεζικού υπό τον Βασιλόπουλο, που ακολουθούσε τους ιππείς. Η μικρή αυτή δύναμη είχε ξεκινήσει από τα Γρεβενά και κάτω από εξαιρετικά αντίξοες καιρικές συνθήκες έφτασε πρώτη στο Επαχώρι. Η επίσημη αφήγηση σημειώνει: «Αι μετακινήσεις αύται εγένοντο ως επί το πλείστον δια πορειών πεζή, ελάχιστοι δε τούτων δι' αυτοκινήτων μέχρι Δούτσικον, ένθα έφθανε καρροποίητος οδός». ⁴ Πίσω από την παραπάνω λιτή περιγραφή των γεγονότων κρύβονται συγκλονιστικές λεπτομέρειες για το πώς έφτασαν οι λίγες στην αρχή και ισχυρές κατόπιν ενισχύσεις στην Πίνδο. Ειδικότερα για το τάγμα του Ποτιστή, οι πληροφορίες λένε ότι είχε φτάσει στο Δούτσικο με κάποια σαραβαλιασμένα επίτακτα λεωφορεία, αλλά στη συνέχεια οι άνδρες κατευθύνθηκαν πεζή προς το Κεράσοβο. Η πρώτη

μέρα περιελάμβανε «ναπολεόντεια πορεία» δεκατεσσάρων ωρών κάτω από καταρρακτώδη βροχή, χωρίς ούτε την καθιερωμένη δεκάλεπτη στάση για ανάπαυση. Τα λουριά του όπλου και του γυλεού βάραιναν τους ώμους των στρατιωτών, αλλά το μεγαλύτερο πρόβλημα παρουσιάστηκε αλλού. Τα άρβυλα, που σε άλλους ήταν στενά και σε άλλους φαρδιά, πλήγωσαν τα πόδια τους με αποτέλεσμα η πορεία της δεύτερης μέρας να γίνει μαρτύριο. «Είχαν αρχίσει την πορεία με τραγούδια, μα γρήγορα τα σάματψαν...», γράφει ο Χρήστος Ζαλοκώστας και συνεχίζει: «Ωστόσο έσφιγγαν τα δόντια... Γρήγορα πήγαιναν, αφού ήξεραν πως η σωτηρία της Ελλάδας ήταν ζήτημα λίγων ωρών ...». ⁵

Με την άφιξη των ενισχύσεων ο Δαβάκης άρχισε να οραματίζεται τη μεγάλη αντεπίθεση. Το σκεπτικό του ήταν σωστό: εφόσον στα αριστερά των δύο μεγάλων σφηνών της ιταλικής Μεραρχίας που προωθούνταν προς τη Σαμαρίνα και το Δίστρατο υπήρχαν ακόμα πυρήνες αντίστασης από δυνάμεις του Αποσπάσματος και κατέφθαναν εγκαίρως σημαντικές ενισχύσεις, μπορούσαν να πλευροκοπηθούν και ενδεχομένως να αποκοπούν τελείως οι φάλαγγες των αλπινιστών. Πράγματι, πριν ακόμη τελειώσει ο Οκτώβριος, μονάδες του Αποσπάσματος της Πίνδου καθώς και νέες μονάδες που έσπευσαν προς ενίσχυσή του άρχισαν τις αντεπιθέσεις με απaráμιλλο ηρωισμό και αυτοθυσία, πολεμών-

τας όχι μόνο με τους αλπινιστές της «Τζούλια», αλλά και με τα στοιχεία της φύσης: τις βροχές, τις λάσπες, τα πλημμυρισμένα ποτάμια, τα χιόνια και το κρύο.

Το βράδυ της 31^{ης} Οκτωβρίου 1940 ένας ελληνικός λόχος βάδιζε από τη Ζούζουλη της Καστοριάς προς το ύψωμα Τσούκα που βρίσκεται προς την κατεύθυνση της Φούρκας των Ιωαννίνων και έχει υψόμετρο 1.157 μέτρων. Ο αντικειμενικός σκοπός του λόχου ήταν η κατάληψη της Τσούκας που την είχαν πάρει οι Ιταλοί. Επικεφαλής του λόχου ήταν ο υπολοχαγός πεζικού Αλέξανδρος Διάκος, που καταγόταν από την ανελεύθερη την εποχή εκείνη Χάλκη των Δωδεκανήσων. Ο δρόμος που ανεβαίνει από τη Ζούζουλη προς την Τσούκα περνάει μέσα από μια δασωμένη ρεματιά και σε απόσταση περίπου μισής ώρας καταλήγει, ύστερα από μια ανηφόρα, σ' ένα εικονοστάσι. Αυτό το εικονοστάσι επέλεξε ο υπολοχαγός Διάκος για να τάξει τις προφυλακές του. Ο υπόλοιπος λόχος θα περνούσε τη νύχτα στη ρεματιά.

Συνήθως, στα τέλη Οκτωβρίου - αρχές Νοεμβρίου δεν κάνει πολύ κρύο στις πεδινές περιοχές της ΒΔ Ελλάδας, αλλά δεν ισχύει το ίδιο για την ορεινή Πίνδο, όπου οι ελάχιστες θερμοκρασίες πέφτουν χαμηλά ακόμα και από τις αρχές του φθινοπώρου. Επιπλέον, εκείνη τη νύχτα είχε παρατηρηθεί αλλαγή του καιρού προς το ψυχρότερο, λόγω της διέλευσης από την περιοχή ενός ψυ-

χρού μετώπου. Με το κρύο να περονιάζει τα κόκαλά τους, κάποιοι από τους άνδρες του Διάκου τον πλησίασαν και του ζήτησαν να ανάψουν φωτιές. Εκείνος δίστασε για μια στιγμή, σκεπτόμενος ότι μέσα στη νύχτα θα μπορούσαν εύκολα να γίνουν αντιληπτοί από τους Ιταλούς. Όμως, γνωρίζοντας πως χωρίς φωτιά, η επιβίωση των ανδρών του θα ήταν δύσκολη και εκμεταλλευόμενος την απόκρυψη που παρείχε η ρεματιά, έδωσε την άδεια να ανάψουν μικρές φωτιές.

Η νύχτα περνούσε ήσυχα, με τους κουρασμένους από την πορεία άνδρες του λόχου να κοιμούνται γύρω από τις φωτιές. Ο Διάκος δεν ήθελε να κοιμηθεί. Μαζί του και ο έφεδρος ανθυπολοχαγός Λευτέρης Ντάσκας, διμοιρίτης του λόχου κι ένα από τα πρωτοπαλικάρα του. Η κουβέντα των δύο ανδρών περιστράφηκε γύρω από την επιχείρηση της ημέρας που θα ερχόταν σε λίγες ώρες. Κάποια στιγμή, από το εικονοστάσι που βρίσκονταν οι προφυλακές του λόχου ακούστηκαν τουφεκιές. Οι άνδρες πετάχτηκαν όρθιοι. Ο Διάκος ήταν ήδη στο δρόμο και έτρεχε προς τις προφυλακές, καλώντας τους διμοιρίτες του να συντάξουν γρήγορα τους άνδρες. Όταν έφτασε στο εικονοστάσι, ένας λοχίας τον κατατόπισε πρόχειρα. Στο δρόμο, πάνω, είχαν ακουστεί βήματα κι άγνωστες φωνές. Ο σκοπός φώναξε «αλτ τις ει;», αλλά δεν πήρε απόκριση. Ήταν Ιταλοί. Η πρώτη τουφεκιά ρίχτηκε από τον ίδιο για να απαντήσουν με χειροβομβίδες και

αυτόματα οι εχθροί. Σε λίγο οι αντιδράσεις των Ιταλών σταμάτησαν και ο Διάκος διέταξε παύση πυρός και για τους Έλληνες στρατιώτες. Στη συνέχεια, ακροβόλισε τους άνδρες του, που είχαν πλέον φθάσει όλοι από τη ρεματιά, και ετοιμάστηκε για τη μεγάλη αναμέτρηση με τον εχθρό που διέθετε περισσότερους άνδρες και μεγαλύτερη δύναμη πυρός.

Τον Δωδεκανήσιο υπολοχαγό, που όντας ακόμα μαθητής Γυμνασίου σε μια επέτειο της 25^{ης} Μαρτίου στην ιδιαίτερη πατρίδα του κατέβασε την ιταλική σημαία και ύψωσε τη Γαλανόλευκη, δεν τον τρόμαζε η υπεροχή του εχθρού σε άνδρες και όπλα. Μπροστά αυτός και πίσω του ο Ντάσκας με τους λοιπούς άνδρες του λόχου όρμησαν εναντίον των ιταλικών θέσεων. Στον τιπάνιο αγώνα που ακολούθησε ο Αλέξανδρος Διάκος και οι άνδρες του τρεις φορές κατέλαβαν την Τσούκα και ισάριθμες φορές την έχασαν από τις αντεπιθέσεις του πολυπληθέστερου εχθρού. Τίποτε όμως δεν μπορούσε να σταματήσει το γενναίο αξιωματικό. Άρπαξε ένα μάνλικερ από ένα νεκρό στρατιώτη, μάζεψε τους εναπομείναντες άνδρες του και τους ζήτησε να τον ακολουθήσουν στην τελευταία επίθεση: «Εμπρός παιδιά! Εμπρός! Για μια Ελλάδα! Για μια μεγάλη Ελλάδα! Για μια ελεύθερη Δωδεκάνησο!». «Μαζί σου λεβέντη», αναφώνησαν εκείνοι και με όση δύναμη τους είχε απομείνει ξεχύθηκαν πίσω του. Η πρώτη γραμμή

των Ιταλών υποχώρησε και ο Διάκος βρέθηκε μπροστά σ' ένα εχθρικό πολυβολείο. Ένας Ιταλός στρατιώτης έπεσε νεκρός και ο υπολοχαγός από τη Χάλκη, ασυγκράτητος, έστρεψε το όπλο του εναντίον των χειριστών του φιάτ. Το παλικό πολυβόλο ξέρασε φωτιά και σίδερο και ο Διάκος, χτυπημένος θανάσιμα, έπεσε στο χώμα. «Μας έφαγαν τον υπολοχαγό» ούρλιαξε ο Ντάσκας κι έτρεξε προς τον πεσμένο Διάκο. Σε δευτερόλεπτα μια ριπή σώριασε κι αυτόν στο έδαφος, εκεί δίπλα στον αρχηγό και φίλο του.⁶

Ο Αλέξανδρος Διάκος, ο Λευτέρης Ντάσκας και οι στρατιώτες που έπεσαν εκείνη την ημέρα μαζί τους στην Πίνδο έχασαν τη μάχη της Τσούκας, αλλά κέρδισαν την αθανασία και την αιώνια ευγνωμοσύνη των Ελλήνων. Την επόμενη μέρα, 2^α Νοεμβρίου 1940, στον Προφήτη Ηλία της Φούρκας τραυματίστηκε βαριά ο Κωνσταντίνος Δαβάκης από σφαίρα που διέτρησε τον δεξιό του πνεύμονα. Όσο για τη συνέχεια των επιχειρήσεων στο ορεινό συγκρότημα της ΒΔ Ελλάδας, η αποτελεσματική άμυνα της VIII Μεραρχίας στο Καλπάκι

έδωσε το χρόνο στους Έλληνες να οργανώσουν τη μεγάλη νικηφόρα αντεπίθεσή τους στην Πίνδο.

ΠΗΓΕΣ

¹ Δημητρίου Λιμνιάτη, Αντιστρατήγου ε.α., *Το Έπος του 1940 και ο Στρατηγός Κατσιμήτρος*, 1997. Ιστορία Εικονογραφημένη, τ. 352.

² Αλεξάνδρου Ζαούση, *Οι Δύο Όχθες: 1939-1945, Μέρος Πρώτο: 1940-41. Οι τρεις εποποιίες: Αλβανικό-Οχυρά-Κρήτη. Κεφάλαιο 2: Ο Ελληνοϊταλικός Πόλεμος*, 2015. Εκδόσεις Ωκεανίδα.

³ Αλεξάνδρου Εδιπίδη Αντιστρατήγου ε.α., *Ιστορία του Ελληνοϊταλικού και Ελληνογερμανικού Πολέμου 1940-1941*, Εκδόσεις Σ. Τζηρίτα, 1959.

⁴ Αλεξάνδρου Παπάγου, *Ο Πόλεμος της Ελλάδος 1940-1941*, Εκδότης Ίδρυμα Γουλανδρή - Χόρν, 1995.

⁵ Χρήστου Ζαλοκώστα, *Πίνδος, Η Εποποιία στην Αλβανία*, 1993. Εκδόσεις Εστία σ. 9-10.

⁶ Παναγιώτη Πασπάτη, *Υπλγος (ΠΖ) Διάκος Αλέξανδρος, Στρατιωτική Επιθεώρηση*, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2010.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Η απονομή του Εριφίλειου Επάθλου από τον Αθλοθέτη Δημ. Κούσιο θα γίνει στο Εκθεσιακό Κέντρο (ΚΕΚ) στις 28/11/2022, ώρα 12 μεσημέρι (Κεντρική Αγορά).

ΑΛΗΣΜΟΝΗΤΕΣ ΠΑΤΡΙΔΕΣ

του Ηλία Ανδρέου

Τι ήταν το τουρκικό «Εθνικό Συμβόλαιο»;

Ενώ η Συνδιάσκεψη της Ειρήνης στο Παρίσι συνεχιζόταν, οι Οθωμανοί/Τούρκοι εθνικιστές προσπαθούσαν να βρουν κάποιο αντιπροσωπευτικό σώμα για να εκφράσουν τις θέσεις τους ως προς την εδαφική έκταση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Τελικώς, τον Ιανουάριο του 1920 το τελευταίο οθωμανικό Κοινοβούλιο υιοθέτησε το λεγόμενο Εθνικό Συμβόλαιο (MISAK-I MILLI), που αναφέρεται και ως «εθνικός όρκος». Το κείμενο βασίστηκε στα συμπεράσματα δύο προηγούμενων συνεδρίων των Οθωμανών/Τούρκων εθνικιστών στο Ερζερούμ και στη Σεβάστεια το 1919. Περιλαμβάνονταν σε αυτό όλες οι διεκδικήσεις του αναδυόμενου εθνικιστικού κινήματος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

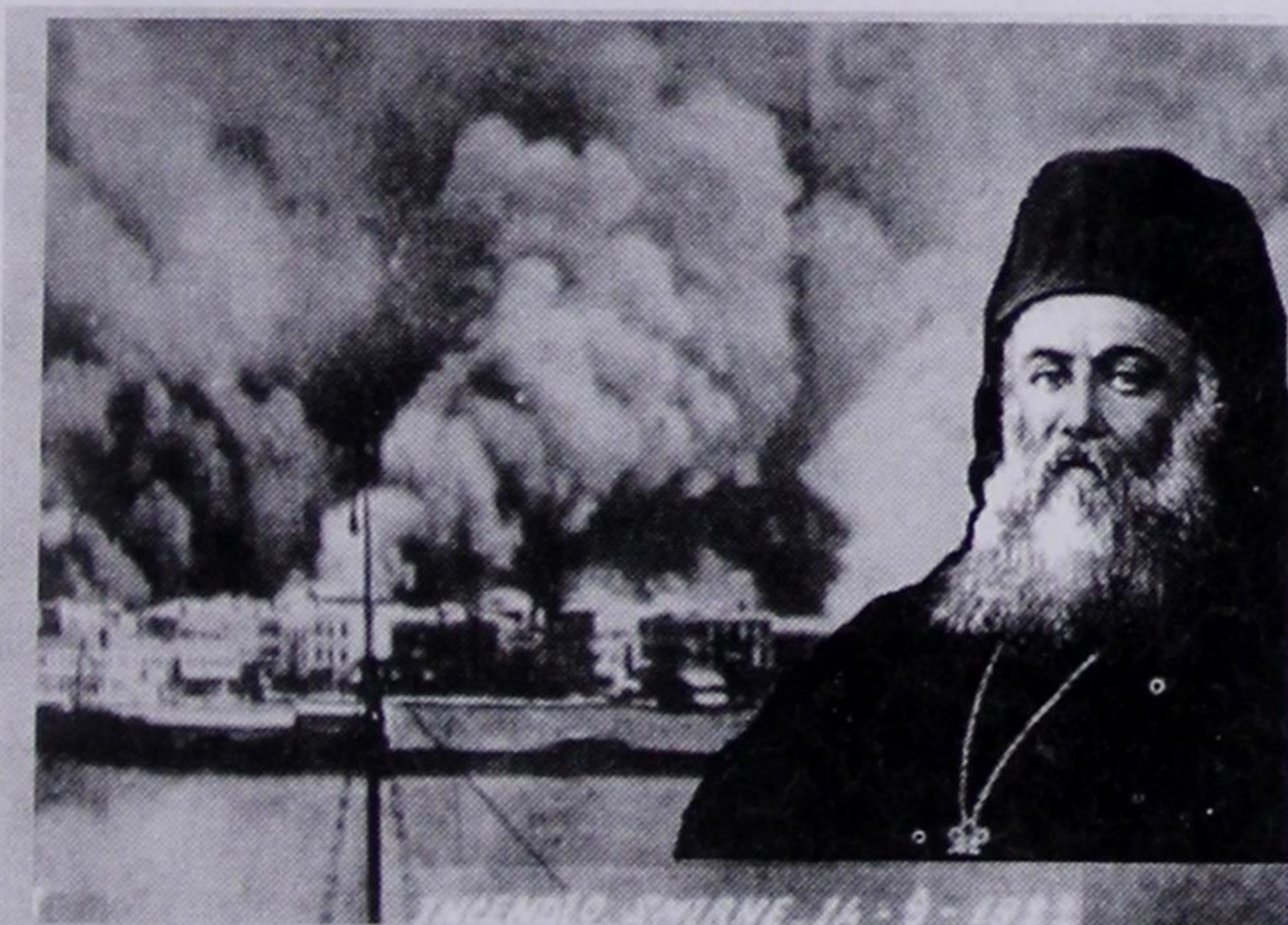
Το Εθνικό Συμβόλαιο ήταν ένα κείμενο ρεαλιστικό. Δεν διεκδικούντο ούτε οι αραβικές περιοχές ούτε οι περιοχές των Βαλκανίων.

Το Εθνικό Συμβόλαιο επανήλθε επί Ερντογάν στην επικαιρότητα λόγω της εισβολής της Τουρκίας στη Συρία και σε εδάφη του Ιράκ. Ο Ερντογάν θέλει να υπενθυμίσει ότι παραδοσιακά η Τουρκία είχε απαιτήσεις σε αυτές τις περιοχές, που ουσιαστικά εγκαταλείφθηκαν από τον Κεμάλ με τη Συνθήκη της Λωζάννης του 1923.

Τι ήταν η εκστρατεία στη Μεσημβρινή Ρωσία (Κριμαία) το 1919;

Πιο συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, τον Νοέμβριο του 1917 (v. n.), εξερράγη η Οκτωβριανή Επανάσταση στη Ρωσία. Η

Γερμανία εκμεταλλεύθηκε την κατάσταση και κατέλαβε μεγάλες περιοχές της Ρωσίας με τη Συνθήκη του Μπρεστ-Λιτόφσκ τον Μάρτιο του 1918. Η συνθηκολόγηση όμως της Γερμανίας τον Νοέμβριο του 1918 δημιούργησε κενό εξουσίας, που έσπευσαν να εκμεταλλευθούν οι μπολσεβίκοι. Τότε οι σύμμαχοι προχώρησαν σε μια σειρά

Η Σμύρνη καίγεται - ο Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος.

περιορισμένων επεμβάσεων στα ρωσικά εδάφη που στόχευαν να βοηθήσουν τις δυνάμεις που αντιμάχονταν τους μπολσεβίκους. Σκοπός τους ήταν να περιορίσουν την εξάπλωση του μπολσεβικισμού και να δημιουργήσουν ζώνες οικονομικής επιρροής.

Σε αυτό το πλαίσιο αποφασίστηκε τον χειμώνα του 1918 και η συμμαχική εκστρατεία στη Μεσημβρινή Ρωσία, όπως αποκαλείτο τότε η Ουκρανία. Γερμανικές και αυστριακές δυνάμεις είχαν καταλάβει, την άνοιξη του 1918, την περιοχή απωθώντας τους μπολσεβίκους.

Οι Γάλλοι θέλησαν να παρέμβουν στην εξέλιξη του πολέμου στέλνοντας εκστρατευτικό σώμα. Ο Βενιζέλος, που ενδιαφερόταν να έχει τη θετική εισήγηση της Γαλλίας στις ελληνικές διεκδικήσεις σε Θράκη και Μικρά Ασία, προθυμοποιήθηκε να συνδράμει στην εκστρατεία. Εξ άλλου, η Ελλάδα «βαρυνόταν» από το πραγματικό γεγονός της καθυστερημένης συμμετοχής της στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο. Με την προθυμία συμμετοχής στην εκστρατεία, ο Βενιζέλος σκόπευε να αλλάξει τις εντυπώσεις.

Η εκστρατεία τελούσε υπό γαλλική διοίκηση. Σε σύνολο 70.000 ανδρών που πήραν μέρος σε αυτήν, ο ελληνικός στρατός συμμετείχε με 23.350 άτομα. Στην πραγματικότητα, οι ελληνικές δυνάμεις ήταν οι πλέον αξιόμαχες, καθ' ότι οι Γάλλοι είχαν ήδη αρχίσει να αποστρατεύουν τους εφέδρους. Το ηθικό όσων εφέδρων παρέμεναν ήταν χαμηλό, αφού πολέμουσαν ήδη 4 χρόνια και πε-

ρίμεναν ότι η συνθηκολόγηση θα σήμαινε γι' αυτούς το τέλος του πολέμου.

Σύντομα η εκστρατεία εξελίχθηκε σε αμυντικό αγώνα με συνεχείς οπισθοχωρήσεις των συμμάχων. Μέσα σε αυτό το κλίμα οι Γάλλοι αποφάσισαν να διακόψουν τις επιχειρήσεις. Τελευταίες αποχώρησαν από το μέτωπο οι ελληνικές δυνάμεις τον Απρίλιο του 1919. Οι απώλειες των δύο ελληνικών μεραρχιών ανέρχονταν σε 400 νεκρούς και 650 τραυματίες.

Τα αποτελέσματα από τη συμμετοχή των ελληνικών δυνάμεων στην εκστρατεία της Μεσημβρινής Ρωσίας είναι αμφιλεγόμενα. Ο άμεσος στόχος της θετικής προσλήψεως του γεγονότος από τους συμμάχους φαίνεται ότι επιτεύχθηκε. Σε λιγότερο από έναν μήνα μετά το τέλος της εκστρατείας, τον Μάιο του 1919, έκαναν αποδεκτή την απόβαση του ελληνικού στρατού στη Σμύρνη. Μακροπρόθεσμα όμως δημιουργήθηκαν προβλήματα σε μια περιοχή με έντονο ενδιαφέρον για τα ελληνικά συμφέροντα. Επί αιώνες υπήρχαν πολλές ελληνικές παροικίες σε όλη τη βόρεια ακτή της Μαύρης Θάλασσας. Δίπλα σε αυτούς είχαν προστεθεί και μεγάλοι ελληνικοί πληθυσμοί από τον Πόντο που κατέφυγαν εκεί μετά το 1913 για να αποφύγουν τις διώξεις των Νεοτούρκων.

Γιατί έστειλε ο Βενιζέλος τον στρατό στην Ιωνία;

Τον Μάιο του 1919, ο Βενιζέλος βρή-

κε μια μεγάλη ευκαιρία. Οι Ιταλοί έδειχναν ότι ετοιμάζονταν να επεκταθούν στη Μικρά Ασία. Καθώς οι άλλοι σύμμαχοι δεν ήθελαν η Ρώμη να ελέγξει και την περιοχή της Σμύρνης, προσέφεραν στον Βενιζέλο τη δυνατότητα να αποστείλει η Ελλάδα στρατό στην Ιωνία για να τηρήσει την τάξη. Ο Βενιζέλος άδραξε την ευκαιρία και οι ελληνικές δυνάμεις αποβιβάστηκαν στη Σμύρνη. Ήταν η αρχή της μικρασιατικής εκστρατείας (αν και η εκστρατεία εξελίχθηκε στη συνέχεια πολύ διαφορετικά, όπως θα δούμε), καθώς και η βάση για τη διεκδίκηση της ζώνης της Σμύρνης, τη διοίκηση της οποίας επισήμως ανέλαβε η Ελλάδα με τη Συνθήκη των Σεβρών το 1920.

Η απόφαση του Βενιζέλου, για τούτον ακριβώς τον λόγο, έγινε (αργότερα) αντικείμενο πολλών ερμηνειών. Υποστηρίχθηκε, μεταξύ άλλων, ότι ήταν μια «μοιραία» επιλογή, που βύθισε την Ελλάδα στη μικρασιατική περιπέτεια. Σύμφωνα με αυτή τη σχολή σκέψης, η χώρα δεν είχε τις δυνατότητες να αναλάβει στρατιωτική δράση στην άλλη ακτή του Αιγαίου, σε γεωγραφικό πεδίο που οι Τούρκοι θεωρούσαν ζωτικό τους χώρο και στο οποίο -δηλαδή στο σύνολο της Μικράς Ασίας- πλειοψηφούσαν συντριπτικά.

Η άποψη αυτή αγνοεί τα δεδομένα της εποχής. Πρώτον, ο Βενιζέλος έστειλε τον στρατό στη Μικρά Ασία σε μια εποχή κατά την οποία δεν υπήρχε εμφανής ισχυρός αντίπαλος (το κίνημα του Κεμάλ θα γιγαντωθεί αργότερα). Δεύτε-

ρον, υπήρχε η προοπτική της δημιουργίας μιας μεγάλης Αρμενίας στο ανατολικό τμήμα της πρώην Οθωμανικής Αυτοκρατορίας που θα λειτουργούσε δυνητικά ως σύμμαχος της Ελλάδας. Τρίτον, είχε δημιουργηθεί η Κοινωνία των Εθνών, που υποτίθεται ότι θα εξασφάλιζε τη μονιμότητα αυτών των ρυθμίσεων και την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου. Τέταρτον και σημαντικότερο, ο Βενιζέλος έστειλε τον στρατό βασισμένος σε έναν μεγάλο διεθνή συνασπισμό. Δεν πήγε «μόνος» του στην Ιωνία, αλλά ως μέλος (και εντολοδόχος) μιας μεγάλης διεθνούς συμμαχίας.

Στην περίπτωση της Ιωνίας όμως ο Βενιζέλος αμέσως αποδέχθηκε το βάρος της αποστολής του στρατού. Επρόκειτο για ένα γιγαντιαίο άλμα. Εάν ευδωνόταν, θα κατέληγε στη δημιουργία ενός μεγάλου κράτους ριζικά διαφορετικού από τη μικρή Ελλάδα του 1912· μιας ισχυρής περιφερειακής δύναμης. Επιπλέον, θα ολοκλήρωνε την επανάσταση του 1821 ενοποιώντας σε ένα ενιαίο κράτος το μεγαλύτερο τμήμα του ελληνισμού (που θα συνυπήρχε με μια ισχυρή μουσουλμανική μειονότητα).

Στη σκέψη του Βενιζέλου κρίσιμο ρόλο στην απόφαση αυτή έπαιξαν δύο στοιχεία: πρώτον, το ότι ήταν εφικτό να στείλει τον στρατό στη Σμύρνη και, δεύτερον, το τι θα γινόταν εκεί αν δεν τον έστελνε. Στο δεύτερο αυτό πεδίο πρέπει να είμαστε προσεκτικοί και ακριβείς. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η Εγγύς Ανατολή (ακόμη χρησιμοποιείτο αυτός ο

όρος τότε) είχε εμφανώς εισέλθει σε μια ραγδαία μεταβατική περίοδο: τελείωνε μια εποχή αυτοκρατοριών (που είχαν ξεκινήσει εκεί από την εποχή του

Κύρου του Μεγάλου τον 6ο αι. π.Χ.) και ξεκινούσε η εποχή των εθνών-κρατών. Σε αυτή τη νέα εποχή, εάν μια περιοχή δεν εντασσόταν στο ελληνικό κράτος αλλά σε άλλο μπορούσε να κρατηθεί εκεί. Αυτό άλλωστε είχε ήδη διαφανεί στην Ανατολική Ρωμυλία (Βόρεια Θράκη) στην πρώτη δεκαετία του αιώνα, όταν το νέο βουλγαρικό έθνος-κράτος είχε κυριολεκτικά ρημάξει την ευημερούσα ελληνική της κοινότητα. Στη δε Μικρά Ασία, εάν δεν πήγαινε ο ελληνικός στρατός, ο αντίπαλος ήταν ακόμη πιο ανηλεής: οι Νεότουρκοι, που είχαν δείξει τι είχαν σκοπό να κάνουν με τον «πρώτο διωγμό» των προηγούμενων ετών, τη στοχοποίηση του ελληνικού στοιχείου κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, τις διώξεις και τις εξορίες, τα περιβόητα τάγματα εργασίας (αμελέταμπουρού), στα οποία εξοντώθηκαν τόσοι Έλληνες, κ.λπ. Η επιλογή επομένως ήταν απλή: είτε θα πήγαινε ο ελληνικός στρατός εκεί και θα προσπαθούσε να εξασφαλίσει την επιβίωση των Ελλήνων είτε αυτοί θα έμεναν ανυπεράσπιστοι έναντι της (βέβαιης) εξοντώσεως ή εκδιώξεώς τους.

Αυτή ήταν η επιλογή που είχε να κάνει ο Βενιζέλος το 1919. Ας αναλογιστούμε: εάν δεν είχε στείλει τον στρατό, ο μικρασιατικός ελληνισμός θα είχε εξοντωθεί. Αυτό δεν είναι ζήτημα «υπο-

θέσεως»: εκτός εάν κάποιος πιστεύει ότι οι Νεότουρκοι θα προσχωρούσαν ξαφνικά ενθουσιωδώς στις αρχές της φιλελεύθερης διακυβερνήσεως και του σεβασμού των αλλογενών πληθυσμών, σε βαθμό μεγαλύτερο από ό,τι έκαναν εκείνη την εποχή ακόμη και οι μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες. Θα είχε εξοντωθεί λόγω αδράνειας της Ελλάδας, η οποία δεν θα έστελνε τον στρατό της, ενώ (εκείνη τη στιγμή) δεν υπήρχε αξιόπιστος αντίπαλος στην Τουρκία και παράλληλα της προσφερόταν τεράστια διεθνής κάλυψη για να τον στείλει. Είναι, βέβαια, υπόθεση: αλλά μπορούμε με απόλυτη βεβαιότητα να πούμε ότι, εάν ο Βενιζέλος δεν τον έστελνε, θα κατηγορείτο για εσχάτη προδοσία.

Γιατί η Ελλάδα διεκδίκησε τη Σμύρνη και όχι την Κωνσταντινούπολη στο Συνέδριο της Ειρήνης;

Εδώ εντοπίζεται μία ακόμη από τις πολύ «σκληρές» αποφάσεις του Βενιζέλου, από αυτές που προκαλούσαν την αγανάκτηση του Αλέξη Κόρου. Δεν είναι η μόνη σκληρή απόφασή του: για να δοθεί ένα ενδεικτικό παράδειγμα, όταν τον Οκτώβριο του 1912 ο Βενιζέλος έδωσε στον τότε διάδοχο Κωνσταντίνο την εντολή για στροφή του στρατού ανατολικά (για να πάρει τη Θεσσαλονίκη), ήλπιζε ότι τούτο δεν θα συνεπαγόταν την απώλεια του Μοναστηριού· αλλά αποδεχόταν το ενδεχόμενο να τη συνεπαγόταν, επειδή έκρινε πιο σημαντικό

να προφθάσει να πάρει τη Θεσσαλονίκη. Και τελικά έτσι έγινε: πήραμε τη μία, χάσαμε το άλλο.

Αναφέρθηκε ήδη, αλλά πρέπει να επαναληφθεί και εδώ. Δεν είναι ότι ο Βενιζέλος «δεν ήθελε» να πάρει την Πόλη. Δεν έπαιρνε όμως αποφάσεις με ιδεολογικά, δογματικά (πόσο μάλλον με συναισθηματικά) κριτήρια. Το βασικό είναι ότι είχε την καθαρότητα της σκέψεως που του επέτρεπε να αντιληφθεί πως δεν θα μπορούσε να πάρει την Πόλη. Και τούτο επειδή στην Κωνσταντινούπολη συνέκλιναν οι γεωπολιτικές βλέψεις των μεγάλων δυνάμεων, οι οποίες δεν θα άφηναν την Ελλάδα να ελέγξει έναν χώρο με τόσο μεγάλη γεωπολιτική σημασία αλλά και συμβολικό νόημα. «Την Κωνσταντινούπολη; Ποτέ! Γιατί αυτός που κατέχει την Κωνσταντινούπολη κυβερνά τον κόσμο» φέρεται να είχε πει ο Ναπολέων απορρίπτοντας τις ρωσικές αξιώσεις επ' αυτής. Ο Βενιζέλος ήξερε ότι διεκδίκηση της Πόλεως

θα τον έφερνε αντιμέτωπο με μια ομάδα μεγάλων δυνάμεων, τις οποίες ήθελε να έχει στο πλευρό του, όχι αντίπαλες. Ο κοινός έλεγχος της Πόλεως με όρους ενός ιδιότυπου, έστω άτυπου, διεθνούς προτεκτοράτου ήταν κόκκινη γραμμή, ιδιαίτερα για τους Βρετανούς.

Επιπλέον, ο Βενιζέλος ήξερε ότι η χώρα του δεν είχε τη δύναμη να διεκδικήσει και την Πόλη και τη Σμύρνη.

Με άλλα λόγια, η διεκδίκηση της Πόλεως θα ήταν ατελέσφορη. Θα έφερνε τον Βενιζέλο αντιμέτωπο με εκείνες ακριβώς τις μεγάλες δυνάμεις από τις οποίες περίμενε υποστήριξη σε άλλα πεδία και ταυτόχρονα θα υπέσκαπτε τα βασικά του επιχειρήματα για τη διεκδίκηση άλλων περιοχών που ήταν πολύ πιο εφικτό να διεκδικηθούν. Ήταν μια σκληρή επιλογή, ελάχιστα υπαγόμενη στον συναισθηματισμό του ελληνικού αλυτρωτισμού. Αλλά ήταν μια ορθή επιλογή, και ήξερε πώς να την κάνει, έστω και εάν ήταν σκληρή.

Γράμμα προς τον κύριο Ερντογάν

*«Ποταμῷ οὐκ ἐστὶν ἐμβῆναι δις τῷ αὐτῷ».
Δεν μπορείς να μπεις δύο φορές στο ίδιο ποτάμι.*

Εξοχώτατε Πρόεδρε
της Τουρκικής Δημοκρατίας
κ. Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν

Η ανωτέρω ρήση ανήκει στον Προσωκρατικό Φιλόσοφο Ηράκλειτο ο οποίος έζησε μεταξύ 544-484 π.Χ. στα άγια χώματα της Φιλτάτης Ιωνίας η οποία με τον πολιτισμό της διεσκόρπισε τα σκότη της βαρβαρότητας στον τότε αρχαίο κόσμο. Εκεί στην Ιωνία κατά τον ποιητή Άγγελο Σικελιανό ο Ηράκλειτος εκάλκευε τους λογισμούς του και τους κρεμούσε ως άρματα στην Έφεσος τον ναό.

Σήμερα η Ιωνία αποτελεί ένα γεωγραφικό διαμέρισμα της Χώρας σας χωρίς τούτο να σημαίνει πως εμείς οι Έλληνες καθώς και η Παγκόσμια Κοινότητα θα παύσουμε να αναφερόμαστε στην Ιωνία ως το λίκνο του Παγκόσμιου Πολιτισμού καθώς και του Χριστιανισμού.

Ας έλθουμε στη ρήση του Ηράκλειτου και ας αποκωδικοποιήσουμε τον λογισμό του τον ανά τους αιώνες επίκαιρο.

Μεταξύ των Λαών μας υποβόσκει μια αντιπαλότητα η οποία βυθίζεται μέσα στους αιώνες όταν οι πρόγονοί σας λαός νομάδων εκγατέλειψαν τις στέπες της κεντρικής Ασίας και εμφανίσθηκαν στον χώρο της Μεσογείου όπου κυριαρχούσε η υπερένδοξη Βυζαντινή Αυτοκρατορία.

Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία διάδοχος του αρχαίου Ελληνικού και Ρωμαϊκού πολιτισμού επί χίλια και πλέον έτη αποτέλεσε προοίμιο του σύγχρονου κόσμου της Δύσης. Εν μέσω ειρηνικής συνύπαρξης των ανθρώπων και λαών πέτυχε τόσο οικονομική ευμάρεια όσο και πολιτισμική πρόοδο.

Καταλύσατε αυτήν την Αυτοκρατορία και στη θέση της δημιουργήσατε μια εκ διαμέτρου αντίθετη, την αποκαλούμενη Οθωμανική με κύριο χαρακτηριστικό τον Δεσποτισμό Ανατολίτικου χαρακτήρα.

Προαναφερθήκαμε στους αρχαίους Ρωμαίους οι οποίοι και αυτοί ήρθαν στην Ελλάδα ως κατακτητές πλην όμως τους κατέκτησε το αρχαίο Ελληνικό πνεύμα και από κυρίαρχοι έγιναν υποτελείς προς έτι περαιτέρω εξέλιξη του πολιτισμού. Δεν συνέβη το αυτό με εσάς διότι δεν κομίζατε ούτε ίχνος πολιτισμού όπως οι Ρωμαίοι.

Απειλείτε την εδαφική ακεραιότητα της Πατρίδας μας ενώ θα έπρεπε να είσθε απέναντί μας ευγνώμονες που ήρθατε σε επαφή με λαό πολιτισμένο.

Απομακρυνθήκαμε λίγο από τον Ηράκλειτο πλην όμως ήταν αναγκαία η ανωτέρω συνοπτική παρέμβαση στο ιστορικό παρελθόν.

Λοιπόν σύμφωνα με την ρήση του ούτε εμείς οι Έλληνες ποτέ θα αναβιώσου-

με την Βυζαντινή Αυτοκρατορία, το προ-
σπαθήσαμε αλλά ατυχήσαμε για διάφο-
ρους λόγους, ούτε εσείς την Οθωμανική.

Ειρωνεύεσθε την Πατρίδα μας ότι σε
σχέση με την δική σας υπολείπεται σε
εδαφική έκταση, πληθυσμό, οικονομία,
στρατό κ.λπ. Το 1821 οι πρόγονοί μας
πήραν την μεγάλη απόφαση να αποτι-
νάξουν τον δεσποτισμό των προγόνων
σας. Το πέτυχαν και έκτοτε η Πατρίδα
μας πορεύεται στην λεωφόρο της Χρι-
στιανικής Αλήθειας και στη λεωφόρο
των αξιών του Διαφωτισμού και της Φι-
λελεύθερης Δημοκρατίας.

Τουναντίον εσείς ακολουθείτε την εν-
τελώς αντίθετη πορεία, κάθε άλλο ελπι-
δοφόρα για τον Λαό σας, με τον οποίο
τίποτε δεν μας χωρίζει.

Εξοχώτατε: επαναλαμβάνετε κατά κό-
ρον πως αθόρυβα θα έρθετε ένα βρά-
δυ. Γνωρίζετε πολύ καλά πως αυτό δεν
μπορεί να συμβεί ποτέ και πως δεν θα
πατήσετε ούτε ένα βότσαλο Ελληνικού
νησιού.

Σας θυμίζουμε όμως την αοιδό του
Έπους 1940 Σοφία Βέμπο η οποία τρα-
γουδούσε εμπυκλώνοντας τον Έλληνα
Στρατιώτη: και μια νύχτα με φεγγάρι την
Ελλάδα πάει να πάρει βρε τον φουκα-
ρά, εννοώντας τον Μπενίτο Μουσολίνι
ο οποίος είχε τραγικό τέλος.

Δεν μας ρίξατε στη θάλασσα.

Ο Στρατός μας υποχώρησε συντεταγ-
μένα και εν τάξει. Δεν ηττηθήκαμε από
εσάς αλλά από τον δικό μας διχασμό
και την υπαναχώρηση των Συμμάχων
μας από τα συμφωνηθέντα.

Εξοχώτατε με τον πρέποντα σεβασμό
σας λέγω πως στον Ηράκλειτο ανήκει

και η ρήση: τα πάντα ρει. Αν δεν κάνω
λάθος έχετε στο ενεργητικό σας μία θη-
τεία ως Πρωθυπουργός και δύο θητείες
ως Πρόεδρος. Οι οίωνοί δείχναν πως
δεν είσθε προορισμένος να εμπλακείτε
σε περιπέτειες και μάλιστα πολεμικές
για το υπόλοιπο της προεδρικής θητείας
και του βίου σας.

Δεν θα αργήσει η ημέρα που οι Λαοί
μας θα ζήσουν εν ειρήνη διότι οι νέοι
μας των οποίων το πνευματικό επίπεδο
είναι ζηλευτό θα θέσουν στο περιθώριο
τους ανεπίκαιρους αναθεωρητισμούς
του πολιτικο-στρατιωτικού κατεστημένου
σας και διότι ο νους και η καρδιά τους
δεν θα δέχονται να δουν την Χώρα τους
σύμμαχο ανελεύθερων και θεοκρατι-
κών καθεστώτων αποκομμένη από την
Δύση.

Ως υστερόγραφο Εξοχώτατε σας επι-
φυλάσσω τούτο:

Κατά την τέλεση της Θείας Λειτουργ-
γίας οι Ιερείς μας αναπέμπουν την ακό-
λουθη ευχή: Τον υπόλοιπο χρόνον της
ζωής ημών εν ειρήνη και μετανοία εκτε-
λέσαι παρά του Κυρίου αιτησώμεθα.
Όσον αφορά για μετάνοια των όσων οι
πρόγονοί σας επεφύλαξαν στους υπό-
δουλους λαούς δεν τίθεται θέμα, ο όρος
σας είναι άγνωστος. Τουλάχιστον ειρή-
νευσε την ταραγμένη σου ψυχή για το
υπόλοιπο του βίου σου.

ΜΕ ΤΙΜΗ

(Δια της εν Αθήναις
Τουρκικής Πρεσβείας)

Ηλίας Ανδρέου

Δυο φωτογραφίες
από τη Μικρασιατική εκστρατεία,
μια προφητική σημείωση και το ταξίδι ενός βιβλίου

Χαρτιάκης Ι. Παπαϊωάννου

Οι Παπακωσταίοι είναι από τις παλιές οικογένειες της Επάνω Κόνιτσας. Δυο μέλη της οικογένειας αυτής πήραν μέρος στην Μικρασιατική εκστρατεία. Ο ένας, ο γιός του Γούσια (Γιώργου) Παπακώστα, ο Βασίλης (Βασιλάκης), δεν γύρισε πίσω (καταγεγραμμένος ως αγνοούμενος) και το όνομά του συμπεριλαμβάνεται στα πέντε ονόματα που είναι χαραγμένα στο μνημείο που βρίσκεται σήμερα έξω από το Δημαρχείο. Ο άλλος, ο γιος του Νικόλα Παπακώστα του Σχολάρχη, ο Όθων Παπακώστας, επέστρεψε.

Με αφορμή τα 100 χρόνια της Μικρασιατικής καταστροφής, που συμπληρώνονται φέτος (1922-2022), παρουσιάζω εδώ δυο φωτογραφίες του θείου Όθωνα (αδερφού της γιαγιάς μου Αγγελικής), σταλμένες στους γονείς του στην Κόνιτσα (Νικόλαο Παπακώστα και Καλλιόπη Δόβα) από το Δορύλαιον (Εσκή Σεχήρ) λίγους μήνες πριν από την κατάρρευση του μετώπου. Στη μία φωτογραφία απεικονίζεται ο Όθων μόνος του, ενώ στην άλλη με δυο συναδέλφους του, εκ των οποίων ο ένας εύζωνας. Ο Όθων βρίσκεται στα δεξιά στη φωτογραφία, ενώ πίσω φαίνονται οι σημαίες των «συμμά-

χων»..... Μαζί με τις φωτογραφίες παρουσιάζω και το πιο σημαντικό, κατά τη γνώμη μου, ένα προφητικό, θα έλεγα, σημείωμα, που ανακάλυψα σε ένα παλιό οικογενειακό βιβλίο (Λεξικό), το οποίο είναι γραμμένο στην εσωτερική πλευρά του εξωφύλλου του και γράφτηκε μόλις ο πατέρας (Νικόλαος Παπακώστας) αντιλήφθηκε ότι, όπου να ναι, θα καλέσουν σε επιστρά-

τευση με προορισμό τη Μικρά Ασία και τον μεγάλο του γιο, τον Όθωνα. Το σημείωμα αυτό δεν εκφράζει απλώς την αγωνία του πατέρα για την τύχη του γιου, αλλά πολύ περισσότερο.....και δεν χρειάζεται κανέναν σχολιασμό.....

Το σημείωμα αυτό λοιπόν έχει ως εξής:

7^η Απριλίου 1921

Περίλυπος μέχρι θανάτου είναι η ψυχή μου επί το ακούσματι ότι καλούνται νέοι ηλικίας εν αις και η του Οθωνός μου. Μεθ' όσα και αν λέγονται περί της επιστρατεύσεως τοιούτης έχω ένα απαίσιον προαίσθημα. Η ιστορία μαρτυρεί ότι ανέκαθεν η Ελλάς δια την Μ. Ασίαν έχυσεν άφθονον αίμα και ποτέ μονίμως ιδική μας δεν έγγεινεν. Ούτε

και τώρα θα γείνη ή θα μείνη. Χύνομεν το αίμα των τέκνων μας αδίκως δια τα συμφέροντα των μεγάλων, οίτινες κατά βάθος μας μισούν. ... Το εσωτερικόν της Μ. Ασίας δεν έχει Έλληνας και η Ελλάς δεν πρέπει να έχει βλέψεις κατακτητικούς. Πέρασαν άπαξ και δια παντός οι χρόνοι του Μ. Αλεξάνδρου. Οι διοικούντες σήμερα την Ελλάδα και τα στρατιωτικά αυτής είναι νάνοι. Οδηγούν εις την καταστροφήν.

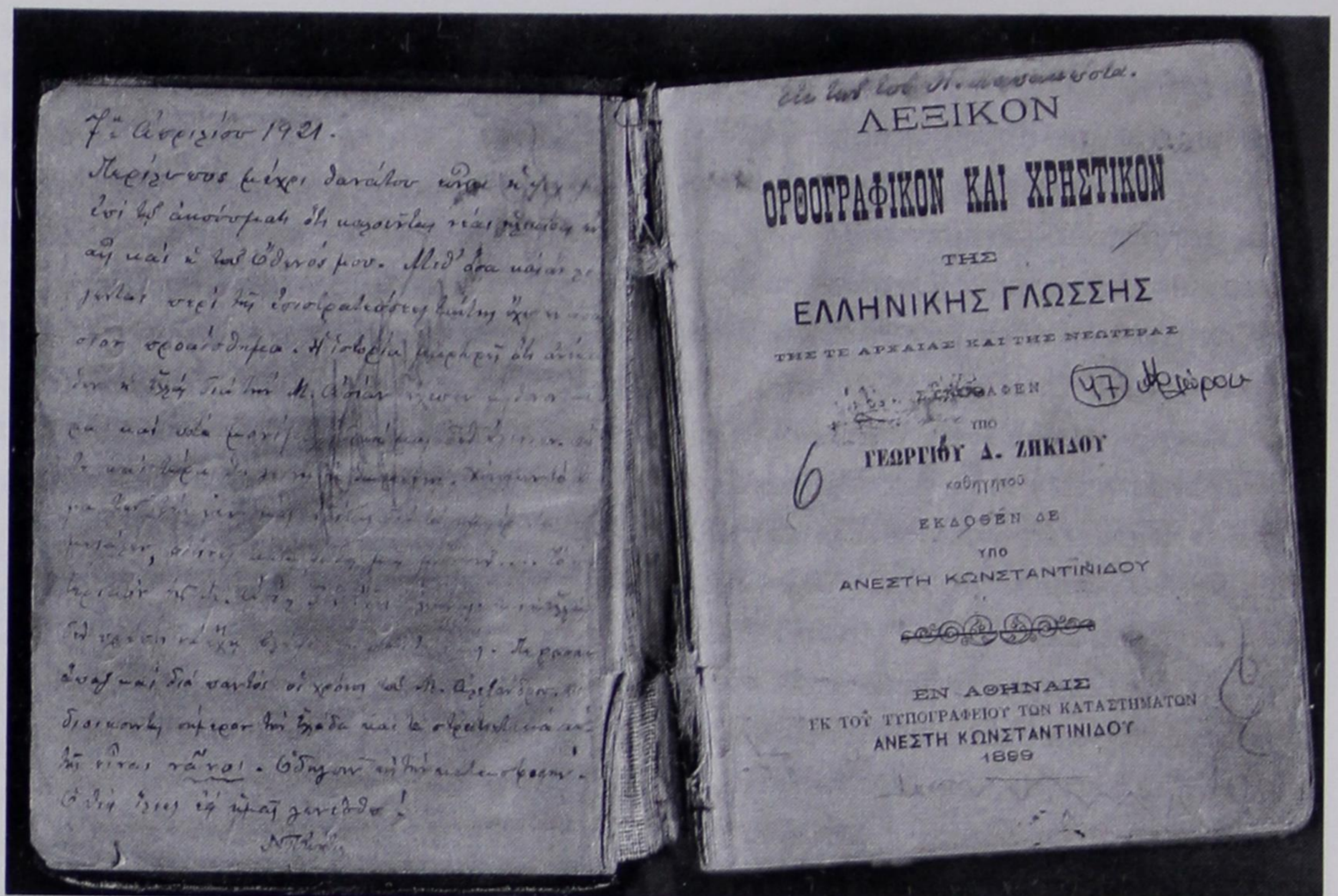
Ο Θεός ίλεως εφ' ημάς γενέσθω !

Ν. Παπακώστας

Και λίγα λόγια για το βιβλίο (Λεξικό):

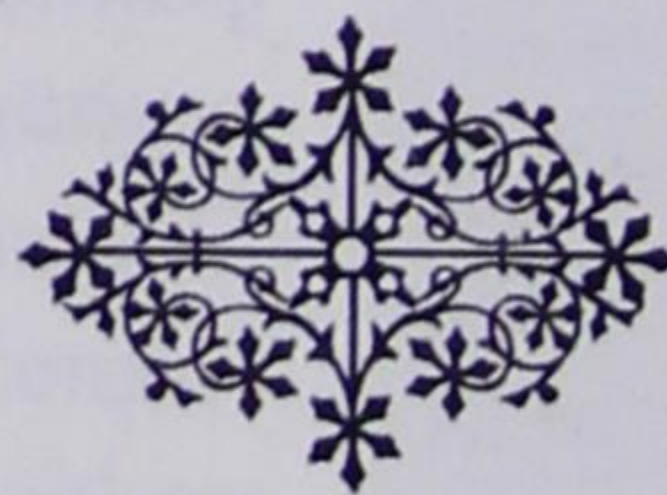
Πρόκειται για το «Λεξικόν Ορθογραφικόν και Χρηστικόν της Ελληνικής Γλώσσης της τε Αρχαίας και της Νεωτέρας, Υπό Γεωργίου Δ. Ζηκίδου, Εν Αθήναις, εκ του τυπογραφείου των καταστημάτων Ανέστη Κωνσταντινίδου 1899». Εκ πρώτης το λεξικό αγοράστηκε και δόθηκε ως δώρο στον δεύτερο γιό του Νικόλα Παπακώστα, τον Κώστα, σύμφωνα με τη σημείωση που είναι στο εσωτερικό μέρος του οπισθοφύλλου: «Δια μνήμη αιώνιον και παντοτινή φιλία το όνομά μου εγγράφω να το βλέπεις υπό κάτω. Εν Ιωαννίνοις 5-1-1919, ο εκ Λιγγιάδων εν Ζωσιμαία φοιτητής της Δευτέρας (Βας) Γυμνασίου συγκάτοικος του Κ. Παπακώστα.... Παπαδόπουλος (?)». Στη συνέχεια το Λεξικό πέρασε στα χέρια του Σχολάρχου Ν. Παπακώστα, ο οποίος έγραψε και την παραπάνω αναφερόμενη σημείωση στο εσωτερικό μέρος του εμ-

προσθοφύλλου του. Κατόπιν το Λεξικό βρέθηκε σε διάφορα σχολεία της Επαρχίας της Κόνιτσας. Βλέπουμε σε αυτό γραμμένες σημειώσεις, όπως «Δ. Καραμπέτης», «Δ. Βέλης», «Δημήτριος Κουρλός, Πυρσόγιαννη Κονίτσης Ηπείρου» και τέλος «Φασούλης Αθανάσιος, Λυκόρραχη Κονίτσης». Ο τελευταίος (Αθανάσιος Φασούλης) αφού

διάβασε με προσοχή την σημείωση μερίμνησε και για τον «επαναπατρισμό» του Λεξικού στα μέλη της ευρύτερης οικογένειας του αρχικού ιδιοκτήτη, δίνοντάς το στη μητέρα μου, Μυρτώ Φλώρου- Παπαϊωάννου, εγγονή του Σχολάρχου Νικόλαου Παπακώστα και ανηψιά του υιού αυτού Κώστα Παπακώστα.

Ένας λαογράφος στην Καστάνιανη το 1983

Επιμέλεια: Χ. Γ. Γκούτος

Ο έρευνητής του Κέντρου Λαογραφίας Αθηνών Έλευθέριος Αλεξάκης, επισκέφθηκε την Καστάνιανη από 29 Ιουλίου μέχρι 1 Αυγούστου του 1983 και κατέγραψε αφ' ενός τις λαογραφικές πληροφορίες που συνέλεξε στο χωριό και αφ' ετέρου τα περιστατικά της διαβίωσής του σ' αυτό (πρβλ. «Κόνιτσα» τχ 222). Μεταφέρω εδώ τα κυριότερα από τα περιστατικά αυτά, όπως τα αφηγεῖται στο βιβλίο του "Ηπειρος". Έθνογραφικό ημερολόγιο (1981-1983)», έκδ. Δωδώνη, 2007, σελ. 185-195

Σε μια ώρα περίπου φτάσαμε στο χωριό, το οποίο είναι κτισμένο ακτινοειδώς σε μια λαγκαδιά και οι μαχαλάδες του ενώνονται με γέφυρες. Στενοί δρόμοι με καλύτερίμια, διώροφα οχυρωμένα σπίτια με πολεμίστρες. Τα περισσότερα έχουν στέγη από πλάκες. Κατέβηκα, βρήκα μια γυναίκα και της ζήτησα να μου δείξει το σπίτι του προέδρου. Μου είπε ότι ο πρόεδρος λείπει στην Κόνιτσα. Της ζήτησα τότε να μου δείξει το σπίτι του γραμματέα. Με οδήγησε λίγο πιο πάνω. Ο γραμματέας σηκώθηκε. Του εξήγησα τι ήθελα και του έδωσα την επιστολή του νομάρχη. Για κατάλυμα υπήρχε ο ξενώνας. Μου είπε πάντως ότι αν δεν είχε έρθει πολύς κόσμος στο χωριό, ώστε να μην υπάρχει σπίτι, δεν θα με άφηναν να πάω στον ξενώνα.

Κατέβηκα στο καφενείο. Στο χωριό απόψε και αύριο θα είχε εκδηλώσεις της αδελφότητας. Σήμερα θα γινόταν εκτέλεση δημοτικών τραγουδιών από μια ομάδα γυναικών της Καστάνιανης με συνοδεία οργάνων από τη Βούρμπιανη. Η οργανική μουσική ήταν ηχογραφημένη και θα γινόταν μιξάζ ήχου από τους τεχνικούς. Μετά από λίγο στο καφενείο ήρθαν και οι πρώτοι γέροντες. Αρχισα να κάνω τις πρώτες γενικές ερωτήσεις, για να πάρω μια εικόνα της οργάνωσης του χωριού. Οικογενειακές γιορτές (γιορτάσια! οικογενειακές εκκλησίες, διευρυμένες οικογένειες. Σε γενικές γραμμές ό,τι στην Αγία Παρασκευή και στη Στράτσιανη. Σε μια στιγμή ήρθε ένας ηλικιωμένος που με τον τουπέ που είχε με εκνεύρισε κάπως. Με ρώτησε τι κάνω και τι ζητάω αλλά με τρόπο ενοχλητικό. Κατάλαβα για τι πρόκειται αμέσως. Τον ρώτησα: «εσείς τι είστε που ρωτάτε». Μου απάντησε: συνταξιούχος δάσκαλος και ότι είχε συγκεντρώσει λαογραφικό υλικό και πως είχε στείλει και στην Ακαδημία συλλογή. Ο τρόπος που μιλούσε εμπόδιζε τους ηλικιωμένους να μιλήσουν ελεύθερα. Από τους παλαιότερους [ερευνητές] στο Κέντρο αλλά και από την πείρα μου ήξερα ότι οι δάσκαλοι, μόνο δυσκολίες μπορούν να φέρουν στην έρευνα, με την ημιμάθειά τους και την πίστη τους ότι τα ξέρουν όλα. Ιδιαίτερα όμως επιζήμια ήταν η προσπάθειά τους να τα ερμηνεύσουν όλα με τον δικό τους τρόπο: Με μερικές «καλές» λέξεις του έκοψα τον αέρα.

Μετά το φαγητό πήγαμε στην πλατεία μπροστά στην εκκλησία, όπου θα γινόταν η εκδήλωση. Την τεχνική επιμέλεια είχε ο Νίκος Κατσαρός, από την Καστάνιανη, ένα πολύ δραστήριο παιδί. Επ' ευκαιρία μπήκαμε και στην εκκλησία και είδαμε τις εικόνες του Αγίου Νικολάου. Μια εικόνα ήταν πολύ παλιά και είχε χρονολογία 1631. Πολλές άλλες εικόνες ήταν από την παλιά εκκλησία που υπήρχε εκεί, και τις είχαν ζωγραφίσει Χιοναδίτες ζωγράφοι. Κόσμος είχε συγκεντρωθεί στην πλατεία.

Η εκδήλωση άρχισε στις 10, κάπως καθυστερημένα δηλαδή. Ο γραμματέας της Αδελφότητας έκανε μια γενική εισαγωγή για τα δημοτικά τραγούδια και ένας νεαρός ανέλυε το τραγούδι που θα ακουγόταν, ενώ μια κοπέλα το απήγγειλε. Τη χορωδία αποτελούσαν 7 γυναίκες μέσης ηλικίας και μερικές φορές συμπληρωνόταν με έναν άνδρα. Η εκτέλεση ήταν πολύ καλή. Ηχογράφησα όλα τα τραγούδια. Το μόνο πρόβλημα ότι τα τραγούδια δεν ολοκληρώνονταν αλλά έμεναν κολοβά. Στο τέλος οι συγκεντρωμένοι άντρες και οι γυναίκες άρχισαν να χορεύουν με δυο επίκεντρα. (Περιέφεραν μάλιστα μια κανάτα στολισμένη με λουλούδια γεμάτη ντόπιο κόκκινο κρασί και έπιναν όλοι από λίγο. Πρόσφεραν και σε μένα). Ξεβιδώθηκα με ένα ρυθμό που ερχόταν κοντά στο χασαποσέρβικο.

Ο Νεοκλής Δούκας μου είπε ότι την άλλη μέρα το μεσημέρι θα έπρεπε να πάω για φαγητό στους Δουκαίους. Το ίδιο επανέλαβε, πριν φύγω, και η γυναίκα του γραμματέα της Αδελφότητας από τα Τζουμέρκα. Μου είπε μάλιστα να πάω να φάω και να κοιμηθώ απόψε σπίτι τους. Αρνήθηκα ευγενικά και είπα ότι έχω φάει, ενώ έχω βάλει και τα πράγματά μου στον ξενώνα. Μου απάντησε ότι μπορούσα να πάω έτσι και δεν πείραζε. Προσπάθησα να εξηγήσω ότι τα πράγματά μου τα χρειαζόμουν. Συμφώνησε και μου είπε: «τότε εντάξει για αύριο το μεσημέρι».

Γύρισα στο δωμάτιο έγραφα ως τις 2 περίπου. Μετά ύπνος.

Εγερτήριο στις 7. Με ξύπνησαν οι γυναίκες που φώναζαν για το νερό που πότιζαν. Έλεγε η μια στην άλλη: «μουρή του αυλάκι είν' βουλουμενούς».

Στη συνέχεια βρήκα τον Κώστα Δούκα και πήγαμε μαζί μέχρι τον Άγιο Χαράλαμπο, ιδιόκτητη εκκλησία των Δουκαίων. Τώρα είναι νεκροταφείο.

Γυρίσαμε και πήγαμε στο γραφείο της κοινότητας. Κοίταξα τα δημοτολόγια. Ενδογαμία χωριού, σχεδόν 100%. Οι γυναίκες σπάνια μεγαλύτερες από τους άνδρες και κυρίως 1-2 χρόνια. Μάλλον το ποσοστό είναι ασήμαντο. Γάμος στο ίδιο επώνυμο μόνο σε μια περίπτωση· από αυτές βέβαια τις οικογενειακές μερίδες που κοίταξα.

Κατόπιν φύγαμε και πήγαμε στο καφενείο. Ήπιαμε μπύρα. Εν τω μεταξύ ήρθε και ο Νεοκλής. Ξεκινήσαμε ύστερα για το σπίτι του Νεοκλή, στα Δουκαίικα. Είχε σπίτι με μεγάλο κατώι και πολλά πράγματα μέσα, ακόμα και κρασί δικής του παραγωγής, σφραγισμένο σε μπουκάλια. Φωτογράφησα ένα σοφρά και μια σαρμανίτσα.

Φαγητό: μπιφτέκια, γαλατόπιτα, σαλάτα, τυρί, κρασί κόκκινο. Συζήτηση για πολλά θέματα ακόμα και φεμινιστικά. Η γυναίκα του Κώστα Δούκα ήταν γραμμένη στις ΕΓΕΣ (ΕΓΕ = Ένωση Γυναικών Ελλάδος που πρόσκειται στο ΠΑΣΟΚ). Ήπιαμε

αρκετό κρασί. Κατεβήκαμε μετά κάτω. Εγώ ήρθα στον ξενώνα. Είχα σκοπό να βγω έξω κοντά στις 6 και 30' για άλλες πληροφορίες αλλά αισθανόμουν τόσο κουρασμένος και ζαλισμένος από το κρασί που ξάπλωσα να ξεκουραστώ. Καθαρόγραφα κατόπιν ορισμένες πληροφορίες στο τετράδιο.

Βγήκα κατά τις 8 και 30'. Πήγα στο καφενείο. Ήταν εκεί και ο Νεοκλής. Φαγητό: σουβλάκι, φέτα. Στις 9 και 30' θα είχε θέατρο που θα έπαιζαν νέοι της Αδελφότητας. Το έργο ήταν του Ψαθά, «Το στραβόξυλο». Το έχω δει στην Αθήνα, το έπαιζε ο Γκιωνάκης. Είχε γυριστεί επίσης ταινία. Η πλατεία την κατάλληλη ώρα είχε γεμίσει από κόσμο. Είχαν έρθει και από τα γύρω χωριά. Η παράσταση ήταν πολύ πετυχημένη. Οι ερασιτέχνες ηθοποιοί έπαιζαν αρκετά καλά.

Έφυγα κατά τις 12 και 15'. Θα συνεχιζόταν η εκδήλωση με τραγούδια λαϊκά και μουσική σύγχρονη. Πραγματικά από τις φωνές αυτών που αναχωρούσαν φαίνεται ότι το τελευταίο πρόγραμμα κράτησε ως τις 5 το πρωί.

... Έφυγα για το σπίτι μιας ηλικιωμένης γυναίκας που μου είχε ζητήσει την προηγούμενη μέρα να πάω στο σπίτι της να πιω καφέ. Ονομάζεται Βασιλική Κεχαγιά. Εκεί ήταν και η ξαδέλφη της Μαρία Μούσιου. Πήρα πληροφορίες για το γάμο, λατρεία, παιδιά. Η Βασιλική είχε ζήσει οκτώ χρόνια στις ανατολικές χώρες. Οι αντάρτες είχαν πάρει το παιδί της το 1947 στην Κορυτσά και της είπαν να πάει να το πάρει από εκεί. Κάθισε όμως αυτή εκεί, στην Αλβανία, ένα χρόνο και άλλα επτά στη Ρουμανία προτού γυρίσει. Τα 'χε με τους κομμουνιστές και τους κατηγορούσε. Η ίδια, μικρή, είχε μεγαλώσει ορφανή και από τους δύο γονείς κοντά στο θείο της και τα ξαδέλφια της. Με κέρασαν καφέ. Μετά πήγα μαζί με τη Μαρία την ξαδέλφη της στο σπίτι της να φωτογραφίσω μια σαρμανίτσα. Η Μαρία ήταν μητέρα του παπά, του χωριού. Με κέρασε γλυκό κίτρολέμονο στο σπίτι της. Κάθισα λίγο. Ήρθε και ο παπάς. Έφυγα κατά τις 12 και 30'. Κάτω στην πλατεία είδα τα αγόρια και τα κορίτσια που έπαιζαν το θέατρο την προηγούμενη μέρα. Τους έδωσα συγχαρητήρια για το αποτέλεσμα.

Εγερτήριο στις 8 και 15', γιατί παρόλο που έπεσα χθες βράδυ νωρίς στο κρεβάτι κοιμήθηκα αργότερα. Μια παρέα (άντρα-γυναίκα) στο καφενείο από κάτω, απέναντι, τραγουδούσαν ανάμεικτα δημοτικά τραγούδια, λαϊκά και ελαφρά παλιά. Έφυγαν γύρω στη 1.

Έξοδος στις 9. Στο καφενείο δίπλα στον ξενώνα τρία κορίτσια έπαιζαν με μερικούς νεαρούς χαρτιά και κάπνιζαν. Παρατήρησα ότι πολλές κοπέλες ή νέες γυναίκες καπνίζουν εδώ. Κατέβηκα κάτω. Συζήτηση με τους ηλικιωμένους για διάφορα θέματα. Ένας μου είπε για μια περίπτωση φονικού. Ένας άντρας έσφαξε τη γυναίκα του πριν από 60-70 χρόνια.

Αιτία (η αφορμή) υπήρξε το παρακάτω επεισόδιο. Γινόταν γάμος και σύμφωνα με το έθιμο όλοι χόρευαν με τη σειρά, μπαίνοντας μπροστά και τελευταίος χόρευε ο μάγειρας του γάμου. Όταν ήρθε η σειρά του, αυτός είπε ότι εκείνη τη στιγμή είχε δουλειά και δεν

μπορούσε. Τότε είπαν στη γυναίκα του να χορέψει αντ' αυτού. Μπήκε στο χορό. Όταν βγήκε ο μάγειρας έξω, είδε τη γυναίκα του να χορεύει πιασμένη με το χέρι, χωρίς μαντίλι, με κάποιον άντρα. Τότε αυτός θύμωσε. Το θεώρησε προσβλητικό και τη μαχαίρωσε με το μαχαίρι που χρησιμοποιούσε. Σε μιαν άλλη περίπτωση ένας άλλος μου διηγήθηκε πως πήγε και βρήκε τον πατέρα του που δεν τον ήξερε, γιατί έλειπε 28 χρόνια, στην Πύλο. Ολόκληρη περιπέτεια! Όταν τον ρώτησα, αν αυτός είχε παντρευτεί εκεί, μου απάντησε: «όχι γιατί να παντρευτεί. Δεν χρειαζόταν. Έκανε ότι κάνουν και οι νεαροί σήμερα. Τις παντρεύονται τις κοπέλες;» «Γιατί» ρώτησα, «κάνουν εξώγαμα;» Μου απάντησε ότι δεν γνωρίζουν πολλοί αν έχουν παιδιά. Του απάντησα: «οι μανάδες γνωρίζουν ποιος είναι ο πατέρας του παιδιού τους». Μου είπε ότι αν πήγαιναν με πολλούς, δεν ξέρουν. Ε, είπα: «αυτά μπορεί να γίνονται στις πόλεις». Κι αυτός συγκρατημένα: «κι εδώ όλα γίνονται». Ασφαλώς είναι επιφυλακτικοί να δώσουν τέτοιες πληροφορίες σ' ένα ξένο για να μη σχηματίσει κακή εικόνα για το χωριό* Πάντως κατά την γνώμη μου όλα αυτά είναι υπερβολές και οι ηλικιωμένοι σχηματίζουν την εικόνα αυτή γιατί συγκρίνουν την σημερινή κατάσταση της ελευθερίας με το παρελθόν, χωρίς να σημαίνει ότι και στο παρελθόν δεν υπήρχαν τέτοιες περιπτώσεις.

Ένας άλλος μου διηγήθηκε πως είχε έρθει ένα τάγμα Σενεγαλέζων στο χωριό το 1917 και ένας αξιωματικός ονόματι Μπακαγιόκας είχε φτιάξει ένα ντομπίτσι (δρύινο ραβδί), για να φυλάξει τον γυναικόκοσμο από τους στρατιώτες, θα τους τιμωρούσε δηλ., αν έκαναν τίποτα.

Το ενδιαφέρον των Ηπειρωτών να σπουδάσουν τα παιδιά τους δάσκαλοι φαίνεται και από την παρακάτω ιστορία. Ένας πατέρας στη διαθήκη του έγραφε να πάρουν οι δυο κόρες του από ένα διαμέρισμα και ο γιος του το τρίτο, αν δεν σπούδαζε δάσκαλος. Αν σπούδαζε, τότε το τρίτο διαμέρισμα θα το μοιράζονταν τα κορίτσια, θεωρούσε τη μόρφωση αυτή αρκετό εφόδιο για το γιο του, ο οποίος όμως έκρινε ότι το διαμέρισμα είχε μεγαλύτερη αξία και αποφάσισε να μην τελειώσει τις σπουδές του.

Πληροφορίες: για κτηνοτροφία κλπ. Φαγητό τις 12 και 30': ζαμπόν με τυρί. Πλήρως 140 δραχ. Μετά ανέβηκα πάνω στο άλλο καφενείο. Ήταν εκεί ο Κώστας Δούκας (ακούει και στο παρατσούκλι Κουτσουβής, ενώ τη γυναίκα του που κατάγεται από τα Τζουμέρκα, τη λένε σ' αστεία οι συγγενείς Τζουμέρκω). Συζήτηση για λίγο. Κατόπιν ήρθε και η γυναίκα του να τον πάρει. Έφυγαν στις 2 και 30'. Ετοιμάστηκα κι εγώ να φύγω με το λεωφορείο των 3. Κατέβηκα κάτω με τα πράγματά μου, όμως δυστυχώς το λεωφορείο που θα ερχόταν, πήγε σ' ένα άλλο χωριό, τη Μόλιστα, γιατί χάλασε το λεωφορείο της διαδρομής αυτής. Περιμέναμε ως τις 5. Δυο γυναίκες στην πλατεία τσακώθηκαν για το νερό του αυλακιού. Εδώ οι γυναίκες συνεχώς μαλώνουν για το νερό, με το οποίο ποτίζουν. Επειδή αυτές που είναι ψηλότερα δεν το αφήνουν την κατάλληλη ώρα). Ήρθε το λεωφορείο και σε μια ώρα ήμαστε στην Κόνιτσα.

Χαράλαμπος Ν. Ρεμπέλης (1887-1947), ανέκδοτες αναφορές.

του Νίκου Β. Φασούλη

Οι δημοδιδάσκαλοι ή διδασκαλιστές των ορεινών οικισμών της Επαρχίας Κόνιτσας μετά τους απελευθερωτικούς βαλκανικούς πολέμους συνήθως ήταν συγχωριανοί ή είχαν καταγωγή από κοντινά χωριά. Οι δάσκαλοι αυτής της περιόδου είχαν μόνο υποχρεώσεις και καθήκοντα, πάσχισαν να εμφυσήσουν στις ψυχές των παιδιών τις αρετές του πολιτισμού, τη σημασία της καθαριότητας, τη χρήση του νερού, την αγάπη στα κατοικίδια ζώα, τη φύση και το δάσος. Παραδειγματίζαν τους μαθητές και τους χωρικούς πώς εκδηλώνεται προς τους άλλους ο προσήκων σεβασμός, ο χαιρετισμός στο δρόμο, στο σπίτι και σε άλλες κοινωνικές εκδηλώσεις. Ακόμα έπρεπε να διδάξουν ότι δεν ήταν σωστό να πίνει πρώτος ο οικοδεσπότης από τη φιάλη και ύστερα να περιφέρεται αυτή στους επισκέπτες. Όταν δε εμφανίσθηκε το κύπελλο, έπρεπε να προτρέψουν τη χρήση του.

Έτσι το σχολείο της στενότερης πατρίδας εκτός από τις μαθησιακές αρμοδιότητες του αλφαριθμητισμού είχε και κοινωνική προσφορά γιατί αγκάλιαζε όλα τα στοιχεία του λαϊκού πολιτισμού. Η μόρφωση των παιδιών στο αγροτικό σχολείο του χωριού είχε περισσότερη αξία καθώς συνδέονταν με βιώματα των ίδιων, αλλά και των οικογενειακών προγόνων τους, αποσκοπώντας να αποκτήσουν ικανότητες στα τοπικά βιοποριστικά

επαγγέλματα και ασχολίες.

Από τους δασκάλους που διακρίθηκαν για την ευρεία παιδαγωγική και εγκυκλοπαιδική μόρφωση και άφησαν σπουδαίο έργο στον τόπο μας είναι ο Χαράλαμπος Ν. Ρεμπέλης (1887-1947), δάσκαλος για 37 χρόνια στη Βούρμπιανη Κόνιτσας. Έμαθε τα πρώτα γράμματα στο σχολείο του χωριού του, αποφοίτησε το 1901 από τη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων και σπούδασε στο Μαράσλειο Διδασκαλείο Αθηνών¹.

Επρόκειτο για τίμιο πνευματικό άνθρωπο, συνεπή υπηρέτη της κοινωνίας, δεμένο με την τοπική παράδοση. Το βιβλίο του «Τα Κονιτσιώτικα»², το οποίο περιλαμβάνει την αυτοτελή μελέτη με τίτλο «Γλωσσικά σύμμεικτα της Επαρχίας Κονίτσης της Ηπείρου», βραβευθείσα το έτος 1929 στον «Τριάνειο Γλωσσικό Διαγωνισμό»³, έμεινε ως σπουδαία κληρονομιά και παρακαταθήκη, το δε όνομά του έχει συνδεθεί με την ιστορία και τη λαογραφία της Κόνιτσας.

Όλα τα παραπάνω είναι γνωστά και αποτελούν στο κείμενό μου τον πρόλο-

¹ Χαραλ. Ρεμπέλη, Κονιτσιώτικα, Εκδόσεις Ηπειρωτικής Εταιρείας Αθηνών, 1953

² Χρίστος Ανδρεάδης, εφ. Πρωϊνός Λόγος, Ιωάννινα, 23-6-2010

³ Χαραλ. Ρεμπέλη, Κονιτσιώτικα, σ.18, Εκδόσεις Ηπειρωτικής Εταιρείας Αθηνών, 1953.

γο, ώστε να προσθέσω κάποια νέα ανέκδοτα στοιχεία, τα οποία βρέθηκαν σε ένα μικρό αρχείο που απέκτησα τελευταία. Πρόκειται για κάποιες χειρόγραφες επιστολές του Χ.Ρ. του έτους 1934, οι οποίες είχαν αποσταλεί στον συγχωριανό του Βασίλη Κοτούλα, ο οποίος εκείνη τη χρονική περίοδο ζούσε στα Ιωάννινα και ήταν διευθυντής του καταστήματος της Εθνικής Τράπεζας. Με αυτές τις επιστολές ο Χ.Ρ. ενημέρωνε τον παραλήπτη για την περιουσιακή του κατάσταση στο χωριό και παράλληλα ζητούσε τη βοήθειά του σε τοπικά θέματα του χωριού και της επαρχίας Κόνιτσας γενικότερα.

Μέσα από αυτό το αρχείο, τμήματα του οποίου παραθέτω παρακάτω, επιβιώνεται ό,τι ο Χ.Ρ. ήταν ο ιστοριοδίφης, ο σιωπηλός μύστης, ο τοπολάτρης με έντονα πατριδογνωστικά και ιστορικά ενδιαφέροντα. Οι σχολικές διδακτικές εκδρομές με βουκολικό περιεχόμενο, όπως η παρακάτω, είχαν άμεση επίδραση στο πνεύμα και τη ψυχή των μαθητών με διδάγματα κοινωνικής προόδου: «Χθες (17-6-1934) είχαμε τη Σχολική γιορτή επί τη λήξη των μαθημάτων κι από σήμερα είμαι ελεύθερος. Προ εβδομάδος κάναμε μια εκδρομή με τα μεγάλα παιδιά του Σχολείου μας και με το Ημιγυνάσιο εις την παραμεθόριο σε τρίωρον από το χωριό απόστασιν. Φθάσαμε εις την κορυφή του βουνού «Γκόλλιο» ύψους 1950 μ. και βρήκαμε την υπ' αριθ. 10 πυραμίδα του Βου τμήματος της ελληνοαλβανικής μεθορίου. Τα παιδιά έμειναν κατενθουσιασμένα από όσα εί-

δαν και άκουσαν γιατί βρήκα την ευκαιρία εκεί επάνω να τους δείξω και να τους διηγηθώ χίλια δυο πράγματα. Απ' εκεί κατεβήκαμε στου "Τζιότζιου" το λειβάδι πόχει τη στάνη κάποιος Μάμμος, σκηνίτης Αρβανιτόβλαχος, όπου βρήκαμε έτοιμα δυό αρνιά ψημένα, γιαούρτι και φρέσκο τυρί που μοσχοβολούσε θυμάρι και αμάραντο. Απ' εκεί καταλήξαμε στα βλάχικα καλύβια, κάναμε κι εκεί ένα σταθμό, ενθουσιάσθηκαν οι Βλάχοι από την επίσκεψή μας και μας περιποιήθηκαν με το παραπάνω. Βρήκαμε την ευκαιρία να απαγγείλουν δυό μαθηταί "τον Κούρο", «το Σταυραετό» και «τον Ετοιμοθάνατο βοσκό», έργα υπέροχα του Ηπειρώτου ποιητού Κ. Κρυστάλλη, του τραγουδιστή του Βουνού και της Στάνης, τα οποία τάκουσαν οι Βλάχοι με ιερή κατάνυξη γιατί αφορούσαν το στοιχείο τους.»

Σε άλλο τμήμα της ίδιας επιστολής αναφέρει «Κατά το μήνα Ιούλιο θα κατεβώ εις Μεσογέφυρα – Μέρτζιανης είναι ένα παλιό Μοναστήρι εκεί, έχει κτισθεί επί Πωγωνάτου και θέλω να το περιγράψω.» Για πολλά χρόνια υπήρχε ανάμεσα στην Πυρσόγιαννη και τη Βούρμπιανη αντιπαλότητα για την έδρα του Ταχυδρομείου, το οποίο πρωτολειτούργησε μετά το έτος 1916 στη Βούρμπιανη στα πλαίσια των ταχυδρομικών γραφείων «Νέων Χωρών»⁴. Αργότερα δε αποτέλεσε έδρα αγροτικών διανομέων. Το έτος 1925 η έδρα του μεταφέρθηκε στην Πυρσόγιαννη, γεγονός το οποίο οι

⁴ Φιλοτελική Βιβλιοθήκη, αριθ. τ. 40, σ. 36, Αθήνα 1980

Βουρμπιανίτες δεν το αποδεχόταν και ενεργούσαν να επανέλθει η έδρα στο χωριό τους. Για αυτό το θέμα ο Χ.Ρ. αναφέρει «Για το ζήτημα του ταχυδρομείου είχαμε σκεφτεί να μη κάνουμε αναφορά αλλά να γράψουμε στην Αθήνα στο Συμβούλιο και τούτο για να μη δώσουμε αφορμή στους Πυρσογιαννίτες για αντίδραση, αλλά και από τας Αθήνας μας έγγραφαν ότι πρέπει να γίνει υπόμνημα από τους πέριξ χωρίων και να υποβληθεί στην Ταχ. Τηλ. Διεύθυνση Ιωαννίνων. Θα το ετοιμάσουμε και θα το στείλουμε.»

Στο ίδιο αρχείο συμπεριλαμβάνει δακτυλογραφημένη επιστολή η οποία απευθύνονταν προς τη Γενική Διοίκηση Ηπείρου και αφορούσε «την διάθεση του ποσού των 300.00 δρχ. για οδό μελλούσης να συνδέσει τα Λουτρά Καβασίλων μετά αρτηρίας οδικής ίνα η εις τα Λουτρά μετάβασις γίνεται μετ' αυτοκινήτου». Ο συντάκτης, προφανώς ο ίδιος, ενεργούσε ως εκπρόσωπος του Συνδέσμου Οδοποιίας Κοινοτήτων Κονίτισης, πρότεινε «η χάραξης της ταύτης οδού να αρχίσει από του σημείου «Πλάκα», αφού το έργο αυτό θα εξυπηρετούσε δύο οδικές αρτηρίες αυτή της Πλάκας Καβασίλων και της Πλάκας – Γέφυρας Στράτσιανης.»

Συνημμένο στην παραπάνω επιστολή αποτελούσε και η πρώτη έκδοση του έτους 1923, του τοπογραφικού

και τοπωνυμικού χάρτη της επαρχίας Κονίτισης Ηπείρου, για τον οποίο ο ίδιος με τις χειρόγραφες σημειώσεις, μας προσφέρει σημαντικές πληροφορίες.

Μπορεί η δεύτερη έκδοση του έτους 1938 του ίδιου χάρτη, ο οποίος είναι ένθετος στην έκδοση του βιβλίου «τα Κονιτσιώτικα» να είναι σαφώς πληρέστερος, αλλά η πρώτη αποτελεί σημαντικό ιστορικό στοιχείο γιατί αναδεικνύει το μεθοδικό και κοπιώδη τρόπο της εργασίας του, αφού δεν υπήρχε τότε η χρήση των σημερινών τεχνικών μέσων. Χρειάστηκε ο συντάκτης του να σερβιανίσει στα ημιονικά μονοπάτια της επαρχίας μας, να επισκεφτεί τα ενδιαφέροντα λιθόκτιστα κτίσματα κάθε περιοχής, να καταγράψει τους αρχαιολογικούς χώρους και τα ιστορικά ερείπια. Αλλά, και να συναντήσει ευρυμαθείς κατοίκους κάθε χωριού ώστε να αντλήσει πληροφορίες και να διασταυρώσει τα στοιχεία της εργασίας του.

Το έργο του Χ.Ρ. αποτελεί την εικόνα της ζωή του, καθώς ήταν πρώτος στην προσφορά και τελευταίος στη δικαίωση, αφού η Μοίρα του επιφύλαξε τόσο οδυνηρό τέλος.-

nik68001@gmail.com

**Αναδημοσιεύθηκε
από το περιοδικό «τα Κονιτσιώτικα»,
τεύχος 29/2022**

Η «ΦΑΣΟΛΑΔΑ» ΣΤΟ ΓΑΝΝΑΔΙΟ

Συνεχίστηκε και φέτος η καθιερωμένη εδώ και τριάντα (30) περίπου χρόνια, εθιμοτυπική μεσημεριανή συνεστίαση με τη νόστιμη «φασολάδα» στις 20 Αυγούστου ημέρα Σάββατο, από κάποιο θαυμαστό γεγονός, που έγινε στο Γανναδιό το έτος 1930. Στο γεγονός αυτό αναφέρθηκε ο Πρόεδρος του Συλλόγου Γιώργος Δερμιτζάκης και παρατίθεται παρακάτω. Μετά τη Θεία Λειτουργία στην Εκκλησία μας των Αγίων Ταξιαρχών, την οποία τέλεσαν οι Πανοσιολογιώτατοι Πατήρ Νικόλαος και Πατήρ Σεβαστιανός, προσφέρθηκε από το Σύλλογο, σε όλο το Εκκλησίασμα, καφές και αναψυκτικά στο φιλόξενο χώρο του Καφενείου μας, το οποίο διατηρούν σε άριστη κατάσταση και με αξιόπαινο σερβίρισμα, οι πάντα πρόθυμοι Βάσω και Θωμάς. Φέτος, την εκδήλωσή μας τίμησε με την παρουσία του και ο ακούραστος Περιφερειάρχης κ. Αλέξανδρος Καχριμάνης. Επίσης συμμετείχαν οι: Αντιπερ/χης Αγνή Νάκου, ο Δήμαρχος Κόνιτσας κ. Νικόλαος Εξάρχου, οι πρώην Δήμαρχοι κ.κ. Μάκης Χατζνεφραιμίδης και Ανδρέας Παπασπύρου. Η Δημοτική Σύμβουλος κ. Κατερίνα Δημάρατου με το σύζυγό της Λάζαρο και ο Πρόεδρος της Τοπικής Κοινότητάς μας κ. Βασίλης Τζιμινάδης με τη σύζυγό του Σπυριδούλα. Στο καλωσόρισμα των συμμετεχόντων ο Πρόεδρος του Συλλόγου Γιώργος Δερμιτζάκης είπε τα εξής:

«Πανοσιολογιώτατοι. Κύριε Περιφερειάρχα. Κυρία Αντιπεριφερειάρχη, Κύριε Δήμαρχε. Κύριοι πρώην Δήμαρχοι. Κυρία Δημοτική Σύμβουλε. Κυρίες και Κύριοι. Εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου μας, σας καλωσορίζω στη λιτή αυτή συνεστιάσή μας και σας ευχαριστώ για την

παρουσία σας. Ιδιαίτερες ευχαριστίες εκφράζω σε σας κύριε Περιφερειάρχα αφενός γιατί τιμάτε με την παρουσία σας την εκδήλωσή μας αυτή και αφετέρου γιατί πληροφορηθήκαμε ότι, εντάξατε το χωριό μας στο πρόγραμμα των ετών 2023-2027.

Με την ευκαιρία της συνάντησής μας αυτής, επιτρέψτε μου να αναφερθώ για λίγο στη σημερινή ημέρα. Όπως μας διηγούνται οι παλαιότεροι, στις 20 Αυγούστου του έτους 1930, «για τρία (3) μερόνυχτα, από την ξύλινη εικόνα του εσταυρωμένου της εκκλησίας μας των Αγίων Ταξιαρχών, έσταζαν ατελείωτα δάκρυα». Από τότε και μέχρι σήμερα, η 20ή Αυγούστου, είναι ημέρα νηστείας για το χωριό μας. Τηρούμε την παράδοση, για να μη βγει νικήτρια η λησμονιά. Αντίσταση λοιπόν στη λησμονιά την οποία φέρνει η φθορά του χρόνου. Τέλος θα ήταν παράλειψή μου να μην ευχαριστήσω τους χορηγούς της εκδήλωσης: Την Οικογένεια Γ. Ντόκου και τις οικογένειες: Ιορδανοπούλου, Ιωάννου, Τσόλα, Καποδίστρια και Νικόλαο Μακάριο. Επίσης ευχαριστώ τους μαγείρους Βασίλη και Σωτήρη και όλους όσους συνετέλεσαν στην επιτυχία της συνεστιάσής μας αυτής. Καλή μας όρεξη.

Στην ολιγόλεπτη ομιλία του ο κ. Περιφερειάρχης, μεταξύ των άλλων, αναφέρθηκε και στην ανακατασκευή του Σχολείου και του Παρθεναγωγείου και τη μετατροπή τους σε σύγχρονους ξενώνες, η ολοκλήρωση των οποίων βρίσκεται προς το τέλος. Και του χρόνου να 'μαστε καλά».

Γιώργος Δερμιτζάκης

Πρόεδρος του Συλλόγου «Γανναδιωτών»

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ: Ο ΙΠΠΟΣ = ΤΟ ΑΛΟΓΟ.
Ο ΝΤΟΥΡΗΣ ΤΗΣ ΓΙΑΓΙΑΣ ΜΟΥ

Γράφει ο Σωκράτης Μ. Οικονόμου

Το άλογο, στην καθαρεύουσα ο ίππος, είναι ζώο θηλαστικό. Πολύ αγαπητό στον άνθρωπο.

Περήφανο ζώο με τριχωτή καίτη, μάτια σπινθηροβόλα, διάφορα χρώματα, με πόδια ψηλά με ισχυρό πέλμα και φουντωτή ουρά.

Από τη λέξη άλογο, παράγονται πολλές, μα πολλές άλλες λέξεις, όπως αλογολάτρης, αλογογιατρός, αλογόμυγα, αλογότριχα κ.ά. Παρά πολύ χρήσιμο για τον άνθρωπο και αγαπητό. Εμείς εδώ θ' αναφερθούμε, στ' αγαπημένο άλογο της γιαγιάς μου που τ' ονόμαζε:

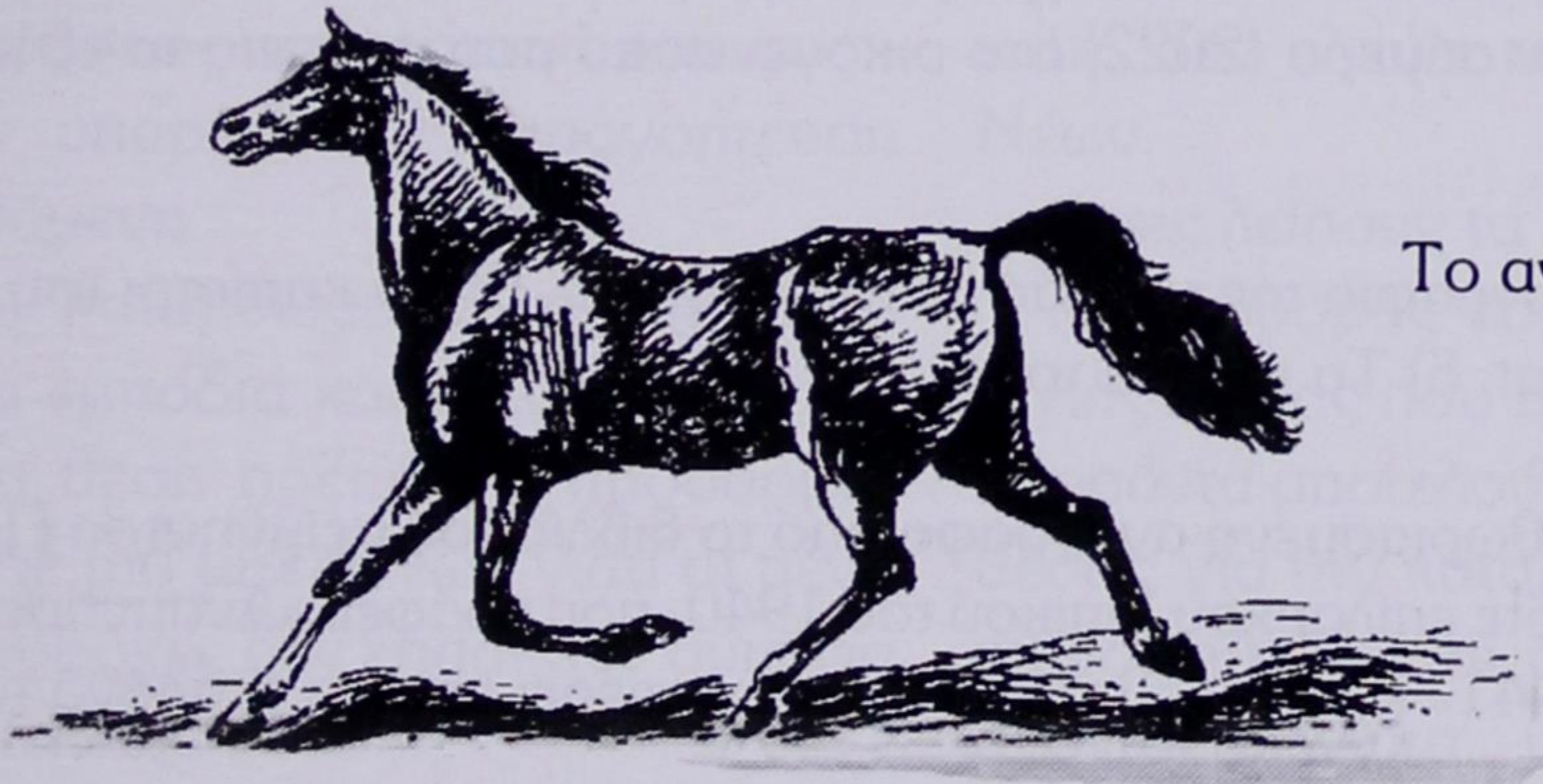
ΝΤΟΥΡΗ (καμάρι της γιαγιάς μου)

Θ' αναφερθώ πιο κάτω στην ιστορία του.

ΟΧΙ μυθοπλαστική αλλά πραγματική.

Έτος 1940. Κήρυξη του πολέμου και εντεύθεν πριν από το έτος αυτό, έγινε κατάταξη των ημιόνων και αλόγων. Ο ΝΤΟΥΡΗΣ, στα Δολιανά ήταν το κέντρο, πήρε το Νούμερο 25 και γράφτηκε στη οπλή του. Τ' άλλα στοιχεία στο όνομα της γιαγιάς μου Παρασκευής Οικονόμου από το ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟ ΠΩΓΩΝΙΟΥ-ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.

Με την έναρξη του πολέμου το 1940 το επίταξαν και το πήγε στο Καλπάκι, το φί-

Ο ΙΠΠΟΣ
Το αγαπημένο άλογο
της γιαγιάς μου.
Ο ΝΤΟΥΡΗΣ

λησε και το παρέδωσε στο Ιππικό.

Εκεί ήταν τότε, ο επίλαρχος Γ. Ράλλης, μόλις είδε τον Ντουρή, είπε: «Αυτό τ' άλογο θα το πάρω εγώ». Η γιαγιά του είπε να το προσέχεις είναι πολύ ικανό άλογο. Έννοια σου Γιαγιά θα το προσέχω, ο ιπποκόμος μου είναι παλιός κυρατζής απ' τ' ορεινά, γνωρίζει από ζώα.

Πράγματι το πήρε, το σέλωσαν κι έφυγαν για τα σύνορα. Όλο καμάρι τώρα ο Ντουρής μας.

Μετά τις μάχες μέσα στη Βόρειο Ήπειρο τον Απρίλιο του 1941, υποχώρησε ο Ελληνικός μας στρατός με την κήρυξη του πολέμου κι από τους Γερμανούς.

Ο επίλαρχος Γ. Ράλλης, μαζί μ' άλλους οπισθοχώρησαν δυστυχώς όμως αυτός έπεσε μέσα σε βαθύ λασπότοπο ο Ντουρής βούλιαξε. Έκανε φοβερές προσπάθειες ν' ανορθωθεί. Δεν μπόρεσε. Τότε ο επίλαρχος Γ. Ράλλης πήρε το σάκκο του και λασπωμένος κι αυτός έφτασε στην ίλη του, στο Διοικητή του Ήλαρχο. Αυτός του είπε: Πού είναι τ' άλογό σου; του διηγήθηκε το πάθημά του, κι εκείνος του είπε έπρεπε να το σκοτώσεις, έτσι λέει ο κανονισμός. Το λυπήθηκε και το άφησε εκεί.

Κάποιοι κτηνοτρόφο όμως που το είδαν, με τριχιές και με ξύλινα παλούκια το τράβηξαν. Έτσι σώθηκε ο ΝΤΟΥΡΗΣ, πήραν τη σέλα, και το έφεραν κοντά στη φωτιά, ζεστάθηκε, έφαγε χόρτα και συνήλθε.

Έτσι σώθηκε ο Ντουρής όταν ήρθαν και οι τελευταίοι πεζικάριοι στρατιώτες, το πήραν, και το 'φεραν στο Στρατόπεδο Ακραίο των Ιωαννίνων.

Εκεί η Κτηνιατρική Υπηρεσία, βρήκε σε ποιον ανήκει τ' άλογο με το Νο 25, και ειδοποίησε τον Πρόεδρο της Κοινότητας να πάει η γιαγιά μου να το πάρει. Γιομάτη χαρά και με την Πωγωνίσια φορεσιά, έφτασε στον Ακραίο.

Μόλις την είδε ο Ντουρής χλιμίντρισε, την ανεγνώρισε. Εκεί πήγε η γιαγιά μου το φίλησε κι έπειτα από σχετικές διαδικασίες, τον πήρε του έκανε σαμάρι, τον πετάλωσε κι ήρθε στο χωριό.

Χαρές μεγάλες όλοι μας και προπαντός ο γράφων γιατί πάντοτε μ' έβαζε καβάλα στα καπούλια του. Δυστυχώς με τον εμφύλιο 1946-49, ξανά τον πήραν και χάθηκε στα βουνά του Γράμμου.

Αυτή είναι η ιστορία του Ντουρή της γιαγιάς μου, ίσως μερικοί, θα πούνε τι παραμυθένιες αναμνήσεις είναι αυτές που γράφεις;

Απαντώ: υπάρχουν σήμερα (2022) στο οικογενειακό μου μουσείο τα εξής αποδεικτικά στοιχεία:

Αον:

- α) Μια παλιά φωτογραφία της γιαγιάς με τον Ντουρή. β) Το καπίστρι του.
- γ) Η ξύστρα του και δ) Τα πέταλά του.

Βον:

Ακόμη υπάρχει ξεθωριασμένο αντίγραφο από το βιβλίο του αείμνηστου Πρωθυπουργού Γ. Ράλλη, τότε επίλαρχου Ιππικού του 1940, που γράφει: «Αναμνήσεις από τον πόλεμο το 1940-41» και μεταξύ των άλλων αναφέρει και για τ' άλογό του τον Ντουρή.

Όλο αυτό, ας είναι ένα μικρό μνημόσυνο για την αείμνηστη γιαγιά μου, τελείως αγράμματη, αλλά με ξεχωριστή αγάπη για τα ζώα και ιδιαίτερα για τον ΝΤΟΥΡΗ ΤΗΣ Παρασκευή Χ. Οικονόμου (1885-1952).

Ας είναι αιωνία η μνήμη της.

*Σωκράτης Μ. Οικονόμου
τέως Σχολικός Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής
Γεροπλάτανος Πωγωνίου Ιωαννίνων, 30-09-2022

Οι Νέοι μας σε αναζήτηση εργασίας

Χρίστος Ζάνης

Στις ημέρες μας που η ανεργία καλπάζει, σε συνδυασμό και με άλλες παραμέτρους της οικονομίας, η αναζήτηση εργασίας από τους Νέους μας γίνεται καθημερινός εφιάλτης.

Οι Νέοι μας, προσοντούχοι, με πολύχρονες σπουδές, με πτυχία και μεταπτυχιακά αναζητώντας κάποια θέση εργασίας στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, διαπιστώνουν με οργή και αγανάκτηση την ανώμαλη προσγγείωση στην πραγματικότητα.

Οι όποιες θέσεις στα χέρια και την εξουσία των διαφόρων επιτηδείων που έχουν προσβάσεις στα διάφορα κέντρα αποφάσεων και στα κόμματα που εκμεταλλεύονται τις ανάγκες ζητώντας από τους υποψήφιους ανταλλάγματα πάσης φύσεως και χρήματα που φυσικά δεν υπάρχουν. Η απογοήτευση αναμενόμενη.

Όσοι κατορθώσουν να εκπορθήσουν τα εμπόδια και καταλάβουν την επίμαχη θέση πρέπει να προσαρμοσθούν σε μια μίζερη ζωή γιατί οι πενιχρές αποδοχές δεν επαρκούν ούτε για τα στοιχειώδη.

Οι εναλλακτικές λύσεις περιορισμένες.

Οι ανάγκες ασφυκτικές. Η ποιότητα ζωής δεν συζητείται. Η δημιουργία οικογένειας και οι άλλες υποχρεώσεις;

Βιώνοντας την πραγματικότητα οι Νέοι μας διαπιστώνουν ότι οι αρχές, οι

αξίες, οι κανόνες και οι νόμοι δεν εφαρμόζονται γιατί η φιλοσοφία και η πρακτική των κρατούντων είναι η παράκαμψη του ορθού δρόμου και η εφαρμογή της πλαγίας οδού, του ρουσφετιού, του νεποτισμού και του βολέματος των πελατών του κόμματος. Δυστυχώς!

Η αναξιοκρατία αντιδρά σθεναρά σε κάθε προσπάθεια ανάδειξης των αξίων και ικανών. Οι οσφυοκάμπτες και οι έχοντες «βύσμα» έχουν λόγο και προβάδισμα. Καταλαμβάνουν θέσεις κλειδιά, προάγονται ταχύτατα και αμείβονται σκανδαλωδώς. Προβληματίζει ιδιαίτερα το γεγονός ότι ο πρωτογενής τομέας της οικονομίας όπως η γεωργία, η κτηνοτροφία, η μελισσοκομία κ.λπ. δεν ελκύει το ενδιαφέρον των Νέων.

Ίσως λείπουν τα αναγκαία κίνητρα.

Μονόδρομος λοιπόν η αναζήτηση άλλης χώρας που η αξιοκρατία και τα προσόντα αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την κατάληψη θέσης και οι ικανοί αμείβονται ανάλογα και προάγονται ακώλυτα.

Κλείνοντας την αναφορά στο επίμαχο θέμα θεωρώ σκόπιμο να θυμήσω τα όσα επισήμανε ο ποιητής Κ. Καρυωτάκης (1896-1928) που ήταν ανώτερος δημόσιος υπάλληλος πριν από πολλά χρόνια.

Σημειώνει με πικρία ο ποιητής:

«... ο ακαμάτης επιβραβεύεται, ο επιτήδειος προβιβάζεται, ο κόλακας, ο παράσιτος, ο ασυνείδητος διαπρέπει, ο απαίδευτος σκεπάζει τη γύμνια του με μια εμβρίθεια αναγουλιαστική, ο απάνθρωπος και βάνουσος θεωρείται στόλισμα της Υπηρεσίας, η αναληψία να μεταμορφώνεται σε ακεραιότητα, η προστυχιά να γίνεται ευστροφία, η στενοκεφαλιά να μετουσιώνεται σε συνείδηση ευθύνης».

Αλήθεια, πόσο Ευρωπαίοι είμαστε, αφού εδώ και τόσα χρόνια δεν μπορέ-

σαμε να βρούμε τι φταίει για τα κακώς κείμενα που εμποδίζουν τη χώρα να πάρει τη θέση που της ανήκει στη σύγχρονη Ευρώπη;

Είμαστε υπεύθυνοι και υπόλογοι έναντι της ιστορίας και της Νέας γενιάς.

Καιρός για συντονισμένη και υπεύθυνη δράση. Αλλαγή πορείας τώρα!

«Οι καιροί ου μενετοί».

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΠ. ΖΑΝΗΣ
Πεύκη, Μάρτης 2022

Ανησυχώ

Όταν γύρω σου κυκλοφορούν πεινασμένοι,
δεν μπορείς να είσαι σίγουρος για το δικό σου ψωμί.

Όταν υπάρχουν χιλιάδες άνεργοι,
δεν μπορείς να είσαι σίγουρος για τη δική σου δουλειά.

Όταν υπάρχει τόση φτώχεια,
δεν μπορείς να είσαι περήφανος για τα πλούτη σου.

Όταν τα ναρκωτικά βρίσκουν μεγάλη πελατεία,
δεν μπορείς να ελπίζεις για καλύτερο μέλλον.

Όταν οι πλούσιοι γίνονται πλουσιότεροι,
δεν μπορείς να μιλάς για δικαιοσύνη.

Όταν ο πόλεμος μαίνεται,
δεν μπορείς να περιμένεις Ειρήνη.

Όταν στα σύνορα ανάβουν φωτιές,
δεν μπορείς να κοιμάσαι ήσυχα.

Πεύκη, Απρίλης 2022
ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΠ. ΖΑΝΗΣ

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Μέρος 2^ο

Του Ηλία Ανδρέου

Φίλτατε Αναγνώστη προκειμένου να αποκτήσουμε επανασύνδεση με το 1ο Μέρος της Τεκμηρίωσης του υπενθυμίζω ότι το θέμα μας αφορούσε την σχέση υπαίθρου-πόλης και πιο συγκεκριμένα την ερήμωση της πρώτης και την παράλληλη πληθυσμιακή μεγέθυνση της δεύτερης από μικρής μεσαίας έως μεγαλούπολης. Λίγο πολύ, οι λόγοι της αστυφιλίας είναι γνωστοί με πρωταρχικό εκείνον της αναζήτησης εργασίας. Με πόση ευστοχία ο νατουραλιστής διηγηματογράφος Κάρολος Ντίκενς δεν κατέγραψε τα κοινωνικά φαινόμενα της μεγέθυνσης του Λονδίνου. Ποιός αναγνώστης δεν συγκινήθηκε από τα παθήματα των πτωχών οικογενειών, των ανήλικων παιδιών που εργάζονταν επί δεκαέξι ώρες στα υφαντουργεία του Μάντσεστερ, της Λίβερπουλ και αλλού. Σήμερα το Λονδίνο και κάθε μεγαλούπολη του προηγμένου κόσμου δεν έχει καμμία σχέση με εκείνο που περιέγραψε ο Ντίκενς στα διηγήματά του Όλιβερ Τουϊστ, Μεγάλες προσδοκίες, Ιστορία δύο πόλεων, Ζοφερός οίκος, Δύσκολοι καιροί, Δαβίδ Κόπερφιλντ.

Νέα Υόρκη-Παρίσι-Λονδίνο-Βερολίνο πόλεις λαμπερές που όλα είναι υπερμεγέθη. Κτίρια, λεωφόροι βουλεβάρτα-λιμάνια, υποδομές πολιτισμού (μουσεία, μέγαρα μουσικής, θέατρα κ.λπ.). Εν ολί-

γοις ουδέποτε η ανθρωπότητα έζησε τέτοια κοινωνική και ιδιαίτερα πολιτιστική ακμή. Μέχρις εδώ όλα υμνολογούν το δημιουργικό ανθρώπινο πνεύμα και τις δεξιότητες του ανθρωπίνου γένους.

Αλλά ιδού όμως!

Αναμεσής της λαμπροφορεμένης ανθρωπότητας εισβάλλει δύστροπος αγγελιαφόρος που χαλά την ευωχία του πανηγυριού και λέγεται ψυχή. Είναι αυτή που θέτει σε δοκιμασία τον νου του ανθρώπου από αρχαιοτάτων χρόνων έως την σήμερον ημέρα. Στους πειρασμούς της είναι όλοι ανεξαιρέτως.

Διανοούμενοι και πτωχοί τω πνεύματι, πλούσιοι και πτωχοί, έχοντες και κατέχοντες, εξουσιαστές και εξουσιαζόμενοι, επώνυμοι και ανώνυμοι, ένοικοι του Μανχάταν και κάτοικοι άσημου χωριού.

Ό,τι και να πράξει ο άνθρωπος δεν μπόρεσε ούτε θα μπορέσει να αποφύγει το δοκιμαστήριο-καθακτήριο της ψυχής η οποία συνιστά υμνολογία και παράλληλη θρηνολογία.

Οι πόλεις και ειδικότερα οι μητροπολιτικές σήμερα αποτελούν ένα υπερσύγχρονο δοκιμαστήριο των ψυχών. Από το δοκίμιο του Ζίμμελ «Πόλη και Ψυχή» προσπάθησα να αποσπάσω τα πιο ουσιώδη εδάφια.

Ο Ζίμμελ υπήρξε στην εποχή του 19ος-20ος αιώνας πρωτοπόρος της σκέ-

ψης συγκρινόμενος επάξια με τους φιλοσόφους της εποχής του.

Θέλω να πιστεύω πως σας δίνω την δυνατότητα να σχηματίσετε την προσωπική σας άποψη για την σχέση πόλης-ψυχής δεδομένου ότι οι περισσότεροι ζείτε σε πόλεις.

Πριν δώσουμε τον λόγο στον Ζίμμελ θα ήθελα να προσθέσω πως η εκ μέρους του προσέγγιση της έννοιας ψυχή είναι αυτή της αποστροφής του Κυρίου Ημών Ιησού Χριστού «Τι ωφελήσει άνθρωπον εάν κερδίσει τον κόσμο όλον και ζημιωθεί η ψυχή αυτού».

Το τι χάνουμε και το πώς όλοι μας έχουμε το αναγκαίο πνευματικό υπόβαθρο για να τα αντιληφθούμε.

“ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΨΥΧΗ”

ΤΑ ΣΟΒΑΡΟΤΕΡΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ της σύγχρονης ζωής γεννιούνται από την αξίωση του ατόμου να διατηρήσει την αυτονομία και την ατομικότητά του απέναντι στις συνθλιπτικές κοινωνικές δυνάμεις, την ιστορική κληρονομιά, τον περιβάλλοντα πολιτισμό και τη διαδικασία της καθημερινής ζωής. Η πάλη με τη φύση που χρειάστηκε να διεξαγάγει ο πρωτόγονος άνθρωπος χάριν της σωματικής του υπάρξεως επιτυγχάνει μ’ αυτή τη νεώτερη μορφή τον πιο πρόσφατο μετασχηματισμό της. Ο δέκατος όγδοος αιώνας καλούσε τον άνθρωπο να απελευθερωθεί από όλους τους ιστορικούς δεσμούς στο πεδίο του κράτους και της θρησκείας, της ηθικής και της οικονομίας. Η φύση του ανθρώπου, πρωτογενώς αγαθή και κοινή σε όλους, έπρεπε να αναπτυχθεί ανεμπόδιση. Πέρα από

την αυξημένη ελευθερία, ο δέκατος ένατος αιώνας απαίτησε τη λειτουργική εξειδίκευση του ανθρώπου και της εργασίας του· η εξειδίκευση αυτή καθιστά τα άτομα μη συγκρίσιμα μεταξύ τους και το καθένα χωριστά απαραίτητο στον ύψιστο δυνατό βαθμό. Εντούτοις, αυτή η εξειδίκευση έχει ως αποτέλεσμα ότι κάθε άνθρωπος εξαρτάται όλο και πιο άμεσα από τις συμπληρωματικές δραστηριότητες όλων των άλλων. Ο Νίτσε βλέπει την πλήρη ανάπτυξη του ατόμου να διέπεται από την πιο ανελέητη πάλη μεταξύ των ατόμων· ο σοσιαλισμός, αντίθετα, τη συνδέει με την κατασίγαση κάθε ανταγωνισμού. Όπως κι αν έχει το πράγμα, σε όλες αυτές τις τοποθετήσεις λειτουργεί το ίδιο βασικό θέμα: το πρόσωπο αντιστέκεται στην ισοπέδωσή του και στη φθορά του από έναν κοινωνικο-τεχνολογικό μηχανισμό.

Η ψυχολογική βάση της προσωπικότητας που αναπτύσσεται στη μεγαλούπολη συνίσταται στην εντατικοποίηση της νευρικής διέγερσης η οποία προκαλείται από τη γρήγορη και αδιάκοπη μεταβολή των εσωτερικών και εξωτερικών ερεθισμάτων.

Με κάθε διασταύρωση του δρόμου, με τον ρυθμό του οικονομικού, επαγγελματικού και κοινωνικού βίου, η μεγαλούπολη συνιστά μια βαθειά αντίθεση απέναντι στη μικρή πόλη και την αγροτική ζωή όσον αφορά τα αισθητηριακά θεμέλια του ψυχικού βίου. Η μεγαλούπολη απαιτεί από τον άνθρωπο ως ένα όν που μπορεί να κάνει λεπτές διακρίσεις άλλον βαθμό συνείδησης απ’ αυτόν που

απαιτεί η αγροτική ζωή. Εδώ ο ρυθμός της ζωής και της αισθητηριακής εικονοποιίας κυλάει πιο αργά, πιο τακτικά και πιο κανονικά. Σ' αυτήν ακριβώς τη συνάφεια, γίνεται κατανοητός ο εκλεπτυσμένος χαρακτήρας του ψυχικού βίου στη μεγαλούπολη ως όλως αντίθετος του βίου στη μικρή πόλη, ο οποίος στηρίζεται περισσότερο στο βαθύ αίσθημα και τις συναισθηματικές σχέσεις. Αυτές οι σχέσεις ριζώνουν στα πιο ασυνείδητα στρώματα της ψυχής και αναπτύσσονται ευκολότατα στον σταθερό ρυθμό των αδιάλειπτων εξοικειώσεων.

Έτσι ο άνθρωπος της μεγαλούπολης -ο οποίος, βεβαίως, υπάρχει σε χιλιάδες ατομικές παραλλαγές- αναπτύσσει ένα όργανο που τον προστατεύει εναντίον των απειλητικών ρευμάτων και αντιφάσεων του εξωτερικού του περιβάλλοντος, που θα μπορούσαν να τον ξεριζώσουν. Αντιδρά με το μυαλό του και όχι με την καρδιά του. Κατ' αυτήν τη λειτουργία, η αυξημένη επίγνωση καταργεί το αποκλειστικό προνόμιο της ψυχής.

Βλέπουμε, έτσι, ότι η διανοητικότητα προστατεύει την υποκειμενική ζωή από τη συνθλιπτική ένταση του τρόπου ζωής στη μεγαλούπολη - και η νοητικότητα διακλαδίζεται σε πολλές κατευθύνσεις και συγχωνεύεται με πολυάριθμα ξεχωριστά φαινόμενα.

Έτσι ο άνθρωπος της μεγαλούπολης υπολογίζει τους εμπόρους του και τους πελάτες του, τους υπηρέτες του και πολλές φορές ακόμη και τα πρόσωπα εκείνα με τα οποία είναι υποχρεωμένος να έχει κοινωνικές σχέσεις. Αυτά τα γνωρί-

σματα της διανοητικότητας βρίσκονται σε αντίθεση με τη φύση του μικρού κύκλου μέσα στον οποίο η αναπόφευκτη γνώση της ατομικότητας γεννάει αναπόφευκτα ένα θερμότερο κλίμα συμπεριφοράς, μιας συμπεριφοράς η οποία δεν έχει να κάνει με την απλή αντικειμενική ισοφάριση παροχής υπηρεσιών και ανταμοιβής.

Η χρηματική οικονομία κυριαρχεί στη μεγαλούπολη· έχει εκτοπίσει τα τελευταία επιβιώματα της οικογενειακής παραγωγής και της άμεσης ανταλλαγής αγαθών· ελαχιστοποιεί, από μέρα σε μέρα, το ποσοστό της εργασίας που γίνεται με απευθείας παραγγελία του πελάτη.

Οι σχέσεις και οι υποθέσεις της ζωής που χαρακτηρίζει τυπικά τη μεγαλούπολη, είναι συνήθως τόσο ποικίλες και πολυσύνθετες ώστε χωρίς την αυστηρότατη ακρίβεια στην τήρηση των υποχρεώσεων και την εκτέλεση των υπηρεσιών το όλο οικοδόμημα θα κατέρρεε σε αζεδιάλυτο χάος.

Απ' αυτή την άποψη το παθιασμένο μίσος ανθρώπων σαν τον Ράσκιν και τον Νίτσε για τη μεγαλούπολη είναι κατανοητό. Οι ιδιοσυγκρασίες τους ανακάλυψαν την αξία της ζωής μόνο στην αδιαμόρφωτη ύπαρξη η οποία δεν μπορούσε να καθοριστεί με ακρίβεια για όλους κατά παρόμοιο τρόπο. Από την ίδια πηγή αυτού του μίσους για τη μεγαλούπολη πήγαζε και το μίσος τους για τη χρηματική οικονομία και για τη νοησιарχία του νεώτερου βίου.

Δεν υπάρχει ίσως άλλο ψυχικό φαινό-

μενο που να έχει τόσο απόλυτα αποδοθεί στη μεγαλόπολη όσο η στάση του *blasi**. Η στάση αυτή παράγεται πρωτίστως από τα ταχέως μεταβαλλόμενα και στενώς συνωσιζόμενα αντιθετικά νευρικά ερεθίσματα.

Μια ζωή αφιερωμένη στο απεριόριστο κυνήγι της απόλαυσης μας κάνει μπλαζέ επειδή διεγείρει τα νεύρα στον ύψιστο βαθμό αντίδρασής τους για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα που στο τέλος παύουν να αντιδρούν εντελώς.

Χρειάζεται μόνο να υπογραμμιστεί ότι η μεγαλούπολη είναι το αυθεντικό πεδίο αυτού του πολιτισμού, ο οποίος υπερβαίνει κάθε προσωπική ύπαρξη. Εδώ στα κτίρια και στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, στα θαύματα και στις ανέσεις της τεχνολογίας που κερδίζει έδαφος, στους σχηματισμούς της κοινοτικής ζωής και στους ορατούς θεσμούς του κράτους, εμφανίζεται τέτοια κατακλυστική πληρότητα αποκρυσταλλωμένου και αποπροσωπονημένου πνεύματος ώστε η προσωπικότητα, ας πούμε, δεν μπορεί να διατηρηθεί κάτω από την πίεσή της. Από τη μια μεριά, η ζωή γίνεται απείρως εύκολη για

την προσωπικότητα υπό την έννοια ότι της παρέχονται ερεθίσματα, ενδιαφέροντα, χρήσεις του χρόνου και συνείδηση από όλες τις πλευρές. Μεταφέρουν το πρόσωπο σαν να βρίσκεται μέσα σ' ένα ρεύμα και σχεδόν δεν χρειάζεται να κολυμπήσει. Από την άλλη μεριά, όμως, η ζωή συγκροτείται όλο και περισσότερο από εκείνα τα απρόσωπα περιεχόμενα και τις απρόσωπες προσφορές που τείνουν να εκτοπίσουν τις αυθεντικές προσωπικές αποχρώσεις και μοναδικότητες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ότι ο άνθρωπος επικαλείται στον ύψιστο βαθμό τη μοναδικότητα και την ιδιαιτερότητα προκειμένου να διασώσει τον πιο προσωπικό του πυρήνα. Είναι υποχρεωμένος να εξογκώνει αυτό το προσωπικό στοιχείο για να εξακολουθήσει να γίνεται ακουστός ακόμη και στον εαυτό του. Η ατροφία του ατομικού πολιτισμού η οποία επέρχεται με την υπερτροφία του αντικειμενικού είναι ένας από τους λόγους του πικρόχολου μίσους που τρέφουν οι κήρυκες του πιο ακραίου ατομικισμού, μεταξύ των οποίων και ο Νίτσε, εναντίον της μεγαλούπολης. > >

* Χορτασμένος από τα πάντα, κορεσμένος, «μπουχτισμένος». (Σ.τ.Μ.)

Εύθυμα και σοβαρά

1) Ανοίξανε τα σχολεία...

Κάθε χρόνο μετά το πρώτο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου ανοίγουν τα σχολεία όλων των βαθμίδων της Εκπαίδευσης. Γίνονται αγιασμοί, ομιλίες, δίνονται ευχές, τα χαμόγελα και οι ευγένειες περισσεύουν. Όμως «κακά τα ψέματα», εδώ και αρκετά χρόνια, τα περισσότερα νέα παιδιά βγαίνουν από τα σχολεία τους εντελώς αμόρφωτα. Κυριολεκτικά «ξύλα απελέκητα». Οι εξαιρέσεις επιβεβαιώνουν τον κανόνα.

Στα σχολεία συμβαίνουν και άλλα γεγονότα όπως εκφοβισμός (μπούλιγκ), κανένας δεν τιμωρείται, ο δάσκαλος μπορεί να βρει το μπελά του αν κάνει κάποια έντονη παρατήρηση, οι μαθητές δεν φοβούνται ότι θα μείνουν στην ίδια τάξη ή μετεξεταστέοι, όπως παλαιότερα, (πρέπει να κάνεις... αίτηση για κάτι τέτοιο). Μαθαίνουν επίσης ότι άλλο είναι το βιολογικό φύλο και άλλο το κοινωνικό (έμφυλες ταυτότητες κ.λπ.). Γι' αυτό οι «βολεμένοι» στέλνουν τα παιδιά τους στην ιδιωτική εκπαίδευση, πληρώνοντας ένα «κάρο λεφτά».

Στην ανώτατη εκπαίδευση ακόμα χειρότερα τα πράγματα. Το Ελληνικό πανεπιστήμιο βρίσκεται σε βαθιά θεσμική και ηθική κρίση. Συναλλαγή, αναξιοκρατία, νεποτισμός (οικογενειοκρατία), αθέμιτες πολιτικές παρεμβάσεις, χαμηλές προδιαγραφές, εσωστρέφεια, γενικευμένη αδιαφορία διδασκόντων και διδασκομένων. Φαινόμενα αυταρχισμού και βίας

συνθέτουν την εικόνα ενός θεσμού που απαξιώνεται ραγδαία.

Η αντιγραφή στα μαθήματα «πάει σύννεφο» (αδικία σε βάρος των διαβασμένων), τώρα μάλιστα με την τηλεμάθηση λόγω κορωνοϊού στον υπέρτατο βαθμό, υπάρχουν ομάδες (εξωπανεπιστημιακές ή μη) που επί πληρωμή σου φτιάχνουν τις εργασίες (γράφτηκε και στις εφημερίδες). Φοιητικές κομματικές παρατάξεις (ένα «φρούτο» ενδοπανεπιστημιακό που μόνο στην Ελλάδα ευδοκιμεί), πολλές φορές, κατόπιν συναλλαγής με καθηγητές, δίνουν θέματα εξετάσεων στους δικούς τους, αυξάνοντας επίσης έτσι και την «πελατεία» τους.

Μάλιστα όσο πιο χαμηλού μαθησιακού επιπέδου είναι οι φοιητές (να μπαίνουν στις σχολές με γραπτά κάτω από τη βάση, του τρία και πέντε δηλαδή) τόσο πιο χειραγωγήσιμοι είναι.

Και διερωτάται εύκολα ο κάθε λογικός πολίτης ποιός την πληρώνει σε όλα αυτά; Φυσικά η κοινωνία και ο κάθε πολίτης ξεχωριστά. Σκέψου να πάρεις κάποιον άσχετο μηχανικό να σου φτιάξει το σπίτι και αυτό να γκρεμιστεί. Ή να γίνει κάποιος απ' αυτούς δημόσιος υπάλληλος σε κάποια υπηρεσία και να «βασανίζει ανθρώπους» με την ασχετίλα του. Ή φαντάσου να βγει γιατρός και να του πεις ότι έσπασα το πόδι μου σε δύο μέρη και να σου πει να σταματήσεις να πηγαίνεις σ' αυτά τα μέρη.

Ένα άλλο μεγάλο ζήτημα είναι με τις

φοιτητικές εστίες. Κάποιοι «αιώνιοι» φοιτητές τις έχουν «καπαρωμένες» για χρόνια, γιατί δεν έχουν σκοπό να κάνουν τίποτα στη ζωή τους και δεν πληρώνουν ενοίκιο, είτε είναι «έμμισθοι» κομμάτων για να συντονίζουν τις φοιτητικές παρατάξεις αυτών, είτε για την διάπραξη με κακοποιούς εγκληματικών πράξεων. Η υπόθεση πρόσφατα της φοιτητικής εστίας του Ζωγράφου είναι αποκαλυπτική της σαπίλας που υπάρχει σε κάποιες από αυτές και γενικά στα Πανεπιστήμια. Συγκεκριμένα: Αλβανοί κακοποιοί και με Έλληνες συνεργούς τριών εγκληματικών οργανώσεων, είχαν καταλάβει για χρόνια 12 δωμάτια στη φοιτητική εστία του Ζωγράφου. Από εκεί εξορμούσαν στα περίξ ληστεύοντας, σκοτώνοντας, πουλώντας πρέζα και όπλα. Για χρόνια κανένας δεν βρέθηκε να τους καταγγείλει. Ούτε η Πρυτανεία, ούτε φύλακες, ούτε υπάλληλοι. Ο υπόκοσμος έχει μετακομίσει στις φοιτητικές εστίες που δυστυχώς έχουν κατακτήσει σπηλιές του Νταβέλη. Οι λαϊκές οικογένειες της επαρχίας με χαμηλά εισοδήματα που έχουν παιδιά φοιτητές και δικαιούνται δωμάτια, σκοντάφτουν σε κλειστές πόρτες.

Ας σταχυολογήσουμε τώρα μερικά «μαργαριτάρια» μαθητών της Μέσης Εκπαίδευσης (οι οποίοι θα πάνε μετά στα Πανεπιστήμια), από διάφορα σχολεία. Θα γελάσουμε μ' αυτά, αλλά ταυτόχρονα θα λυπηθούμε για το «γενικό χάλι» μας σαν Εκπαίδευση, Εκπαιδευτικοί, Υπουργείο Παιδείας κ.λπ.

α) Οι βιταμίνες βρίσκονται ακριβώς

ανάμεσα από τις αλφαμίνες και τις γαμαμίνες (Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης).

β) Η επετηρίδα είναι αυτό που βγάζουμε στα μαλλιά μας άμα δεν λουζόμαστε συχνά (Γυμνάσιο Πάτρας).

γ) Το τρίγωνο που φέρει δύο γωνίες λέγεται διαγώνιον (Γυμνάσιο Ιωαννίνων).

δ) Το ημίτονο και το συνημίτονο είναι ξαδέλφια (Γυμνάσιο Κόνιτσας).

ε) Η γωνία Α στην κορυφή του τριγώνου λέγεται Αγωνία. Στον πάτο της βάσης δεξιά και αριστερά λέγονται Παταγωνία.

στ) Κινητές γιορτές ονομάζονταν αυτές που όταν ένας παπάς κινείται και ακίνητες όταν ο παπάς δεν κινείται. Για το ίδιο ερώτημα έχει επίσης δοθεί και η εξής απάντηση: Όταν στη γιορτή τρώμε και χορεύουμε τότε είναι κινητή, ενώ όταν μόνο τρώμε είναι ακίνητη.

ζ) Η βαρύτητα είναι πιο δυνατή το Φθινόπωρο. Τότε βλέπουμε τα μήλα να πέφτουν ομαδικά.

η) Οι αρχαίοι Έλληνες έσκαβαν βαθιά στη γη και έκτιζαν εκεί τα σπίτια τους. Γι' αυτό σήμερα αναγκαζόμαστε να σκάβουμε για να τα βρούμε.

θ) Τα κλάσματα είναι κομμένοι αριθμοί και γι' αυτό χάνουν την ακεραιότητά τους, κάτι σαν τους ανάπηρους.

ι) Όταν ο ατμός παράγεται έξι φορές ταχύτερα, το λέμε εξάτμιση.

ια) Ο κύκλος δεν έχει ούτε αρχή ούτε τέλος, εκτός αν σταματήσεις τον διαβήτη.

Γελάστε γιατί είμαστε για κλάματα.

2. Επίκαιρος... Πατροκοσμάς

Γιορτάσαμε και εφέτος τη γιορτή του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού στην Κόνιτσα. Στις 24 Αυγούστου. Όμως λόγω κακοκαιρίας, την παραμονή δεν έγινε λιτανεία στους δρόμους και την Πλατεία της Κόνιτσας, αλλά μέσα στο ναό. Η Κόνιτσα έχει μεγάλο ναό προς τιμή του Αγίου καθώς και τμήμα λειψάνου του. Ο Άγιος είναι γνωστός στους πάντες για τη μεγάλη προσφορά του στη Πίστη και στο Έθνος. Έσωσε πολλούς ανθρώπους από τους εξισλαμισμούς των Τούρκων. Οι ομαδικοί εξισλαμισμοί αποτελούσαν την μεγαλύτερη πληγή της εποχής.

Τα σχολεία που ο ίδιος ίδρυσε και οργάνωσε – διακόσια στοιχειώδους εκπαίδευσης και δέκα μέσης, όπου διδάσκονταν και τα αρχαία ελληνικά- ήθελε να συντελούν στη «διαφύλαξη της πίστεως και την Ελευθερία της πατρίδος» όπως έγραψε στους κατοίκους της Πάργας. Και όλα αυτά τον 18^ο αιώνα. Οι εξαθλιωμένοι ραγιάδες αναγνώριζαν στο πρόσωπό του έναν δικό τους άνθρωπο και συγχρόνως έναν μεγάλο άγιο. Τα γεμάτα απλότητα και γλυκύτητα λόγια του μιλούσαν στις καρδιές τους και καθώς μάλιστα συνοδεύονταν από θαύματα και προφητείες, γίνονταν ανεπιφύλακτα δεκτά ως λόγια του Θεού. Γι' αυτό και είχαν πλούσια καρποφορία: Η αμάθεια, η κακία και η απιστία υποχωρούσαν. Οι ψυχές μαλάκωναν. Οι χριστιανοί μάθαιναν να κάνουν το σταυρό τους, να εξομολογούνται και να κοινωνούν. Οι εξωμοσίες ανακόπονταν.

Μέσα σε μια εικοσαετία (1760-1779)

όργωσε ακαταπόνητα ολόκληρη σχεδόν την σκλαβωμένη πατρίδα, κυρίως την Ήπειρο και τη Δυτική Μακεδονία κηρύσσοντας με ζήλο αποστολικό τη μετάνοια και την επιστροφή στο Χριστό και διαλαλώντας παντού «το ποθούμενο» (δηλαδή την απελευθέρωση) και «το Ρωμαίικο» (δηλαδή την ανασύσταση της ορθόδοξης Ρωμανίας), που με το προφητικό του βλέμμα έβλεπε να πλησιάζουν. Όπως είπαμε άφησε Διδαχές και Προφητείες.

Συκοφαντημένος από τους Εβραίους, των οποίων τα συμφέροντα έθιγε, θανατώθηκε από τους Τούρκους με απαγχονισμό στις 24 Αυγούστου 1779, στο χωριό Κολικόντασι της Βορείου Ηπείρου. Το σώμα του, αφού το γύμνωσαν, το έριξαν στον ποταμό Άψο. Το 1813 ο Αλή πασάς των Ιωαννίνων, που σεβόταν πολύ τον άγιο, έχτισε εκκλησία και μοναστήρι κοντά στον τάφο του.

Θα αναφέρουμε επιλεκτικά μερικές από τις προφητείες του. Άλλες απ' αυτές έχουν πραγματοποιηθεί και άλλες όχι ακόμα. Όταν μάλιστα έχουμε σαν Έλληνες και έναν γείτονα (Τούρκος), αλλοπρόσαλλο, παρανοϊκό και κακό και κάποιες γι' αυτόν προφητείες δεν έχουν πραγματοποιηθεί ακόμα, αξίζει το κόπο να τις μάθουμε. Θα δίνουμε και κάποιες επεξηγήσεις σ' αυτές.

Πραγματοποιήθηκαν: **α) Θά 'ρθει καιρός που οι Ρωμιοί θα τρώγονται αναμεταξύ τους. Εγώ συστήνω ομόνοια και αγάπη.**

Εδώ περιγράφεται η εθνική πληγή της διχόνοιας, η οποία στοίχισε άφθονο

αδελφικό αίμα και μεγάλες συμφορές. Παραδείγματα, ο τετράχρονος εμφύλιος σπαραγμός, που ξεκίνησε δυό χρόνια μετά την επανάσταση του 1821, ο εμφύλιος πόλεμος 1944-1949 κ.λπ.

β) Θα δείτε στον κάμπο αμάξι χωρίς άλογο να τρέχει γρηγορότερα από τον λαγό. Αναφέρεται στη λειτουργία του πρώτου σιδηρόδρομου και την εφεύρεση του αυτοκινήτου.

γ) Θά 'ρθει καιρός που θα ζωσειί ο τόπος με μια κλωστή. Εκπληρώνεται στην εποχή μας με τα ηλεκτροφόρα καλώδια και τα δίκτυα των τηλεπικοινωνιακών μέσων, που περιτρέχουν ολόκληρο τον πλανήτη μας.

δ) Θά 'ρθει καιρός που οι άνθρωποι θα μιλούν από ένα μακρινό μέρος σε άλλο σαν να είναι σε πλαϊνά δωμάτια. Επαληθεύτηκε με την εφεύρεση του τηλεφώνου.

ε) Θα δείτε να πετάνε άνθρωποι στον ουρανό σαν μαυροπούλια και να ρίχνουν φωτιά στο κόσμο. Όσοι θα ζουν τότε, θα τρέχουν στα μνήματα και θα φωνάζουν: «Βγείτε εσείς οι πεθαμένοι, να μπούμε εμείς οι ζωντανοί». Πολλά θα συμβούν. Οι πολιτείες θα καταντήσουν σαν παράγκες. Προφητεύεται η εφεύρεση των βομβαρδιστικών αεροπλάνων και το καταστροφικό έργο τους.

στ) Θά 'ρθει καιρός που ο διάβολος θα μπει μέσα σ' ένα κουτί και θα φωνάζει. Και τα κέρατά του θα είναι στα κεραμίδια. Περιγράφεται το ψυχοφθόρο έργο που ασκούν τα άθλια προγράμματα της τηλεόρασης. Με κέρατα παρομοιάζονται οι κεραίες της τηλεόρασης.

ζ) Οι κληρικοί θα γίνουν οι χειρότεροι και οι ασεβέστεροι απ' όλους. Οι παπάδες θα χαλάσουν τη θρησκεία. Θά 'ρθει καιρός που δεν θα υπάρχει αυτή η αρμονία που είναι σήμερα μεταξύ λαού και κλήρου.

Οι προφητείες αυτές προμηνύουν καθολική κατάπτωση του κλήρου. Πολλές φορές κατάπτωση Οικουμενικών Πατριαρχών, Πατριαρχών, Επισκόπων και απλού κλήρου. Αυτό δεν σημαίνει μόνο διάφορα σκάνδαλα ατομικά ή συνολικά του κλήρου, αδιαφορία και καθόλου έλεγχος για μεγάλα θέματα στη κοινωνία, αδικιών, ανισοτήτων, διαφθοράς κ.λπ. που συμβαίνουν σ' αυτή, στήριξη διεφθαρμένων εξουσιών κ.λπ., υποταγή σε εγκόσμιες σκοπιμότητες και ανταγωνισμούς, αλλά και σε ένα άλλο πολύ σοβαρό θέμα που πολύ δεν γνωρίζουν ή αδιαφορούν: Κληρικοί ορθόδοξοι με εκκοσμικευμένο φρόνημα, με τα οικουμενιστικά τους ανοίγματα σε ετεροδόξους και αλλοθρήσκους, αλλοιώνουν το δόγμα και το ήθος της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Συμπροσευχές και συμπόσια με αιρετικούς, ραβίνους και παγανιστές και με ανθρώπους της απάνθρωπης παγκοσμιοποίησης προωθούν τα σχέδια για την Παγκόσμια διακυβέρνηση και Πανθρησκεία. Παρ' όλα αυτά έστω και σε μικρό ποσοστό υπάρχουν και κληρικοί όλων των αξιωμάτων «διαμάντια» με ήθος, αγιότητα, ορθοδοξία και ορθοπραξία.

η) Οι άνθρωποι θα μείνουν φτωχοί, γιατί δεν θά 'χουν αγάπη στα δέντρα. Προφητεύεται η φτώχεια ως συνέπεια

της καταστροφής των δέντρων (μόλυνση περιβάλλοντος, πυρκαγιές δασών κ.λπ.) και της εγκαταλείψεως της υπαίθρου. Ο Πατροκοσμάς συνιστούσε συχνά τη δεντροκαλλιέργεια και μάθαινε στους χριστιανούς να μπολιάζουν τα δέντρα.

θ) Οι ληστές θα φύγουν από τα βουνά, θα κατεβούν στις πόλεις και θα φορούν υποδήματα. Προφητεύεται η αύξηση της εγκληματικότητας και των ληστειών στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις. Μπορούμε να πούμε όμως και για κάποιες άλλες «εξευγενισμένες ληστείες» (οι ληστές «φορούν υποδήματα»...) της σημερινής ελληνικής πραγματικότητας: Ληστρική υπερφορολόγηση και λεηλάτηση μισθών και συντάξεων, που έχουν επιβληθεί από τους κερδοσκόπους του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος, λεηλασία των πλουτοπαραγωγικών πηγών της χώρας, καταλήστευση από διεφθαρμένα δημόσια πρόσωπα μεγάλου μέρους της τεράστιας οικονομικής βοήθειας που δόθηκε κατά καιρούς στην Ελλάδα κ.λπ.

ι) Θα δούμε και θα ζήσουμε τα Σόδομα και τα Γόμμορα στον τόπο μας. Επαληθεύεται σταδιακά με την καθημερινά αυξανόμενη έκλυση των ηθών και, κυρίως, με την αποδοχή και προώθηση της ομοφυλικής διαστροφής. Το κακό με τους «τιγκιτάγκες» (ομοφυλόφιλους) είναι ότι και δε γεννάνε και πολλαπλασιάζονται.

ια) Θα βγουν πράγματα από τα σχολεία που ο νους σας δεν φαντάζεται. Το κακό θα σας έρθει από τους διαβασμέ-

νους. Αναφέρεται στους πικρούς καρπούς της άθειας παιδείας τους οποίους ήδη γευόμαστε. «Τα άθεα Γράμματα υφαίνουν το σάβανο του Γένους μας» έλεγε με διάφορους τρόπους. Διέβλεπε ότι Έλληνες διανοούμενοι (πρωτεργάτες ο Αδαμάντιος Κοραΐς και οι οπαδοί του) τα επόμενα χρόνια θα μετέφεραν παθητικά τον Ευρωπαϊκό Διαφωτισμό στον Εθνικό και Εκκλησιαστικό μας βίο. Η «φωταδιστική» διάνοηση συνεχίζει να αποτελεί μέχρι σήμερα τον μεγάλο πειρασμό και τη ρίζα των πολυποίκιλων κρίσεων, που ταλανίζουν τους τελευταίους δύο αιώνες την πατρίδα μας. Στον διεθνή χώρο ανάλογα, «μορφωμένοι χωρίς αρετή και δικαιοσύνη» άνθρωποι (ηγέτες και όχι μόνο), γέννησαν απάνθρωπα ολοκληρωτικά καθεστώτα και δύο παγκοσμίους πολέμους (πάμε και για τον τρίτο) με δεκάδες εκατομμύρια νεκρούς.

Έφτιαξαν με την «μόρφωσή» τους και τα «διαβάσματά» τους καταστροφικές μηχανές, όπλα, βόμβες, πυρηνικά κ.λπ. για τον αφανισμό της ανθρωπότητας.

Τελειώνοντας επιλέγουμε να αναφέρουμε μια προφητεία του Πατροκοσμά (ασχολίαστη) που δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμα: **Όταν δείτε το χιλιάρμενο (ναυτικό στόλο) στα Ελληνικά νερά, τότε θα λυθεί το ζήτημα της Πόλης.** Στη Πόλη θα χυθεί τόσο αίμα, που τριχρονίτικο δαμάλι θα πλεύσει.

Μαρίνος Σπηλιόπουλος

Η μελαγχολία του Αυγούστου

Ο μήνας των ανταμωμάτων σε γνώριμα τοπία σε πατρογονικά σπίτια με τους εναπομείναντες συγγενείς και φίλους με τα άσπρα τους μαλλιά και σβησμένα βλέμματα δίκως τη λάμψη του παρελθόντος.

Ο χρόνος συνεπής στις διαρκείς μεταμορφώσεις.

Υπήρχε κάτι που η ελπίδα μεγάλωνε, όμως κι αυτή η δύναμη λιγόστεψε, με συγκίνηση και νοσταλγία ατενίζουν με θλίψη, τον ορίζοντα με τα μυστικά τους να σκορπίζουν στη δύση του ήλιου.

Με εγκαρτέρηση άνθρωποι συγκεντρώνονται σε εκκλησιές παιδικής μνήμης για προσκύνημα στην Παναγία.

Προσδοκώντας κάτι από ψηλά κάτι θεϊκό, ανάβουν ένα κερί, μια παρέμβαση στην ανθρώπινη αδυναμία.

Το ηλιοβασίλεμα ζωγραφίζεται νοσταλγικά πάνω από βουνά, ουρανός και θάλασσα πορφυρίζουν, οι μουσικές ηχούν σε πόλεις και χωριά, κλαρίνα και βιολιά συνοδεύουν τα τριζόνια του Αυγούστου, καρδιογραφήματα της φύσης κι η καρδιά της ακούραστη μαρτυρά της σοφία της.

Άνθρωποι δίνουν μορφή στα βάσανά τους, ακούγοντας φωνές, για τους καημούς σχηματίζουν χορούς κυκλικούς αγκαλιασμένοι ψυχανεμίζοντας και παίρνουν δύναμη ελεύθεροι απ' τα δεσμά της δουλειάς αποχαιρετούν τους χαμένους παραδείσους, χορεύουν ως την αυγή.

Στην ερημική της ησυχία, ο καφετζής με δυσαρέσκεια μαζεύει τις πλαστικές

καρέκλες, τα σκουπίδια του σημερινού πολιτισμού, παρότι το μεροκάματο ήταν καλό δεν είναι όμως ικανό να πληρωθούν λογαριασμοί και φόροι.

Σκιές ήταν κι έφυγαν, τα χωριά θα παραμείνουν στην ερημιά τους μέχρι το επόμενο καλοκαίρι και ποιος να ξέρει αν ανταμώθουμε.

Τουρίστες με σακκίδια στην πλάτη, περιπατητές φωτογραφίζουν τον εαυτό τους στα τοπία με την ικανοποίηση του εξερευνητή.

Το χρήμα κινείται, είναι χαρούμενος ο κόσμος μέχρι νάρθει ο χειμώνας, που όλοι προσπάθησαν να είναι ο πιο κρύος, ο πιο άκαρδος κι ασυμπόνευτος.

Έτσι με μια αναπαράσταση του εαυτού μας σε παλιές μνήμες κυλάει ο Αύγουστος, ανάμεσα σε ξεθωριασμένες φωτογραφίες οδοιπορούμε να βρούμε μια ισορροπία στη θύελλα των εγκλημάτων και των πολεμικών συγκρούσεων στην έλλειψη λόγου και διαλόγου και το φόβο πως οι φρικαλεότητες έγιναν συνήθεια.

Ασθμαίνοντας περπατάμε για ένα άγνωστο και σκληρό χειμώνα με φόβους και συνεχείς απειλές εκατέρωθεν στο κρύο, στη δυσβάσταχτη ακρίβεια κι ίσως στην απειλή μιας πανδημίας, συνοδευόμενοι από μέτριους πολιτικούς. Ας ηχεί στα αυτιά μας το τριζόνι του Αυγούστου τουλάχιστον.

Κόνιτσα, Σεπτέμβριος 2022

Γιαννούχου-Ντάφλη Φωτεινή

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Λάβαμε πρόσφατα τρία νεοεκδοθέντα βιβλία:

1. «ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ!» με περιεχόμενο τις βιογραφίες Αγωνιστών Εθν. Αντίστασης και του Δημ. Στρατού που βρέθηκαν πρόσφυγες στην Ουγγαρία με τη λήξη του Εμφυλίου Πολέμου.

Η εξερεύνηση και σύνταξη του άφθονου και πολύτιμου φωτογραφικού υλικού είναι αποτέλεσμα μακρόχρονης έρευνας και αφιλοκερδούς εργασίας της τριμελούς επιτροπής που απαρτίζεται από τους Χαράλαμπο Βλάχο, Τάκη Χριστοδούλου και Γιάννη Ράπη.

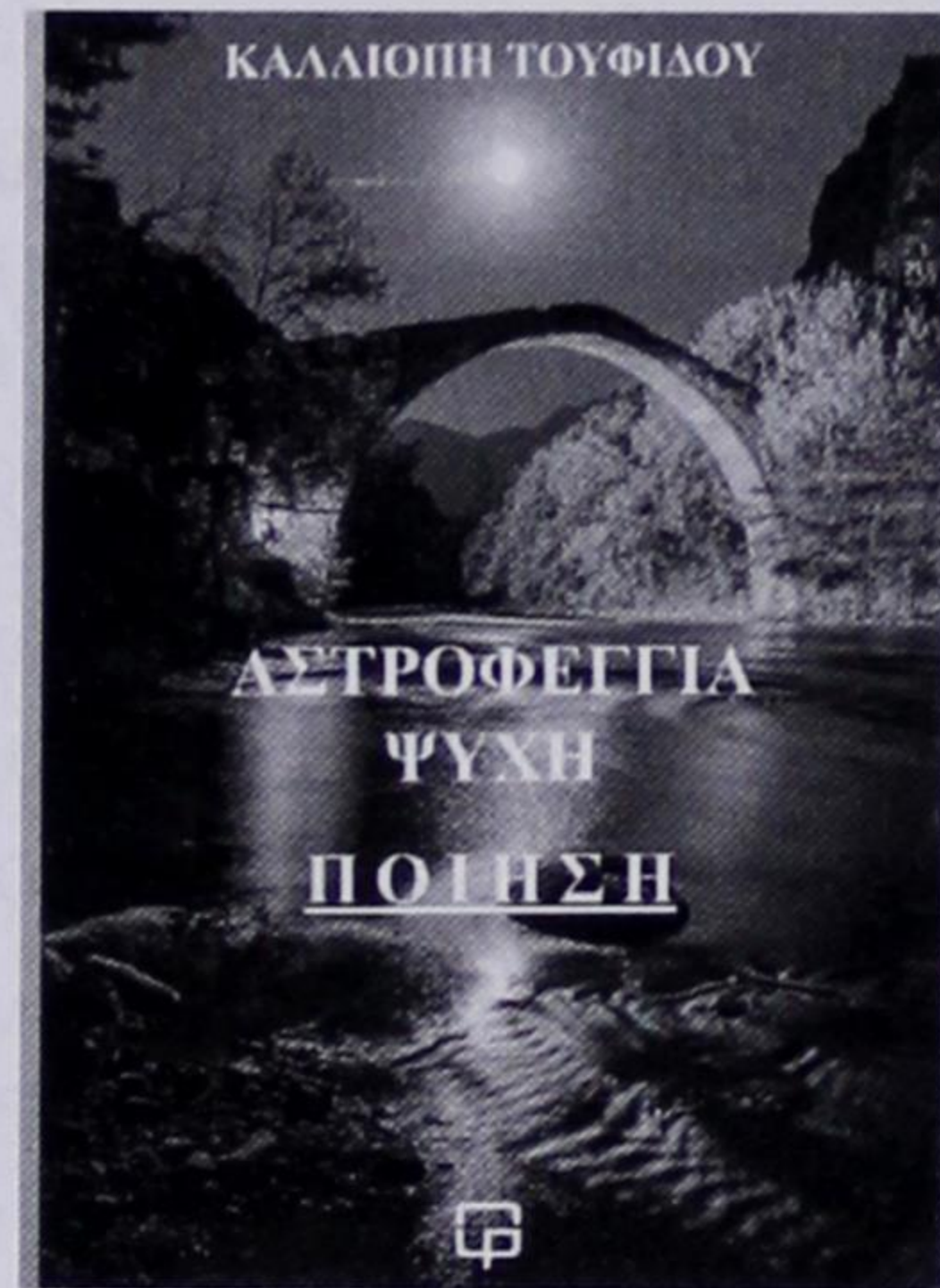
Οι Έλληνες πολιτικοί πρόσφυγες έγιναν δεκτοί στην Ουγγαρία, όπως και στις άλλες σοσιαλιστικές χώρες, με σποργή βρίσκοντας εργασία, ιατρική περίθαλψη, σπουδές κλ. αλλά η νοσταλγία για την πατρίδα τους βασάνιζε για δεκαετίες.

Γιαυτό και η μόνιμη ευχή μεταξύ τους ήταν: και του χρόνου στην πατρίδα!» όπως είναι και ο τίτλος του βιβλίου.

Οι δημιουργοί του βιβλίου είναι άξιοι συγχαρητηρίων γιατί με το έργο τους προσφέρουν πολύτιμα στοιχεία για την ιστορία της χώρας μας.

2. «Της Ειρήνης το βλέμμα» είναι το δεύτερο βιβλίο, ένα συλλογικό βιβλίο που εκδόθηκε από την Κύπρια καθηγήτρια Φυσικής Αγωγής Κυριακή Δράκου, η οποία συγκέντρωσε από έναν διαγωνισμό τα ποιήματα, που αναφέρονται

στην ΕΙΡΗΝΗ, σε ένα Ανθολόγιο 180 σελίδων ύψιστος και παγκόσμιος πόθος των ανθρώπων από καταβολής κόσμου, αλλά και προ παντός στις μέρες μας που κρούουν απειλητικά τα τύμπανα του πολέμου. Η βροντερή κραυγή των λαών για ΕΙΡΗΝΗ πρέπει να αποτρέψει την καταστροφή του πλανήτη!

3. Το τρίτο βιβλίο με τίτλο «ΑΣΤΡΟΦΕΓΓΙΑ-ΨΥΧΗ-ΠΟΙΗΣΗ» είναι μια συλλογή ποιημάτων της Καλλιόπης Τουφίδου που υπηρέτησε στην Ελληνική Πρεσβεία στην Ουάσιγκτον και Λος Άντζελες.

Στα ποιήματά της ξεχειλίζουν βαθιά συναισθήματα αγάπης για τον άνθρωπο, την Πατρίδα, τη φύση, την Ειρήνη, τον πόνο...

Παραθέτουμε ένα ποίημα και της ευχόμαστε καλή δύναμη και σε δημιουργική συνέχεια.

Σ.Τ.

Ο ΤΥΦΛΟΣ

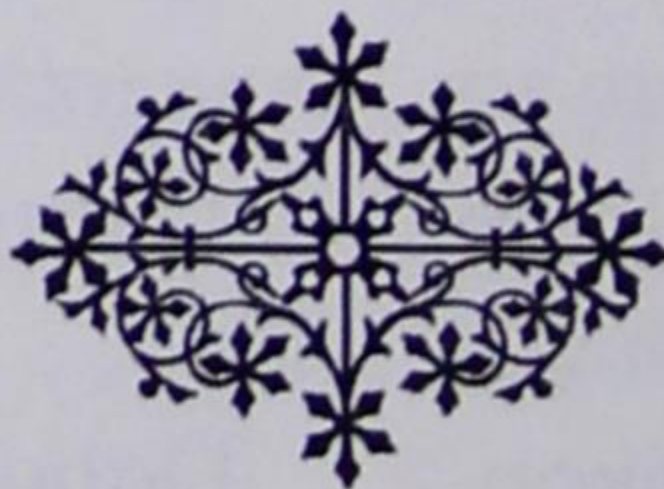
Πονάς; Κι εγώ πονώ μαζί σου.
Φαντάζομαι τα μάτια σου δακρυσμένα.
Μα δεν μπορώ να τ' αντικρύσω.
Πώς θα 'θελα κι εγώ στο φως να ζήσω!

Πώς είναι ο κόσμος; Πες μου...
Είναι αλήθεια πως ένας ήλιος λάμπει;
Κι όμορφα λουλούδια γεμίζουν κάμποι,
Εκείνη η θάλασσα είναι γαλάζια;
Γεμάτη όμορφα πολύχρωμα πετράδια;

Γιατί να μην μπορώ να τ' αντικρύσω;
Αυτό το μεγαλείο πως θα 'θελα να ζήσω;

Όταν σε νιώθω με την αφή μου,
παρακαλάω στην προσευχή μου,
να σ' έχω πάντα λίγο κοντά μου,
γιατί είσαι η μόνη παρηγοριά μου.

Φως δεν υπάρχει, ζω στο σκοτάδι.
που δεν μ' αφήνει να βγω από τον Άδη.
Φως θέλω! Πες μου πώς ν' αποκτήσω;
Δικαίωμα εγώ δεν έχω να ζήσω;

Κόνιτσα, 17.10.2022

**ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΝΙΤΣΑΣ**

Την ευκαιρία να ενημερωθούν για το έργο "Virtualand" και την καλύτερη αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του, με σκοπό την τουριστική ανάδειξη της διασυνοριακής περιοχής Ελλάδας – Αλβανίας, είχαν πολίτες, επαγγελματίες του τουρισμού της Ηπείρου και δημοσιογράφοι από τοπικά και πανελλαδικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, οι οποίοι βρέθηκαν την Παρασκευή 30 Σεπτεμβρίου 2022, σε εκδήλωση στο πλαίσιο του έργου.

Στην κατάμεστη, φιλόξενη αίθουσα της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Κόνιτσας, αναδείχθηκαν πτυχές της τοπικής ιστορίας και του λαϊκού φανταστικού, μέσα από αλληλεπιδραστικά σενάρια, που μετατρέπουν τις προφορικές αφηγήσεις σε εικόνες, εξοικειώνοντας τους επισκέπτες με το πολιτισμικό κεφάλαιο της διασυνοριακής περιοχής.

Τους παρευρισκόμενους καλωσόρισε η κα Περσεφόνη Ντούλια, MSc Βιβλιο-

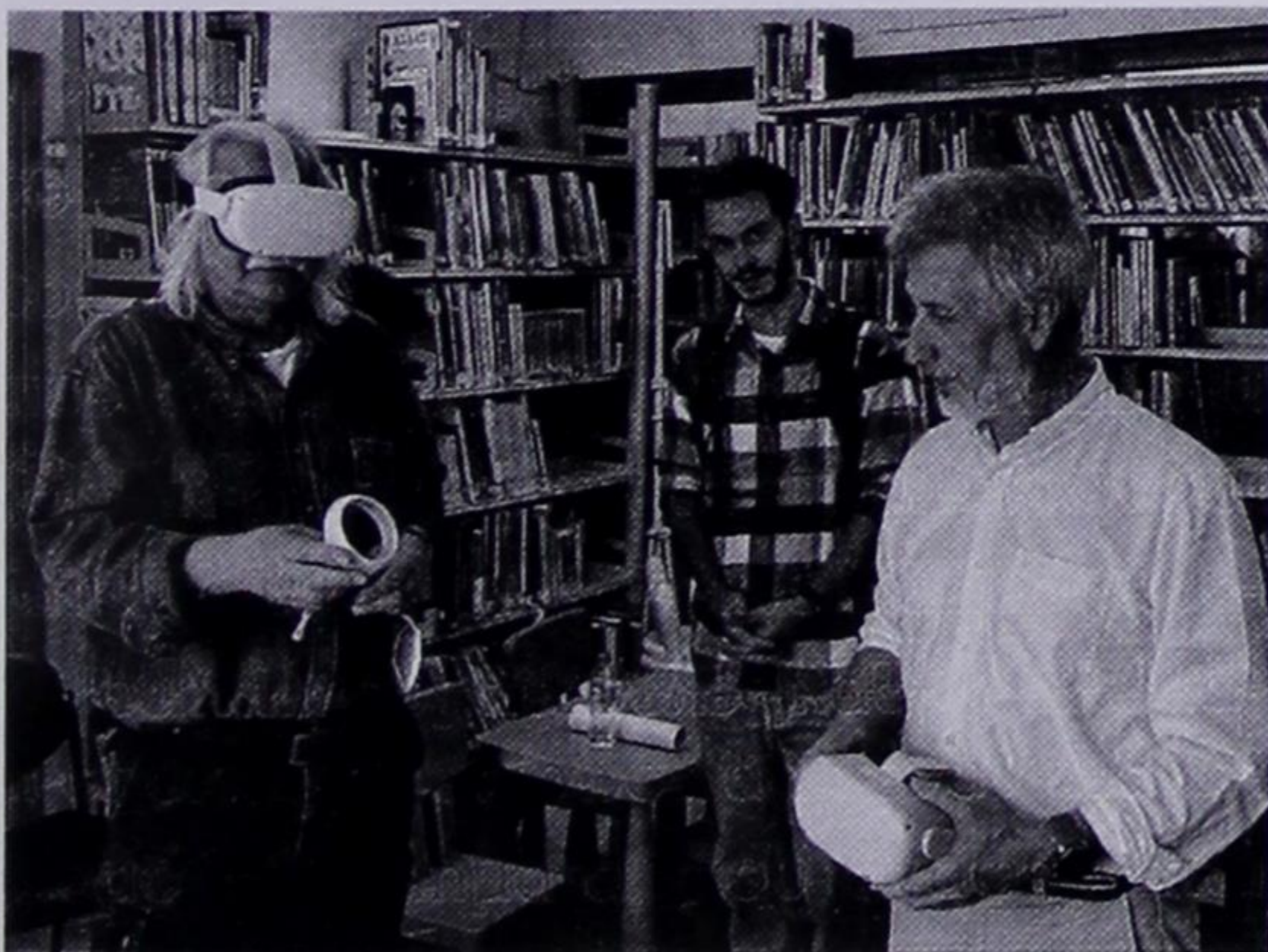
Εκδήλωση στο πλαίσιο του έργου «Virtualand» στη Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

θηκονόμος, Προϊσταμένη Δημόσιας Βιβλιοθήκης Κόνιτσας, μιας Βιβλιοθήκης η οποία τα τελευταία χρόνια κάνει σημαντικά βήματα στον τομέα της ταξιδιωτικής εμπειρίας.

Εξάλλου, η εικονική πραγματικότητα δεν αποτελεί πλέον προϊόν επιστημονικής φαντασίας και δεν αφορά μόνο τους gamers καθώς ήδη χρησιμοποιείται σε πολλούς κλάδους αλλάζοντας τα δεδομένα στον τρόπο που λειτουργούσαν μέχρι σήμερα οι επιχειρήσεις ή τα πανεπιστημιακά ιδρύματα και επεκτείνεται σε κλάδους όπως είναι η ιατρική ή εν προκειμένω ο τουρισμός.

Ακολούθησαν χαιρετισμοί και παρουσίαση σύντομου διαφημιστικού βίντεο που δημιουργήθηκε σε τρεις γλώσσες (ελληνικά, αγγλικά, αλβανικά).

Για το έργο "Virtualand: Μια διαδραστική εμπειρία εμπύθισης στην ιστορία, τους θρύλους και τις παραδόσεις της δια-

συνοριακής περιοχής Ελλάδας-Αλβανίας”, μίλησαν: ο κ. Ιωάννης Φούντος, Καθηγητής Τμήματος Μηχανικών Η/Υ και Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και ο κ. Χρήστος Μπέλλος, ερευνητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

“Από την προφορική αφήγηση στην οθόνη: ανάπτυξη σεναρίων πολιτιστικού και τουριστικού ενδιαφέροντος με άξονα την τοπική ιστορία και το λαϊκό φαντασιακό” ήταν ο τίτλος της ομιλίας των: κ. Βασίλη Νιτσιάκου, Καθηγητή τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Θάνου Κώτσι, MSc λαογράφου, υποψήφιου διδάκτορα λαογραφίας-ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και της κας Αγγελικής Κήτα, MA αρχαιολόγου, ερευνήτριας Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Κόνιτσας, του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με επίδειξη του εικονικού περιβάλλοντος του έργου “Virtualand” και των σεναρίων και εκπαίδευση στη χρήση της πλατφόρμας εικονικής πραγματικότητας.

Η εκδήλωση είναι διαθέσιμη για παρακολούθηση μέσω του διαδικτύου στη

διεύθυνση:

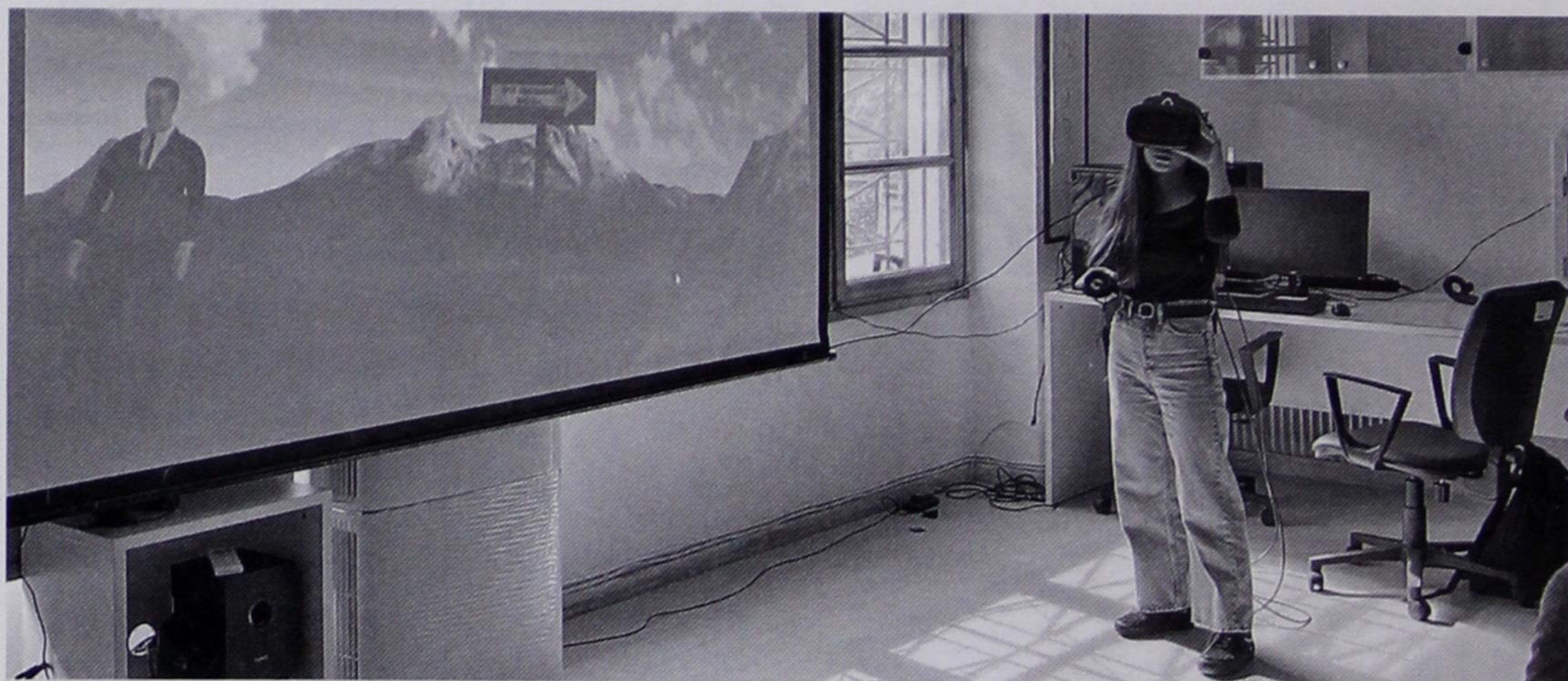
<https://www.youtube.com/watch?v=APNeXR-h8qY>

Το έργο «Virtualand»

Το «Virtualand», το οποίο χρηματοδοτήθηκε από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εθνικούς μέσω του προγράμματος «Interreg IPA Cross-border Cooperation Programme “Greece – Albania 2014 – 2020”», υλοποιείται σε συνεργασία με το Τμήμα Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, το Πανεπιστήμιο Αργυροκάστρου «Eqrem Cabej» και το Κέντρο Οικονομικής Ανάπτυξης και Διεθνών Σχέσεων.

Η διασυνοριακή περιοχή Ελλάδας-Αλβανίας χαρακτηρίζεται από μοναδική πολιτιστική κληρονομιά που θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για την ανάπτυξη του τουρισμού. Αυτό έχει αποτυπωθεί σε έντυπο και οπτικοακουσικό υλικά που είναι αποθηκευμένο σε Βιβλιοθήκες σε ολόκληρη την περιοχή.

Στόχος του προγράμματος «Virtualand» είναι ο εντοπισμός, η προστασία και η διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρο-

νομιάς της διασυνοριακής περιοχής μέσω της προβολής περιεχομένου σπάνιων και πολύ σημαντικών περιουσιακών στοιχείων των βιβλιοθηκών και η λειτουργία του ως ένα ελκυστικό τουριστικό πακέτο που οδηγεί σε ένα κοινό σημείο αναφοράς για όλους τους τουρίστες που επισκέπτονται την περιοχή προκειμένου να αποκτήσουν μια εμπειριστατωμένη εμπειρία με υλικά και άυλα αγαθά και να κατανοήσουν καλύτερα τις παραδόσεις, την ιστορία και τον πολιτισμό των ντόπιων.

Για να αντιμετωπιστούν αυτές οι προκλήσεις, το «VirtuaLand» παρέχει μια διαδραστική πλατφόρμα εικονικής πραγματικότητας (VR), όπου επιλεγμένα τεκμήρια από τα Αποθετήρια «Ολυμπιάς» και «Ηπείρου Μνήμων» της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και «Exploral» της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Κόνιτσας, μετατρέπονται σε πολιτιστικά και τουριστικά σενάρια.

Το «VirtuaLand» παρέχει, επίσης, μια βιβλιοθήκη τρισδιάστατων αντικειμένων και μια ανοιχτή πλατφόρμα VR, όπου οι Βιβλιοθήκες, οι επαγγελματίες της τουριστικής βιομηχανίας ή άτομα με περιο-

ρισμένες δεξιότητες προγραμματισμού θα μπορούν να δημιουργήσουν τις δικές τους ιστορίες εικονικής πραγματικότητας, αυξάνοντας τη βιωσιμότητα της ενώ προβλέπονται και δραστηριότητες κατάρτισης στη χρήση και επέκταση της πλατφόρμας «VirtuaLand» αλλά και στο πολιτιστικό πλαίσιο της περιοχής.

Δύο αίθουσες εικονικής πραγματικότητας (μία στην Ελλάδα και μία στην Αλβανία), δημιουργήθηκαν για να αναδείξουν το περιεχόμενο των σεναρίων για τουριστικούς και εκπαιδευτικούς λόγους. Με αυτό τον τρόπο οι βιβλιοθήκες μετατρέπονται σε πηγή γνώσης και σημείο εκκίνησης για όλους τους τουρίστες που επισκέπτονται τη διασυνοριακή περιοχή.

Τέλος, το έργο «VirtuaLand» αναπτύσσει ένα κοινό εμπορικό σήμα μεταξύ της Ελλάδας και της Αλβανίας, που θα περιλαμβάνει πακέτα VR, ενσωματώνοντας διαδραστικό εικονικό περιβάλλον για την προώθηση της κοινής φυσικής, πολιτιστικής και ιστορικής ταυτότητας της περιοχής ενδιαφέροντος.

Περισσότερες πληροφορίες στον ιστότοπο του έργου: <http://virtualand.eu/>

Εκδήλωση για την προστασία του ποταμού Αώου στην Κόνιτσα

Την Πέμπτη 22 Σεπτεμβρίου 2022 η Διεθνής Οργάνωση για τη διατήρηση της φύσης μαζί με τους προγραμματικούς εταίρους «Πίνδος Περιβαλλοντική» και MedINA, διοργάνωσαν ανοιχτή εκδήλωση στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δήμου Κόνιτσας σχετικά με την πρόταση για την προστασία της Φυσικής και Πολιτιστικής κληρονομιάς του ποταμού Αώου, ενός από τους τελευταίους ποταμούς ελεύθερης ροής στην Ευρώπη.

Στην εκδήλωση απηύθυναν χαιρετισμό ο Δήμαρχος Κόνιτσας Νικόλαος Εξάρχου και η Πρέσβης της Ελλάδος στην Αλβανία Σοφία Φιλιππίδου, την οποία δέχτηκε ο Δήμαρχος στο γραφείο του πριν από την εκδήλωση μαζί με τον Γενικό Πρόξενο της Ελλάδας στο Αργυρόκαστρο και την αναπληρώτρια Πρέσβη στα Τίρανα, όπου συζητήθηκαν διάφορα θέματα κοινού ενδιαφέροντος με την γείτονα χώρα.

Στην εκδήλωση έγινε επισκόπηση του έργου, των στόχων, των μελετών και της τρέχουσας κατάστασης και παρουσιάστηκαν από τους ομιλητές τα βασικά αποτελέσματα των τεσσάρων μελετών για τον Αώο. Στο τέλος τέθηκαν ερωτή-

σεις από τους συμμετέχοντες και ακολούθησε συντονισμένη συζήτηση.

Ο Δήμαρχος πρόσφερε αναμνηστικά δώρα στην Πρέσβη, στον Γενικό Πρόξενο και σε όλους τους ομιλητές.

Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν ο Δήμαρχος Κόνιτσας, η Πρέσβης της Ελλάδος στην Αλβανία Σοφία Φιλιππίδου, ο Γενικός Πρόξενος της Ελλάδος στο Αργυρόκαστρο Δημήτριος Σαχαρίδης, ο Γενικός Πρόξενος της Αλβανίας στα Ιωάννινα, ο Δήμαρχος Ζαγορίου Γεώργιος Σουκουβέλος, ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Γεώργιος Σπανός, οι Αντιδήμαρχοι Δημήτριος Χήρας, Νικόλαος Τσιαλιαμάνης και Αριστείδης Λαζογιάννης, ο Καθηγητής Κοινωνικής Λαογραφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Βασίλης Νιτσιάκος, οι Δημοτικοί Σύμβουλοι Ανδρέας Παπασπύρου, Βασίλης Σπανός, Κατερίνα Δημάρατου, Ελένη Νίνου, Μιχάλης Μιχαλόπουλος, Δήμητρα Λάκκα, Παναγιώτης Τσιγκούλης, ο Πρόεδρος της Κοινότητας Κόνιτσας Πρόδρομος Χατζνεφραιμίδης και Πρόεδροι άλλων Κοινοτήτων του Δήμου μας, εκπρόσωποι φορέων και τοπικών οργανώσεων και αρκετοί δημότες.

Φίλε του περιοδικού θυμήσου, έστειλες τη συνδρομή σου;

Οργανισμός
Φυσικού Περιβάλλοντος
και Κλιματικής Αλλαγής
Ο.Φ.Υ.Π.Ε.Κ.Α.

**Βόρεια
Πίνδος**
Εθνικό Πάρκο

**ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΜΕΑ Α'
ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΒΟΡΕΙΑΣ ΠΙΝΔΟΥ**

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Για 11^η χρονιά η Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου του Ο.Φ.Υ.Π.Ε.Κ.Α συμμετείχε, την Κυριακή 2 Οκτωβρίου, στην Πανευρωπαϊκή Γιορτή των Πουλιών (Eurobirdwatch 2022) γιορτάζοντας μαζί με την Ελληνι-

BirdLife EuroBirdwatch 22 30th ANNIVERSARY

Ορνιθολογική Εταιρεία Ορνιθολογίας Ελλάδας 40 1982-2022

Ευρωπαϊκή Γιορτή των Πουλιών
1-2 Οκτωβρίου 2022

Βόρεια Πίνδος Εθνικό Πάρκο

Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου

Κυριακή 2 Οκτωβρίου 2022, Διάρκεια: 10.30 - 14.00
Κέντρο Πληροφόρησης Κλειδωνιάς (Γεφύρι Κλειδωνιάς)

Η εκδήλωση θα περιλαμβάνει:

- Παρατήρηση πουλιών
- Ενημέρωση για την ορνιθολογία του Εθνικού Πάρκου
- Διανομή ενημερωτικού υλικού
- Ζωγραφική και κατασκευή μασκών.

Ο.Φ.Υ.Π.Ε.Κ.Α.
Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής

κή Ορνιθολογική Εταιρεία την κορύφωση της φθινοπωρινής μετανάστευσης εκατομμυρίων πουλιών. Ενημερώνοντας και ευαισθητοποιώντας παράλληλα το ευρύ κοινό για την ανάγκη προστασίας των μεταναστευτικών πουλιών, καθώς και των περιοχών αναπαραγωγής τους, των τόπων διαχείμασης και των ενδιάμεσων σταθμών στις μεταναστευτικές τους διαδρομές.

Σε μία ιδανική τοποθεσία, δίπλα στον ποταμό Βοϊδομάτη, στο νέο Κέντρο Πληροφόρησης Κλειδωνιάς του Εθνι-

Κόνιτσα

κού Πάρκου Βόρειας Πίνδου μικροί και μεγάλοι ενημερώθηκαν για την ορνιθοπανίδα του Εθνικού Πάρκου, τα είδη που είδαν και άκουσαν στη γύρω περιοχή, γαλαζοπαπαδίτσες, κότσυφες, κοκκινολαίμηδες ενώ οι μικροί μας φίλοι ζωγράφησαν και έφτιαξαν μάσκες και άλλες κατασκευές.

Επίσης στην εκδήλωση διατέθηκε ενημερωτικό υλικό του Εθνικού Πάρκου καθώς και ειδικό εκπαιδευτικό υλικό της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας για θέματα σχετικά με την παράνομη παγίδευση και το εμπόριο άγριων πουλιών.

Κέντρο Πληροφόρησης Κλειδωνιάς
του Εθνικού Πάρκου
Βόρειας Πίνδου

(Φωτογρ. εξωφύλλου Π.Σ.Τ.)

**Η ΝΕΑΝΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΚΑΙ
Η ΧΟΡΩΔΙΑ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΣΤΟ 1ο ΧΟΡΩΔΙΑΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ**

Το παρατεταμένο χειροκρότημα του κοινού απέσπασαν η Νεανική Χορωδία και η Χορωδία Ενηλίκων του Δήμου Κόνιτσας υπό την καθοδήγηση του μαέστρου Γιάννη Γαλίτη στο 1^ο Χορωδιακό Φεστιβάλ Περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων, που πραγματοποιήθηκε το Σαββατοκύριακο 10-11 Σεπτεμβρίου 2022 στην κεντρική πλατεία Ιωαννίνων με τη συμμετοχή δώδεκα χορωδιών και φωνητικών συνόλων. Το φεστιβάλ διοργάνωσε η Περιφέρεια Ηπείρου και οι δήμοι της Π.Ε. Ιωαννίνων.

Στο Φεστιβάλ συμμετείχαν μεταξύ άλλων η Βυζαντινή Χορωδία Κατσαρείου Σχολής Βυζαντινής και Παραδοσιακής Μουσικής, η Χορωδία Χορευτικού Συλλόγου Μετσόβου, ο Σύλλογος Πωγωνίου Πολυφωνικού Τραγουδιού, το Κιθαριστικό Σύνολο Ροδοτοπίου Ιωαννί-

νων «Η Πασσαρών», το Χορωδιακό Σύνολο «Νέες Τέχνες» Ωδείου Ars Nova, η Χορωδία «Ανάσπαλτος Πατρίδα» Αδελφότητας Ποντίων και Μικρασιατών Ηπείρου, το Ηπειρωτικό Πολυφωνικό Σύνολο Μουσικού Σχολείου Ιωαννίνων «Νικόλαος Δούμας», η Χορωδία Κουτσελιού «Η παρέα μας», ο Σύλλογος Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού «Ήνορο» και η Χορωδία Πολιτιστικού Συλλόγου Πλατάνου.

Εκ μέρους του Δήμου στην εκδήλωση παρέστη ο Δήμαρχος Κόνιτσας. Θερμά συγχαρητήρια στους διοργανωτές του Φεστιβάλ, στους συμμετέχοντες και κυρίως στις χορωδίες του Δήμου μας που για μια ακόμα φορά μας έκαναν περήφανους, προσφέροντάς μας μοναδικές στιγμές μουσικής πανδαισίας.

Παρακαλούμε τους φίλους μας που στέλνουν εργασίες για δημοσίευση να τις ταχυδρομούν στη δ/ση του περιοδικού (Κόνιτσα 44100) ή ηλεκτρονικά στο periodiko-konitsa@hotmail.com ώστε να αποφεύγονται παραλείψεις και παρεξηγήσεις.

Η Συντ. Επιτροπή

Γιορτή στο Μοναστήρι Ζέρμας

Με συμμετοχή πολλών προσκυνητών γιορτάστηκε κι εφέτος η Παναγία η Ζερμιώτισσα.

Διοργανωτής της εκδήλωσης ο πρ. Γιάννης Παπαδημητρίου και η Εκκλησιαστική Επιτροπή. Ο Πρόεδρος καλωσόρισε τους παρευρισκόμενους με τα παρακάτω λόγια:

Πανοσιολογιότατε,
Αξιότιμε κύριε Δήμαρχε

Κύριε επικεφαλής της μείζονος αντιπολίτευσης, κ. δημοτικέ σύμβουλε, κ. αντιδήμαρχε του γειτονικού μας δήμου Νεστορίου Καστοριάς, κ. πρόεδρε της Τοπικής Κοινότητας Κεφαλοχωρίου, αγαπητοί προσκυνητές και προσκεκλημένοι, φίλοι μου συντοπίτες, αγαπητοί χωριανοί.

Ο Νομπελίστας ποιητής Οδυσσέας Ελύτης έγραψε για την Παναγία μας το εξής τετράστιχο:

«Έλα κυρά και Παναγιά
με αναμμένα τα κεριά
δώσε το φως το δυνατό
στον Ήλιο και στο Θάνατο» .

Είναι Δεκαπενταύγουστος και το Φως του Ήλιου και του Αυγουστιάτικου φεγγαριού είναι πλούσιο σ' όλα της πατρίδας μας τα μέρη.

Μα στο δικό μας το χωριό σήμερα σε τούτη εδώ την άκρη της Κονιτσιώτικης γης «η μητέρα του φωτός» η κυρά μας Παναγιά δίνει πιο πλούσιο και ακόμα πιο δυνατό το Φως της και συγκεντρώνει τα παιδιά της στην πιο λαμ-

πρή από όλες τις γιορτές της, την γιορτή της Κοίμησής της.

Είμαστε όλοι εδώ στις βουνοκορφές του Γράμμου, στο Ιστορικό μοναστήρι της Παναγίας στην Ζέρμα-Πλαγιά της Κόνιτσας για να γιορτάσουμε μια από τις μεγαλύτερες και λαμπρότερες γιορτές της ορθοδοξίας, που έθιμα και παραδόσεις με ιστορίες παλιές και αληθινές σφράγισαν την ταυτότητά μας.

Πανοσιολογιότατε

Είμαστε όλοι εδώ μεταξύ Ηπείρου και Μακεδονίας στην πλαγιά και η Κεχαριτωμένη Θεοτόκος χαίρεται διπλά που ήρθατε από το περιβόλι της το Άγιο Όρος. Θέλω σεβαστέ πάτερ εκ μέρους όλων μας να σας ευχαριστήσω θερμά και να τονίσω ό,τι θεοφιλές και λαοφιλές έργο πράξατε.

Η πρόνοια της Παναγίας, σας έφερε ανάμεσά μας. Ο ερχομός από το Άγιο Όρος στο μοναστήρι μας, που η παράδοση του το τοποθετεί την πρώτη κτήση του στα χρόνια του Πωγωνάτου μαζί με το της Μολυβδοσκεπάστου θα μου επιτρέψετε να πω ότι δεν είναι καθόλου τυχαίο γεγονός.

Ιστορικές μαρτυρίες λένουν πως υπήρχε πάντοτε άρρηκτη σχέση μεταξύ μοναστηριών της Κόνιτσας και του Αγίου Όρους.

Παράδειγμα ζωντανό στις μέρες μας ο Άγιος Παΐσιος που μόνασε τα πρώτα χρόνια στην Ιερά μονή Παναγίας του Στομίου της Κόνιτσας.

Ο τελευταίος ηγούμενος του μοναστηριού μας σύμφωνα με την σωζόμενη αποτύπωση της σφραγίδας του 1903 υπέγραφε «Κουτλουμουσιανός».

Πολλοί δε μάστοροι από τη Ζέρμα και από όλα τα μαστοροχώρια της Κόνιτσας εργάστηκαν κατά καιρούς σε μοναστήρια του Αγίου Όρους.

Ο Διονύσιος Παπαδάτος, ο Κουτλουμουσιανός είχε έρθει παρακινούμενος από τους μαστόρους φανερά να συγκροτήσει την κοινοβιακή ζωή του μοναστηριού κρυφά δε να οργανώσει αντάρτικα σώματα για την αποτίναξη του ζυγού της σκλαβιάς.

Το μοναστήρι εκείνα τα χρόνια υπήρξε θρησκευτικό, κοινωνικό, οικονομικό, παιδευτικό κέντρο, αλλά κυρίως εθνικό.

Η συμβολή του μοναστηριού μας

στα απελευθερωτικά κινήματα του τόπου μας είναι αξιοθαύμαστα.

Ο λαϊκός ποιητής την αποτύπωσε με το παρακάτω δημοτικό τραγούδι:

«-Τι να σας στείλουμε παιδιά αυτού στις ράχες που 'στε;

-Θέλουμε γλυκό κρασί
απ' τ' άγιο μοναστήρι
να πλύνουμε τα λαβώματα
που 'μαστε λαβωμένοι».

Είμαστε όλοι εδώ και η Παναγία στολισμένη με την θεία δόξα της χαίρεται που το κάστρο της, μετά από συντονισμένες παραστάσεις και ενέργειες για πολλά χρόνια, στάθηκε όρθιο ευπρεπίσθηκε και γεμίζει από πιστούς με τα αγιοκέρια στα χέρια...

Είμαστε όλοι εδώ οι χωριανοί, οι κοντοχωριανοί, οι Κονιτσιώτες του Δήμου μας στην βόρεια πλευρά του με πί-

στη, αγάπη και ελπίδα για καλύτερες μέρες.

Είμαστε όλοι εδώ και γράψαμε την δική μας ιστορία με την ιστορία του μοναστηριού δίνοντας άλλη πνοή και σκέψη για το μέλλον του τόπου... και συνεχίζουμε... το θέλουμε πλήρως ανακαινισμένο με τα κελιά του, την επιστροφή των λιθαναγλύφων και γιατί όχι την εγκατάσταση μοναχικής αδελφότητας σ' αυτό.

Σας καλωσορίζω και σας ευχαριστώ θερμά μέσα απ' την καρδιά μου που είστε σήμερα εδώ στη Παναγία μας το μοναστήρι μάς τιμάτε και εύχομαι τα καλύτερα σε όλες και όλους.

Ως πρόεδρος της Τοπικής Κοινότητας Πλαγιάς και μοναστηριακός επίτροπος θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους συνδιοργανωτές αυτής της εκδήλωσης.

Να ευχαριστήσω τους δωρητές για την έμπρακτη συμπαράστασή τους και να τους αναφέρω ονομαστικά:

Τα ποτά, αναψυκτικά, νερά, μπίρες μας τα προσφέρουν οι:

Χρυσουγή, Γεώργιος και Κων/νος Τσάγκας στην μνήμη των γονέων τους και παππούδων τους μακαριστών Ιερέων παπά-Κώστα Τσάγκα και παπά-Ηλία Παγούνη.

Τα λουκούμια τα προσφέρει η Μαρία Παπαθανασίου στη μνήμη του πατέρα της μακαριστού Ιερέως Σπυρίδωνος Παπαθανασίου.

Τα αρνιά εννέα (9) στο σύνολο τα προσφέρουν οι κτηνοτρόφοι του χωρι-

ου και όχι μόνο.

Ευάγγελος Τσάγκας

Μιχαήλ Τσάγκας

Ανδρέας Τσάγκας

Βασίλειος Τσάγκας

Ιωάννης Παπαδημητρίου

Δημήτριος Παπαδημητρίου

Ιωάννης Ανθούλης από Σαμαρίνα Γρεβενών

Γκίζας Χρήστος με το κρεοπωλείο από την Ηγουμενίτσα

Αβραάμ Χαμίτης και Αριστέα Παπαθανασίου

Μαρία Σταύρου, μας προσφέρει μια προβατίνα.

Τα κοτόπουλα τα προσφέρει ο Αποστόλης Χρήστου Παγούνης στη μνήμη των γονέων και συγγενών του.

Το τυρί φέτα το προσφέρει η Ειρήνη Στεργίου Τσάγκα.

Το μέλι το προσφέρει ο Ευάγγελος Προδρόμου από την Νεοκαισάρεια Ιωαννίνων.

Χρηματικό ποσό για το μοναστήρι μας προσφέρουν οι οικογένειες των:

Θωμά Ζήνδρου και Νικολάου Ζήνδρου από Αμερική

Ελευθερία Παπαθανασίου

Γεώργιος Τσάγκας του Γρηγορίου

Απόστολος Κολονιάρης

Κων/νος Βλαχάβας

Ιωάννης Παγούνης του Θωμά

Τα τραπεζοκαθίσματα μας τα προσφέρει ο Εξωραϊστικός Σύλλογος Χρυσής Καστοριάς.

Χρόνια πολλά και του χρόνου να ανταμώσουμε πάλι.

Όνειρα ζωής (1)

ΓΛΥΚΥΤΑΤΟ τὸ πρωῖνὸ τοῦ Σαββάτου καὶ τὰ ὀλόλευκα καὶ ἀφρᾶτα σύννεφα τοῦ καλοκαιριάτικου οὐρανοῦ ἄρχιζαν ξέφρενο κυνηγητό καὶ κρυφτούλι μὲ τὸ λαμπρὸ Αὐγουστιάτικο ἥλιο λίγο μετὰ τὸ πέρασμα τῆς ῥοδοδάχτυλης αὐγῆς, πού στέλνη πρώτη, τὸ αἰσιόδοξο μήνυμα τῆς καλημέρας, σ' ὅλα τὰ πλάσματα τῆς γῆς καὶ περισσότερο στ' ἀγουροξυπνημένα πρόσωπα τῶν ἀνθρώπων, μὲ τὰ βαριὰ ἀκόμα βλέφαρα, πὺν πάλευαν ὅσο μποροῦσαν νὰ κρατηθοῦν στὸ ἄρμα κάποιου ὄνειρου, γεννήτορα παράξενης ὅσο καὶ ἀσύγκριτης εὐτυχίας ἢ δυστυχίας ἐλαφρύνοντας τὸν ὕπνο τῶν θνητῶν ἀπ' τὸν κάματο τῆς προτεραίας ἢ τὶς καθημερινὲς ἔγνοιες, ἀποδιώχνοντας τὶς ὅποιες βασανιστικὲς σκέψεις πὺν κυριαρχοῦν καὶ καταδυναστεύουν τὴν πολυτάραχη ζωὴ τους, πλούσια σὲ ἄγχος καὶ ἐντάσεις, βαρυφορτώνοντάς τὴν μὲ ἐφιαλτικὲς εἰκόνες τρόμου, φοβερὲς παραστάσεις, ἀνεπιθύμητες, σκοτεινὲς, φευγαλέες μορφές, βγαλμένες ἀπ' τὶς συγχύσεις τοῦ ὑποσυνείδητου.

Όνειρα πάθους, ἀγάπης, ἐρωτικῆς ἀπόλαυσης καὶ μεθυστικῆς πανδαισίας.

Όνειρα περιφρόνησης, ἄρνησης, ἀπόρριψης συναισθημάτων, μίσους ἢ κακίας.

Όνειρα ὁμορφιάς, μεγαλείου, ἀγαλλίασης ἢ ἀνατριχίλας, γεννήματα ἄγνωστων γονιῶν τοῦ κόσμου τοῦ Μορφέα, τῆς μαγείας, τῶν μαγισσῶν πὺν διαρκοῦν ἐλάχιστα στὸ χρόνο, τὸν ἄπειρο, τὸν αἰώνιο..!

Μιὰ ὥρα σὰν καὶ τούτη, πὺν τὰ ὄνειρα ἀργοσβήνουν, ὅπως τὰ φωτεινὰ ἀστέρια ἀσύννεφης αὐγῆς, χαμηλώνοντας τὸ φῶς, ἀποθέτοντας αὐτὸ σὲ κάποιο ἀόρατο φανοστάτη τοῦ ἀπειροχώρου καὶ χάνεται ἢ λάμψη τους μπροστὰ στὸ ἐκτυφλωτικὸ ἀπρόσιτο, ἄμοιαστο, κυρίαρχο, παντοδύναμο, ἀθάνατο καὶ ζωηφόρο φῶς τοῦ ἥλιου... χτυποῦσα ἐλαφρὰ διακριτικὰ τὴν ξύλινη ἐξώθυρα πὺν ὠδηγοῦσε στὴ ζεστὴ φωλιὰ γῆϊνου παραδείσου, ἀληθινοῦ, ἀνθρώπινου, χωρὶς τοὺς δοξασμένους φτερωτοὺς ἀγγέλους καὶ ἀγίους.

Ἐκεῖ κατοικοῦσε μιὰ ζωὴ, μὲ ἀνεπιτήδευτο χαμόγελο, χαρούμενη, μαζὺ μὲ τὴν ἀλήθεια. Πρόβαλε στὸ κατώφλι, ἀγουροξυπνημένη, παιχνιδιάρικη νεράϊδα, ῥοδόχροη σὰν τὴν αὐγὴ, μυστηριώδικη, γλυκειὰ σὰν τὸ ἄγνὸ ἀνθόμελο, μὲ στέμμα φωτεινὸ τὴν ἴδια καλωσύνη.

Όμορφη, ἀφτιασίδωτη, σὲ ἡλικία ἀνοιξης, σκορποῦσ' ὀλόγυρά της τὸ σεβασμὸ μαζὺ μὲ χίλιους πόθους. Τὸ πνεῦμα φεγγοβόλαγε.

Μοῦ ἔγνεψε ἀνάλαφρα κι ἀθόρυφα νὰ μπῶ στὴν καθαρὴ τὴν κάμαρά της λουλουδόστρωτη, μὲ ἀψεγάδιαστα ἐργόχειρα στὴν τέχνη, δείγματ' ἀξιοσύνης.

Στὰ χέρια κρατηθήκαμε, σφιχτὰ ἀγκαλιαστήκαμε καὶ γοργοκύλησε στὶς φλέβες μας, ζεστό-ζεστό, τὸ αἷμα μὲ τὴν ὄρμη τοῦ χειμαρρώδους πάθους.

Τὰ χεῖλη μαρμαρώθηκαν καὶ ἔμειναν ἄλαλα, κλειστὰ τὴν ὥρα κείνη.

Πετάχτηκαν, αὐτοστιγμεί, ἀστραφτερές, σαΐτινες ματιές καὶ ἄρχισ' ἓνα μιλητὸ πὺν πόθους ἀσυγκράτητους ξυπνοῦσε, χωρὶς φωνὲς καὶ ἀναψαν φωτιές μὲσ' στὶς καρδιές μὲ δίχως γιατροσόφια.

Μετὰ τὸ πρωτοξάφνιασμα καθήσαμε στὰ μαλακά, ἀπλόχωρα ἀνάκλιντρα καὶ σὰν ἔγειραν τὰ σώματα, οἱ πλάτες ν' ἀκουμπήσουν στὰ καθαρὰ προσκέφαλα, νοιώσαμε μιὰ λευτεριά κι ἡ αὔρα τῆς ἀναπνοῆς ἐδρόσιζε καὶ ἐθέρμαινε συνάμα.

Ἐύπνησαν τότε ἐπιθυμίες καὶ γοργοχτύπησαν καρδιές πὺ κόντεψαν νὰ σπάσουν, καθὼς οἱ δύο μας σμίξαμε στὸ ἄντρο τῆς ἀλήθειας...

Μιλήσαμε γιὰ τὸν καιρό, τὴ φύση, τοὺς ἀνθρώπους, γιὰ τοὺς καημοὺς τῆς ξενητείας καὶ τὴν ὁρμή, τῆς νιότης.

Καὶ ἔφθασεν ἡ ὥρα ὅπου τὸ ρόφημ' ἀχνιστό, φτιαγμένο ἀπὸ ἐπιδέξια καὶ τρυφερά της χέρια, μὲ κοντυλάτα δάχτυλα, λεπτόμακρα καὶ λεῖα, σὰ μέταξα τῆς Κίνας, περίμενε παράμερα στὴ χαμηλὴ τὴν τράπεζα, μὲ μαρμαρόγλυφη στρωσιά, τοὺς φίλους του νὰ τὸ γευτοῦν, νὰ δροσιστοῦν, νὰ ζεσταθοῦν, πρῶτ' νὰ μεταλάβουν! Ρουφώντας ἀπ' τοῦ λευκοῦ τοῦ ποτηριοῦ τὰ χεῖλη, ζωγραφιστὰ μὲ λούλουδα τοῦ Μάη ἐκάναμε καὶ μιὰν εὐχὴ καὶ μυστικὴ ὁ καθένας, γιὰ τὴν υἰεία, τὴ ζωὴ, τὴν ὅποια ἐπιθυμία πὺ εἶχαμε μέσ' τὴν ψυχὴ καὶ μέσ' τὴ νόησή μας.

Τὸ μιλητὸ προχώρησε... κι ὁ φλογερὸς ὁ Ἔρωτας, ἰδανικὸς καὶ φυσικὸς, αὐτὸς πὺ ἐξαγνίζει τὸν θνητὸ κι ἀθάνατο τὸν κάνει, ἔγινε στὴ συζήτηση τὸ ἀρεστό μας θέμα γιὰτὶ ἀξίζει τῆς τιμῆς παντοτεινῆς λατρείας, ἀφοῦ ὁ ἴδιος εἶν' Θεὸς πὺ ὅλα τὰ ὁμορφαίνει κι ἅς τυραννᾷ καὶ ὅλους μας δεσμῶτες ἅς μᾶς κάνει.

Θαρρέψαμε καὶ σμίξαμε τὶς σκέψεις μας, χωρὶς ν' ἀντιληφθοῦμε πῶς φούντωναν οἱ αἰσθησεσ, ἄνοιξαν οἱ ἀγκάλες καὶ κλείσανε τὸν ἔρωτα, στ' ἀλήθεια, εὐτυχισμένο.

Καὶ πρῶτος δίχως δισταγμὸ, μὲ σεβασμὸ πρὸς τὴ ζωὴ περίπαθα ἐφίλησα τὸ βελουδένιο της λαιμὸ καὶ τὶς ἀφρᾶτες παρειές τοῦ λαμπεροῦ προσώπου, μὲ γελαστά, πανέξυπνα σὰν αἰνίγμα ματάκια, μὲ δύναμη ἀλλόκοσμη, μεγάλης γοητείας, ἐξαίσιας, φανταστικῆς, πὺ νάρκωναν τὶς αἰσθησεσ, παρέλυναν τὰ πάντα καὶ ἄφηναν ὑποσχέσεις καὶ σοβαρὲς ἐλπίδες γιὰ ἓνα εὐτυχέστερο πέρασμα στὸ χρόνο.

Ἀνίχνευσα τοὺς λογισμοὺς καὶ σκόρπισα ἀνάλαφρα τὰ χᾶδια στὰ σμιλεμένα χέρια της, τὰ αἰθήρια, στὸ τορνευτὸ της τὸ κορμί, στοὺς ὀρθίους λευκοὺς της κόρφους, γεμάτους εὐγεστους χυμούς, πὺ ὅποιος κάποτε γευτεῖ γραπτὸ εἶναι πῶς ἀγιάζει. Ἀφέθηκε ἐλεύθερη στοῦ ἔρωτα τὰ χᾶδια, χωρὶς ἀντίσταση πολλή, γιὰτὶ στὴν εὐτυχία πετοῦσε ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά της.

Τ' ἀγαλματένιο της κορμί, ἄριστα σμιλεμένο ἀπὸ τὰ χέρια τέλειου καὶ ἄφθαστου Φειδία, μὲ τὴ στιλπνὴ τὴ σάρκα της καὶ τ' ἄρωμα σαγήνης, γινόταν πρόκληση σ' ἄλλη θεά, κόρη τοῦ Πραξιτέλη, πὺ ζήλευε τὰ κάλλη της, τῆς νιότης τὴ ζωντάνια.

Ταξίδευα πάνω σ' αὐτὴν τὴν πύρινη τὴ λάβα π' ἀνάβλυζε τὸ σῶμα της καὶ πύρωνε τὸ πνεῦμα. Μέθυσα, ζαλίστηκα καὶ γλίστρησα στοὺς λόφους τοῦ ἀπείρου.

Κρατώντας, στὴν ἀγκάλη μου, τῆς γέννησης τὴ φλόγα, ἔγινα ἄγῶ ὁ τυχερὸς κι εὐτυχισμένος μύστης. Κάθε στιγμὴ τοῦ ταξιδιοῦ ἐφάνταζεν αἰῶνας.

Ἀπ' τὸ ἀνοθευτο, γλυκὸ χαμόγελό της, νόησα πῶς χαιρόταν τὸ μᾶγο ἔρωτά της, πὺ περπατώντας χῶθηκε στὰ ζωντανά της κύτταρα, ὅλο σπαργὴ καὶ σφρίγος, καὶ

διάβηκε άνεμπόδιστος, τὶς θεοβάδιστες πλαγιές, τὶς θάλασσες, τὰ ὄρη καὶ βυθιζόταν ἀπαλὰ στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ δυνατοῦ, τοῦ Ἄπειρου, τοῦ Χρόνου...

Τὸ στῆθος της, οὐράνιο μέγα πέλαγος, πλατύτερ' ἀπ' τὴ σκέψη ἐχάϊδευα ἀμίλητος κι αὐτὸ μ' εἶχε μαγέψει.

Μεταμορφώθηκε, μεμιᾶς, σὲ ἅγιο φῶς, σὲ φλόγα Θεία, ὅπου ἐθέρμαινε σοφοὺς καὶ ἡμιθέους.

Κι ὁ νοῦς μου, σὰ σὲ λήθαργο, ἐπέταξε μακρύτερα ἀπὸ τ' ἀστέρια, στοῦ σύμπαντος ἀκρότατα σημεῖα, στῆς σκέψης τὰ ἀσύλληπτα!

Ξεχάστηκα στὴν πύρινη ἀγκάλη, ποὺ ἔγινε δροσιᾶς πηγὴ καὶ κρήνη μ' ἁγιονᾶμα. Οὔτε ποὺ τὸ στοχάστηκα πῶς διάβηκεν ἡ ὥρα καὶ στ' ἀναμμένα χέρια μου, σφιχτόκλεια τὴ μέση, τὴ δαχτυλένια, τὴ λεπτὴ κι εὐλύγιστη σὰ φίδι.

Συνέχισα νὰ τῆς φιλῶ τὸν κύκνειο λαιμὸ της καὶ ἡ σιωπὴ μὲ θάρρυνε γιὰ νὰ κρατῶ σοφώτερα καὶ δυνατὰ τ' ἀρμονικὸ μισόγυμνο κορμί της, τὸ θαῦμα αὐτὸ τῆς φύσης, στὴν ἀγκαλιὰ μου τὴν πλατεία, φτιαγμένο μὲ μεράκι ἀπὸ Θεοὺς ποὺ γνῶριζαν πῶς πλάθεται ὁ πόθος καὶ ἀνασταίνεται Θεὰ πρόθυμη τὰ κάλλη της νὰ δρέψω, μ' ἀγάπη καὶ σεμνότητα μὲ μόνη τὴν ἀπαίτηση: νὰ μὴν πληγώσω τῆς ψυχῆς εὐαίσθητες χορδές της, τὸ φωτοβόλο Πνεῦμα της καὶ τὴ χρυσὴ καρδιά της... μὰ πιὸ πολὺ μ' ἡ πειραχτῆ ἢ χάρη κι ὁμορφάδα καὶ προδοθοῦν τὰ ὄνειρα, ζωῆς τὰ μυστικά της καὶ μολυνθῆ ἢ καθαρὴ ψυχὴ της... καὶ προπαντὸς νὰ μὴ θιγῆ ἀγάπης τὸ ἰδανικό.

Ὅσο στὸ στῆθος σύχναζα κι ἀνάδευα τοὺς κόρφους καὶ τῆς ψυχῆς τοὺς λογισμοὺς, μὲ τὶς παλάμες ὀδηγὸ, τόσο τὸ πάθος φούντωνε καὶ ζωντανοὶ μὲ κύκλωναν μαγνηῆτες, ὅπου τὶς σκέψεις σέρνανε νὰ τὶς αἰχμαλωτίσουν.

Τὸ θαῦμα μὲ ξελίγωσε κι ἡ ἀγωνία μέσα μου γιγάντωνε τὸ φόβο μὴν τὴν χάσω.

Σκεπτόμουνα τὸ χωρισμὸ, προσωρινό, παντοτινὸ, τὴν ὥρα τῆς ἀλήθειας.

Καὶ ἂν ἐμένα ἔθρεψε τὸ μάννα ἀθανασίας, ποτέ μου δὲν ἐχόρτασα καὶ πεινασμένος μένω. Μὲ τὰ στερνά μου τὰ φιλιὰ στὴ φλόγα ποὺ δὲν σβῆνει, περίλυπος ἐπῆρα τὸ δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς. Ἐφυγα πεινασμένος κι ἄς ἔτρωγα τὴν ἡδονή, μὲ τὰ φιλιὰ, τὰ χεῖλη καὶ τὸ στόμα, μὲ τὴν καρδιά τὴν ἄκακη, τὴ χιλιοχτυπημένη.

Μεθώντας ἀπὸ τ' ἄρωμα π' ἀνάδινε τὸ ἰλαρὸ της σῶμα, ξεμάκρυνα κι ὁ λογισμὸς αὐτὴν ἀποζητοῦσε.

... Τραβοῦσε τὴν ἀνηφοριὰ ὁ λαμπερὸς ὁ ἥλιος καὶ γὰ ἀποχαιρέτησα τὸ φῶς, τὴν καλοσύνη, τὴν ξαγνισμένη της ψυχὴ, τοῦ κόσμου τὴν ἐλπίδα, αὐτὴν τὴ νέα τὴ θεὰ ποὺ ἔχριζαν ἀγία γιὰτ' ἤξερε νὰ ἀγαπᾶ, νὰ συγχωρῆ, περήφανη νὰ στέκη στὸν κόσμο, πάντα λεύτερη καὶ ὀλόρθη, σὰν ἄξια κόρη τ' οὐρανοῦ τοῦ ἔρωτα μητέρα, τοῦ κάλλους τὴ Βασίλισσα, τῆς ἀρετῆς διαμάντι καὶ φῶς θνητῆς θεότητος, αἰώνια Ἀγάπη!

... Τινάχτηκα ἀπότομα κι εὐθὺς ἀνερωτήθη ἂν ὅλα ἦταν ὄνειρο, φανταστικὴ κραιπάλη ἢ πράξη θεογέννητη μὲ τὴ μορφὴ ὀνείρου;-

Το άναμμα των καντηλιών

Δεν υπήρχε χρονιά – όσο ζούσα με τη γιαγιά μου στη Κόνιτσα – να μην πηγαίναμε τέτοιες ημέρες να ανάψουμε τα καντήλια στα μνημεία πεσόντων γύρω από την περιοχή και είναι αρκετά, γιατί η Κόνιτσα δεν ήταν πεδίο μαχών μόνο κατά τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο αλλά και στον εμφύλιο. Και αρκετοί ήταν αυτοί που έχασαν τη ζωή τους. Σηκωνόμασταν πρωί – πρωί, έβαζε λάδι στο μπουκάλι και παίρναμε τον ανήφορο για τον Άη Θανάση. Ανάβαμε τα καντήλια στις γύρω εκκλησιές Παναγία, Άη Θανάσης, Άη Νικόλας και σειρά είχε το μαυσωλείο των πεσόντων. Μεγάλη η χαρά της, όταν έβρισκε το καντήλι αναμμένο, σήμαινε πως και κάποιος άλλος νοιαζόταν γι' αυτά τα παιδιά. Άλλαζε το φιτίλι, πρόσθετε το λαδάκι, και παίρναμε το δρόμο του γυρισμού για την Κόνιτσα. Κάναμε μια στάση στο κοιμητήριο του Αγίου Νικολάου και άναβε τα καντήλια σε κάποιους τάφους άλλων πεσόντων. Μετά κατηφορίζαμε για το Μαυσωλείο κοντά στην Αναγνωστοπούλειο Σχολή. Και όσο εκείνη άναβε το καντήλια και έκλαιγε γιατί μεταξύ των πεσόντων ήταν και ο αδελφός της Χρήστος, εγώ διάβαζα ονόματα και ηλικίες, ως επί το πλείστον μικρές ηλικίες 19, 23, 20 κλπ. Και πολλές φορές έπεφτα στη θέση του ονόματος, στη λέξη ΑΓΝΩΣΤΟΣ. Αυτή η λέξη ΑΓΝΩΣΤΟΣ, μαχαίρι στην καρδιά. Πόσες μανούλες ψάχνανε για τα οστά των παιδιών τους; Αρκετές! ΑΙΩΝΙΑ Η ΜΝΗΜΗ ΤΟΥΣ. Τον πόλεμο τον “έζησα” μέσα από τις διηγήσεις των μεγάλων, που στις δεκαετίες του 50 και 60 ήταν νωπές ακόμη οι μνήμες τους και μας διηγήθηκαν πολλά και πάντοτε σε κά-

θε αφήγηση η επωδός ήταν 'Αυτός ο τόπος είναι αιματοβαμμένος, είναι τόπος ιερός'. Εγώ σαν απόρροια των γεγονότων του ελληνοϊταλικού πολέμου και του εμφυλίου δύο γεγονότα θυμάμαι να έζησα. 1) Ένα απόγευμα στο σοκάκι μας στην Κόνιτσα, μια γυναίκα από κάποιο νησί του Αιγαίου μας είπε ότι ήταν, η οποία έφερνε βόλτα τις γειτονιές πουλώντας κάτι κεντήματα και παράλληλα ρωτούσε εάν οι γιαγιάδες μας ή οι μεγαλύτεροι σε ηλικία, γνώριζαν κάτι για τον αδελφό της. Έλεγε το όνομά του και ρωτούσε με αγωνία. Είχαν χάσει τα ίχνη του την εποχή του πολέμου στην περιοχή της Κόνιτσας και ήθελε πριν κλείσουν τα μάτια τους οι γονείς της να βρει εάν ζει κάπου ή εάν σκοτώθηκε, να βρει τα οστά του και δεν θυμάμαι εάν εννοούσε τον εμφύλιο ή τον ελληνοϊταλικό. Παιδιά εμείς τότε δεν δίναμε και τη δέουσα σημασία και 2) Η άλλη μου η γιαγιά στο Κεφαλόβρυσο, μια μέρα που παίζαμε με τη αδελφή μου στην αυλή όρμησε καταπάνω μας, μας έριξε κάτω στα βούζια, στον φράκτη της αυλής μας και μας σκέπασε με το σώμα της. Τρομάξαμε και φωνάξαμε και εκείνη με όλη τη δύναμή της προσπαθούσε να μας έχει κάτω από το σώμα της. Τι είχε συμβεί; Ένα αεροπλάνο έκανε κάποια χαμηλή πτήση και εκείνη, νομίζοντας ότι κηρύχθηκε πόλεμος, προσπαθούσε να μας προστατέψει. Είδε και έπαθε να την ηρεμήσει η θεία Ντόχα που έμενε στο διπλανό σπίτι, και να της εξηγεί ότι δεν έχουμε πόλεμο. Ήταν τόσο νωπές οι μνήμες της!

Αρετή Γραμμόζη - Παπαδημάτου

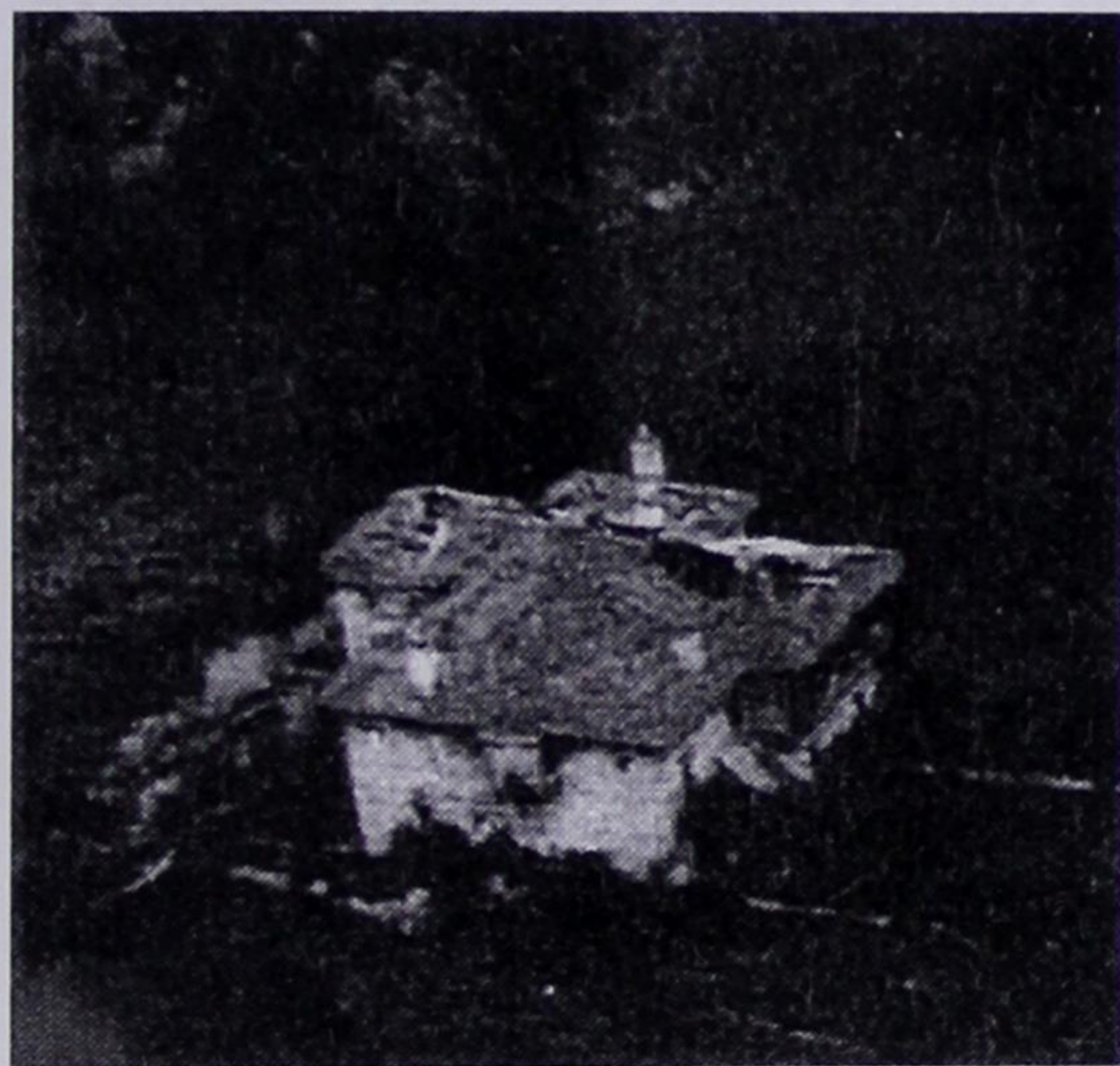
ΠΑΛΕΣ

Περασμένα αλλά αξέχαστα

Μαγδαληνή Τσουμάνη-Παππά

(Συνέχεια)

Δεν ξέρω πόσο ευδοκίμησε η προσπάθεια αυτή του παππού. Όμως το σπίτι αυτό έδωσε πάντα την δυνατότητα για επιτυχία. Ωραίο περήφανο σπίτι, “Περασμένα μεγαλεία”, έσβησε στην δίνη του πολέμου του 1940.

Εικόνα 2: Το αρχοντικό της γενιάς Ντουμπέσα (το 1^ο σπίτι του παππού Τάση).

Το δεύτερο σπίτι του παππού ήταν λιτό αλλά όμορφο και λειτουργικό. Μετά το εκκλησάκι της Αγίας Παρασκευής, περνώντας τον λάκκο άρχιζε η ρούγα (δρόμος) πλάτους περίπου 2 μέτρων και μήκους 15μέτρων. Ήτανε διαμορφωμένη σε χαμηλές πεζούλες καθώς είχε κά-

ποια ανηφοριά. Ήτανε χωρισμένη από τα κηπάδια, με ωραίες ξύλινες περιφράξεις με μεγάλα σανίδια ψηλά και κομμένα σε σχέδια.

Όλη η ρούγα ήταν σκεπασμένη με κληματαριές. Η πόρτα εισόδου προς την αυλή ήταν διπλή από χοντρά γερά σανίδια. Είχε σιδερένιες μπάρες από πίσω. Ξύλινο μάνδαλο την κρατούσε κλειστή και άνοιγε με μια σιδερένια βέργα κρεμασμένη στην πόρτα από έξω. Με την βέργα σηκωνότανε το μάνδαλο και άνοιγε η πόρτα. Το σκέπαστρο ήταν ξύλινο και αδιάβροχο με τις γκρίζες πέτρινες πλάκες. Η αυλή στρωμένη καλντερίμι, με όμορφες πέτρες. Αυλάκια κτισμένα στις κατάλληλες θέσεις για την απομάκρυνση των νερών. Στην άκρη της αυλής υπήρχε το καλυβάκι για διάφορες δουλειές, πλυσταριό, γάστρα, ρακοκάζανο. Δίπλα ένας μικρός κήπος σε πεζούλι με μυρωδάτες άσπρες και εκατοντάφυλλες τριανταφυλλιές. Μικρά λουλούδια μανουσάκια (ία), μάλαντα (πριμούλες), κατιφέδες και μαργαρίτες σε μπλε, ροζ και άσπρο χρώμα. Δύο μικρές πορτούλες, αφήνανε να μπεις δεξιά και αριστερά στα κηπάδια. Στη μέση της αυλής πετρόκτιστο και επιβλητικό το σπίτι σε σχήμα «ταφ».

Εικόνα 3: Το 2^ο σπίτι του παππού Τάση Ντουμπέσα.

Προτιμώ όμως πρώτα με την ανάμνηση μου να περιδιαβώ τους κήπους, “τα κηπάδια”, όπως τα λέγαμε. Να απολαύσω την ομορφιά τους, να παινέσω τους καλλιεργητές, ανθρώπους, πουλιά, έντομα και όλα τα πλάσματα που συντελούν στην ομορφιά της φύσης.

Το μεγάλο περιβόλι άρχιζε δεξιά της ρούγας από το χαμηλότερο σημείο. Εκεί υπήρχε μια μουσμουλιά, όχι συνηθισμένο δέντρο για το χωριό. Τα φρούτα της κάπως σιφά τα αφήνανε να πάρουν το χρώμα της σαπίλας και έτσι γίνονταν πολύ εύγευστα. Στη άλλη άκρη ήταν μια μεγάλη κορομηλιά με στρογγυλά μεγάλα εύγευστα κορόμηλα. Πιο πέρα, μια δαμασκηνιά με μαύρα μακρουλά δαμάσκηνα.

Στο κέντρο του περιβολιού, πελώρια μηλιά. Μας έδωσε τα χρυσοκίτρινα μήλα που στο κελάρι αντέχανε μέχρι αργά τον χειμώνα. Λίγο πιο πάνω το περιβόλι τελείωνε με μια συστάδα φουντουκιών.

Ανάμεσα και κάτω από τα δέντρα σπαρμένα, καλαμποκιές, φασουλιές, κολοκυθιές και ελάχιστες πατάτες.

Από την άλλη μεριά της ρούγας στο μικρό περιβόλι υπήρχε η μουριά. Στη άκρη μια κορομηλιά με τα μικρά, κίτρινα, γλυκά κορόμηλα. Στη μέση, η λε-

βεντόκορμη κερασιά με τα χρυσοκόκκινα κεράσια.

Κάτω από τις φυλλωσιές των δέντρων αυτών απολάμβανε ο παππούς την δροσιά, αγναντεύοντας τον γύρω κόσμο. Μια κρυνιά έδωσε τον καρπό της για ποτό. Σε σειρές υπήρχαν περβολιές με διαφόρων ειδών σταφύλια, έτσι και το μικρό κηπάδι έδωσε ένα σωρό καρπούς και με όλη την ποικιλία δέντρων και φυτών συμβίωναν τσουκνίδες, λάπατα, αγριολάπατα. βλήτα, ραδίκια κ.α.

Τίποτα από όλα αυτά δεν πετιόταν. Πολλά τα αποξηραιναν. Μήλα κομμένα σε μικρές φέτες, κεράσια, κορόμηλα, δαμάσκηνα, χορταρικά, τσουκνίδες λάπατα και άλλα είδη φυτών, αποξηραμένα τα φυλάγανε σε σακούλες κρεμασμένες στην μεσάντρα για τον χειμώνα.

Πάνω από την συστάδα των φουντουκιών ένα μικρό τοιχάκι έδωσε ύψος στο επάνω μέρος του περιβολιού. Μικρός διάδρομος από το πορτάκι της αυλής προς το βάλυ (ρέμα) και περνώντας το έμπαινες στον λαχανόκηπο. Πράσα, λάχανα, κρεμμύδια, λάπατα, φασολιές κολοκυθιές, αγγουριές, μυρωμένη ρίγανη και μερικά λουλούδια, κατιφέδες και μαργαρίτες ήτανε μια εικόνα ομορφιάς και προκοπής. Κοντά στο πορτάκι μια μεγάλη αχλαδιά χάριζε τα μεγάλα νόστιμα αχλάδια της. Στη μέση του περιβολιού η φυρική μηλιά. Στη γωνία και τέλος του κτήματος η πανύψηλη αρχοντική καρυδιά με τα μεγάλα αφράτα καρύδια.

Αυτός ήταν ο έξω παράδεισος του παππού και της γιαγιάς. Μακριά από τον υπόλοιπο κόσμο, πώς προμηθευόταν αυτές τις ωραιές ποικιλίες των δέντρων;

Ποιος τους καθοδηγούσε στη συνέχεια για την αξιοποίηση τους; Οι ανάγκες της ζωής και το δημιουργικό μυαλό τους, οι εμπειρίες που απόκτησαν με τις επικοινωνίες με άλλες κοινωνίες, έδιναν αυτή την δυνατότητα για επιτυχία στη ζωή.

Αυτές οι εικόνες, οι όμορφες έχουν μείνει στην μνήμη μου μέχρι και σήμερα. Σ' αυτό βοήθησε και ο αδερφός μας Γιάννης που λάτρευε το χωριό και με την φωτογραφική μηχανή του απαθανάτισε το χωριό σε πολλές φάσεις της ζωής του.

Με συγκίνηση και νοσταλγία φέρνω στην μνήμη μου το εσωτερικό του σπιτιού αυτού. Στην είσοδο μια εσοχή τρία μέτρα μήκος και βάθος δύο μέτρα με τους ξύλινους πάγκους δεξιά και αριστερά έδιναν την δυνατότητα μιας ανάπαυλας. Η καστρόπορτα εισόδου τραβούσε τον θαυμασμό. Ξύλο χονδρό, κιτρινωπό ρόμπολο. Καρφωμένη η πόρτα με μεγάλα μαύρα καρφιά και με άλλα διακοσμητικά σιδερικά, έκλεινε με ένα σιδερένιο κλειδί κατασκευασμένο από σιδερά. Από πίσω σιδερένιες αμπάρες και ένα μεγάλο μαδέρι που έβγαине από την μια μεριά της τοιχοποιίας μέχρι την άλλη μεριά έκανε την πόρτα απόρθητη.

Στους τοίχους κοντά στην πόρτα μικρά ανοίγματα στενόμακρα από έξω, αλλά λοξά και φαρδιά από μέσα ήταν για την χρήση όπλων. Στο κάτω μέρος του σπιτιού δεν υπήρχαν μεγάλα ανοίγματα παρά μικροί φεγγίτες. Ένας μικρός φεγγίτης υπήρχε και πάνω από την πόρτα.

Ήταν η είσοδος των χελιδονιών που είχαν την φωλιά τους στο χαγιάτι κάτω από την σκάλα. Μπαίνοντας στο χαγιάτι

δεξιά ήταν ο χώρος των κατοικιών και της ζωοτροφής των. Τρεις (3) κασίκες, η Γκέσα, η Σιούτα και η Αράπω είχαν χωρισμένους χώρους με πορτούλα και ταΐστρα (παχνιά). Καθώς ερχόταν από την βοσκή η κάθε μια έμπαινε κατευθείαν στο χώρο της. Στο πίσω μέρος ήταν ο χώρος της αγελάδος. Προς την μεριά της σκάλας ο τοίχος είχε άνοιγμα που επικοινωνούσε με την κρυψώνα που ήταν κάτω από την σκάλα. Μέσα στην κρυψώνα σιβαγμένα διάφορα χρειζόμενα για πρώτες ανάγκες καθώς και το εικονοστάσι, γλυτώσανε από την πυρκαϊά που δημιουργήσε η ορδή των Γερμανών. Το άνοιγμα έκλεινε με τοιχοποιία, όμοια με το υπόλοιπο τείχος. Αριστερά στο χαγιάτι ήταν το κελάρι με μια σειρά από βαρέλια, το μεγάλο πατητήρι, βαρέλια για τουρσιά και άλλα σκεύη ξύλινα. Υπήρχε πατάρι για την διατήρηση φρούτων νωπών και αποξηραμένων. Σε μια γωνιά σε χώμα, παραχωμένα πράσα και λάχανα για τον βαρύ χειμώνα. Αποξηραμένα, ρίγανη, βότανα, τσάι και λουλούδια για ανάλογες καταστάσεις ήταν κρεμασμένα από τα ράφια. Όλα δημιουργούσαν μια σιγουριά για την επιβίωση τους.

Από το χαγιάτι άρχιζε η πέτρινη σκάλα με ξύλινα κάγκελα μέχρι πάνω στο σαλόνι. Εκεί μια σειρά από αμπάρια δεχότανε το σιτάρι της χρονιάς. Μια πόρτα σε έβγαζε στο μπαλκόνι που ήταν πάνω από την κάτω εσοχή. Τα δωμάτια μεγάλα ευρύχωρα. Το καλό δωμάτιο (ο οντάς) είχε ένα χώρισμα - μεσάντρα, με ωραίες σανίδες με σχέδια και μικρές εσοχές για τοποθέτηση μικρών αντικειμένων. Ρουχισμός, σκεπά-

σματα, φλοκάτες, κιλίμια βαλμένα με τάξη στη μεσάντρα. Ένα ωραίο ξύλινο κρεβάτι, μεντέρι πέρα για πέρα κατά μήκος των παραθύρων. Στρώμα και μαξιλάρια όλα καμωμένα στον αργαλειό. Δύο σεντούκια ξύλινα με ωραίες παραστάσεις ζωγραφισμένες συμπλήρωναν τα έπιπλα μιας απλής εικόνας δωματίου. Τα παράθυρα είχαν σιδεριές με τετράγωνα σχέδια.

Το άλλο δωμάτιο είχε το τζάκι και στρώματα δεξιά και αριστερά. Ήταν το στέκι του παππού. Είχε και αυτό μεσάντρα για τον ρουχισμό αλλά και για την διατήρηση ειδών διατροφής. Ψηλά ήταν το εικονοστάσι, στη μέση ο σοφράς. Κοντά στα παράθυρα ένας ξύλινος καναπές. Όλα τα στρώματα ήταν γεμάτα με λεπτά φύλλα από καλαμπόκια.

Προχωρώντας στο σαλόνι, ένας διάδρομος σε έβγαζε στο χώρο υγιεινής (απόπατος). Έξω από το κτιστό σπίτι, καμωμένο με ξυλεία. Στο διάδρομο πολλά ντουλάπια με σκεύη για την κουζίνα.

Το μαγειρείο ο χώρος της γιαγιάς. Μεγάλο ευρύχωρο με δάπεδο χωματένιο. Ο φούρνος στη γωνιά με θέσεις από το πλάι για το ξύλινο φτιάρι φουρναρίσματος και την βέργα με πατσαβούρα. Την βέργα με την βρεγμένη πατσαβούρα την χρησιμοποιούσαν για να πάρουν την μεγάλη κάψα του φούρνου. Το τζάκι ευρύχωρο με την πυροστιά και την γάστρα στην άκρη. Μια εσοχή στην άκρη του δωματίου σε σχετικό ύψος, ήταν ο νεροχύτης. Μεγάλες ντουλάπες και σεντούκια συγκέντρωναν πολλά είδη διατροφής, τραχανάδες, αλεύρι, ξηρά χορταρικά. Πάνω σε χαμηλό πάγκο η βατσέλα (μεγάλο ξύλινο δοχείο) με

νερό. Κρεμασμένη η τσιότρα (μικρό δοχείο). Δίπλα η ντρουβάνα για το γάλα και το ξύλινο βαρελάκι για τυρί ή βούτυρο. Την γκίζα (μυζήθρα) την διατηρούσαν συνήθως σε τουλούμια.

Εκεί ήταν στημένος και ο αργαλειός έτοιμος για χρήση με το στημόνι στο αντί, περασμένο από τα μιτάρια, δεμένα με τις πατήθρες. Η σαΐτα έτοιμη να γλιστρίσει από την μια άκρη στην άλλη δημιουργώντας όμορφα έργα. Η λανάρα απαραίτητη για να ετοιμάσει το μαλλί για την ρόκα, με το αδράχτι και το σφοντύλι. Το τσικρίκι και η ανέμη ήταν η παρέα τους.

Η πιο ζωηρή ανάμνηση ήταν η αγαπημένη μας γιαγιά Λίνω. Δίπλα στην φωτιά πάνω στα στρώματα από κασικίσια μαλλιά, περιμένοντας να ψηθεί η πίτα, η γιαγιά μου χωρίς πολλά παρακάλια άρχιζε την διήγηση παραμυθιών.

«Ένα φτωχό ανδρόγυνο δεν είχαν παιδιά. Μόνοι και έρημοι στον κόσμο, αγάπησαν ένα ποντικάκι που μπαινοέβγαινε από μία τρύπα στην κουζίνα. Το ποντικάκι ένιωσε και αυτό αγάπη για τους φτωχούς ανθρώπους. Ξεθαρεμένο άρχισε να περιφέρεται κοντά τους σαν ένα μικρό ανθρωπάκι, του δώσανε το όνομα Τσιουτσιουμουτζούλη. Κάποτε σταμάτησε το ποντικάκι να μπαινοβγαίνει από την τρύπα. Το φτωχό ανδρόγυνο το καλούσε συνέχεια «Τσιουτσιουμουτζούλη, Τσιουτσιουμουτζούλη», αλλά τίποτα, δεν ξαναφάνηκε το μικρό ποντικάκι. Έμειναν και πάλι μόνοι.

Ένας κτύπος και ένα φτερούγισμα στο παράθυρο της κουζίνας από ένα κοκκινολαίμη που ξέμεινε από το φευ-

γιό της παρέας του για πιο ζέστα μέρη, τους έβαλε σε έγνοια. Τι ήθελε το πουλάκι; Είχε σπασμένη φτερούγα. Το φτωχό ανδρόγυνο γέμισε πάλι από χαρά και ελπίδα, δεν θα 'ταν μόνοι.»

«Η ιστορία της Μάρω - Κάλω, που η μητριά της την βασάνιζε, μας γέμιζε λύπη. Αλλά στο τέλος, ένα ωραίο παλικάρι έφερε την καλή τύχη στην Μάρω και χαρά σε μας.»

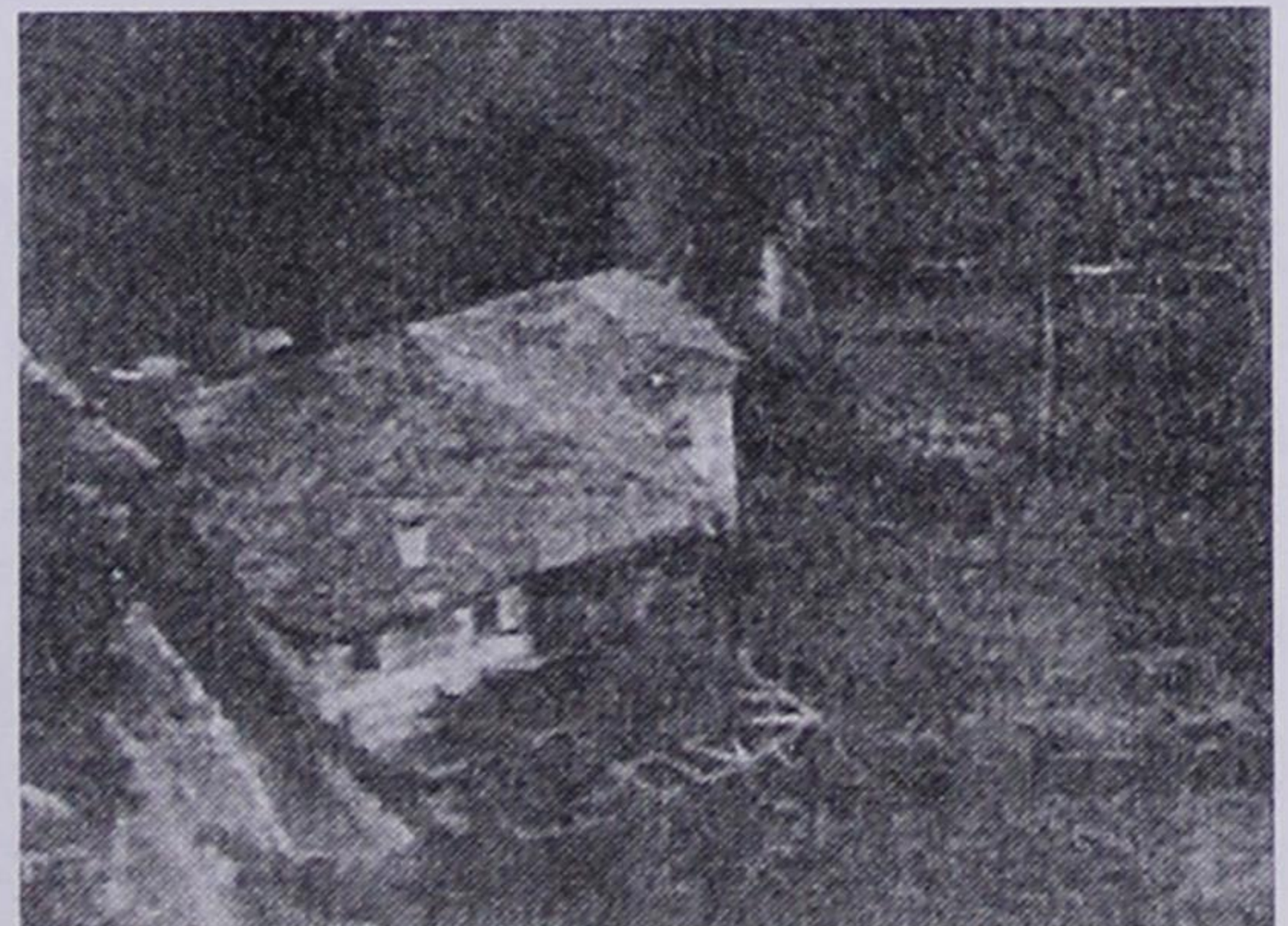
«Τα τεχνάσματα της πονηρής αλεπούς μας διασκέδαζαν. Η κυρά - Μάρω η αλεπού ξεγελούσε πάντα τον κυρ - Νικόλα τον λύκο.»

Αυτά και ένα σωρό αλλά που μισοξεχάστηκαν σκόρπια και ανάκατα.

Μέσα σε όλα που ζήσαμε σ' αυτό το σπίτι, ήταν και ένα γεγονός του πολέμου. Οι Ιταλοί κυνηγημένοι από τους Έλληνες στην οπισθοχώρησή τους, προσπαθούσαν να κρυφτούν στα σπίτια. Ήρθαν και στο δικό μας. Δεν ήταν εύκολο να μπούνε μέσα. Τέσσερα, πέντε άτομα με ένα δοκάρη προσπαθούσαν να την σπάσουν την πόρτα. Για να μην την σπάσουν ο παππούς κατέβηκε και τους άνοιξε. Πεινασμένοι, ρακένδυτοι προσπαθούσαν να βρουν κάτι να φάνε. Κατέληξαν να τρώνε και ωμές κολοκύθες. Σε λίγο πέσανε πυροβολισμοί προς το σπίτι. Μια σφαίρα - ευτυχώς μόνο - πέρασε το τσεπούνι της γιαγιάς. Οι δικοί μας τους φωνάζαν να παραδοθούν, «Μπόνο γκρέκο, μπόνο γκρέκο». Με τα πολλά κάποιος τόλμησε και παραδώθηκε και άρχισε η διαπραγμάτευση. Έτσι έληξε η μεγάλη αγωνία που τραβήξαμε. Νιώσαμε περηφάνια και χαρά που οι στρατιώτες μας ενήργησαν λεβέντικα.

Ένα σπίτι ακόμη της γιαγιάς Ζώγαινας (Εικόνα 4), αδελφή του παππού μας, ήταν στον ίδιο ρυθμό με το πατρικό Ντουμπέσα. Όλοι οι κάτοικοι του ξενητεμένοι. Μένω μόνο στην περιγραφή των πιο εντυπωσιακών. Στο κάτω - κάτω κελάρι, μεγάλο πατητήρι έβγαινε μέχρι μισό μέτρο στον πιο επάνω όροφο. Σε μια γωνιά του κελαριού υπήρχε άνοιγμα για κρυψώνα. Ήτανε μεγάλη, ευρύχωρη, θολωτά κτισμένη. Μέσα σ' αυτή, στον πόλεμο του 1940, ο γείτονας παντοπώλης είχε κρύψει τα εμπορεύματά του. Ο κήπος του σπιτιού ήταν γεμάτος βυσσινιές, κερασιές, δαμασκηνές και σταφυλιές. Κάτω χαμηλά υπήρχε κτισμένη βρύση. Πολύ γρήγορα και αυτό το σπίτι έμεινε μόνο και έρημο. Τελευταία, το εξαφάνισε τελείως η ορδή των Γερμανών.

Το χωριό έχει ρέματα με αρκετό νερό, που το χωρίζουν σε μαχαλάδες, μεσαίος, επάνω και κάτω. Υπήρχε και ένα σκόπιμα κατασκευασμένο με τοιχοποιία δεξιά αριστερά ως αντιπλημμυρικό, συγκεντρώνοντας τα νερά που κατέβαιναν από τις παρυφές των υψωμάτων πάνω από το χωριό.

Εικόνα 4: Το σπίτι της γιαγιάς Ζώγαινας.

Τα ρέματα μας προκαλούσαν θαυμασμό. Μερικά δίνανε την δύναμή τους στην κίνηση των αλευρόμυλων. Είχαμε όμως και κάποιο φόβο, από τις ιστορίες που ακούγαμε από τις γιαγιάδες για νεράιδες και μάγισσες που κυκλοφορούσαν τα βράδια στα ρέματα. Σε ένα από αυτά τα ρέματα - λέγανε - μια γριά μάγισσα κρυμμένη στα χαμόκλαδα είχε την δύναμη να συγκεντρώνει δαιμόνια. Κάποια φορά που είχε οργή και μίσος για κάποιο άτομο, ζήτησε από τα δαιμόνια να τον ξεκάνουν. Τα δαιμόνια ήθελαν αντάλλαγμα.

Θα σου κάνουμε το χατίρι, αλλά και συ θα μας δώσεις κάποιον.

Καλώς πάρτε τον δείνα, πάρτε τον τάδε.

Ούτε τον δείνα θέλουμε , ούτε τον τάδε. Θα μας δώσεις αυτόν που κρύβεται πίσω από τον βράχο.

Ε! πάρτε τον να ψυχάσω.

Πίσω από τον βράχο ήταν κρυμμένος ο γαμπρός της. Ήθελε να βεβαιωθεί ότι τα σχόλια για την πεθερά ήταν αληθινά. Σκόρπισαν τα δαιμόνια και η μάγισσα γριά πήγε να δει ποιος ήταν πίσω από τον βράχο. Βρήκε τον γαμπρό της νεκρό.

Τα παραμύθια ψεύτικα ή και αληθινά ήταν και είναι μέρος της ζωής μας. Κράτησα σε ανάμνηση τα καλά και ωραία και καταχώνιασα βαθιά στο μυαλό μου τις δυσκολίες και τις πικρίες.

Μαγδαληνή Τσουμάνη Παππά
Δεκέμβριος 2021

Μετεωρολογικά στοιχεία από τον σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών στην Κόνιτσα σε συνεργασία με το Metar.gr. (www.metar.gr)

Θέση Σταθμού: Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας-Πραμάντων (υψόμ. 530m)

Ιστοσελίδα Σταθμού: <http://penteli.meteo.gr/stations/konitsa/>

Σεπτέμβριος 2022					
Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
19,8	34,2	5,6	16,0	6	BBA
Οκτώβριος 2022					
Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
15,3	28,6	5,3	54,4	5	BBA

Ἔθιμα καὶ τραγούδια τοῦ Γάμου τῆς Σαμαρίνας

(Συλλογὴ Γρηγ. Βέλκου, δασκάλου, ἀπὸ το ἀρχεῖο τοῦ Γερασ. Γεράση)

Ἐψές τήν εἶδα στό χορό κι αὐτή μπροστά τραβοῦσε,
μέ δυό μαντήλια στό λαιμό, μέ τέσσερα στά χέρια,
φοροῦσε καί στά δάχτυλα διαμαντοδαχτυλίδι.
Καί μέ τό μάτι μῶκαμε καί νόημα τῆς κάνω.
-- Ἐβγα, κόρη μ', ἀπ' τό χορό, ἔβγα κι ἀπ' τά τραγούδια.
Σύρε νά πῆς τῆς μάννα σου, νερό νά ρθῆς νά πάρης.
-- Μάννα μ' νερό δέν ἔχομε, νερό νά πιοῦμε βράδυ.
-- Πότε κόρη μ' μέ ρώτησες καί μέ ρωτᾶς καί τώρα;
Καί τό κανάτι ἄρπαξε στή βρύση γιά νά πάη.
Κι ὁ νιός ἀπὸ τήν ἀγαπᾶ στή βρύση περιμένει.
Τῆς δίνει τριαντάφυλλο νά τό μοσχομυρίση
κι αὐτή δέν καταδέχτηκε στό χέρι νά τό πάρη.
Μόν' τόν ρωτοῦσε κι ἔλεγε, μέ τρόπο τόν ξετάζει:
-- Ποῦ ἦσουν ἐψές λεβέντη μου, ποῦ ἦσουν προψές τό βράδυ;
-- Ἐψές ἦμουν στή μάννα μου, προψές στήν ἀδερφή μου
κι ἀπόψε στήν ἀγάπη μου νά κοιμηθοῦμ' ἀντάμα.

87 Μάρη Μαρία μ' βιργουλιὰ μέ τά πολλά τά νάζια,
τά νάζια πῶχει ἢ μάννα σου, ἢ πιθιρά δέν τᾶχει.
Μάρη μ' σάν πᾶς στήν ἐκκλησιά νά κάνης τό σταυρό σου,
ἀπὸ τά νάζια τά πολλά θά χάσης τό μυαλό σου.
Τό παλληκάρι τό καλό θέλει καλή γυναίκα.
Νά ξέρη ρόκα κι ἀργαλιό, νά ξέρη νά ὑφαίνει.

Τό διάλειμμα κι ἡ ἀνάπαυλα αὐτή γινόταν γιά νά γίνουν οἱ ἀνάλογες ἐτοιμασίες γιά τό βραδυνό, μεγάλο κι ἐπίσημο τραπέζι, στό ὁποῖο παρευρίσκονταν ὁ νουνός μέ τούς δικούς τοῦ καλεσμένους (10-15 ἄτομα) καί οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς τοῦ γαμπροῦ.

Κατά τίς ἐννιά τό βράδυ ὁ γαμπρός καί οἱ μπράτιμοι μέ τά ὄργανα πήγαιναν νά πάρουν τό νουνό γιά τό τραπέζι.

Ὅταν ἔφτανε ὁ νουνός, ὅλα ἦταν ἔτοιμα κι ἄρχιζε τό φαγοπότι. Τό πῖο περιποιημένο τραπέζι, μέ τά ἐκλεκτότερα φαγητά, ἦταν τοῦ νουνοῦ.

Σάν απότρωγαν ἄρχιζαν τά ἐπιτραπέζια τραγούδια:

88 Ἀνάρια-ἀνάρια τᾶρριχναν οἱ κλέφτες τά ντουφέκια,
γιατ' εἶν' οἱ μαῦροι λιγουστοί, γιατ' εἶν' οἱ μαῦροι λίγοι,
γιά δεκαεφτά, γιά δεκαοκτώ, γιά δεκαεννιά νομάτοι
κι ἡ παγανιά ἦταν πολλοί, νά μήν τούς πάρ' χαμπάρι.

89 Πέντ' ἀφεντάδες ἤμασταν καί δέκα βοῖβοντάδες.

Εἶχαν τραπέζια ἀργυρά, σουφράν μαλαματένιο.

Εἶχαν κι ἓνα σκλαβόπουλο, πού τούς κερνάει καί πίνουν.

-- Κέρνα μας βρέ σκλαβόπουλο, πές μας κάνα τραγούδι.

-- Σάν τί τραγούδι νά σᾶς πῶ ν' ἀρέσ' τήν συντροφιά σας;

Ποιός εἶδε ψάρι στό βουνό, χωρίς νερό νά πλέγη.

Ποιός εἶδε κόρη ἀνύπαντρη στούς κλέφτες καπετάνιο

καί τώρα πού σκλαβώθηκε νά σᾶς κερνάη νά πῆντε;

90 Τοῦτα τά 'μορφα τραπέζια ὄλο ἴτσια καί κορίτσια
καί στή μέση κυπαρίσσια.

Φύσηξε βοριάς κι ἀέρας κι ἔπεσαν τά φύλλα ὄλα
καί γεμίσαν τά τραπέζια.

-- Ἔλα νύφη, κυρά νύφη, ἔλα πάρε τό φουκάλι
νά σηκώσης τά τραπέζια.

91 Ἀετός τήν κόρη ἄδραξε 'π' τῆς μάννας τήν ἀγκάλη
κι ἡ μάννα παρακάλαγε πολύ μακριά μήν πάη.

-- Δέν πάω μακρυά, θά πάω σιμά, δέν πάγω ἐγώ στά ξένα
καί τή φωλίτσα τ' ἔκτισε στά πράσινα λιβάδια.

92 Θανασοῦλα τρώει καί πίνει, μώρ' Θανασοῦλα μου,
μέ τόν Συνεφτάραγα.

Τούς κερνάει κρασί καί πίνουν, μώρ' Θανασοῦλα μου,
μ' ἀσημένιο μαστραπά.

Κι ἔσκυψε νά τή φιλήση, μώρ' Θανασοῦλα μου,
καί τοῦ λέει: Κάτσε καλά,

τ' ἔχω ἄντρα πρῶτον κλέφτη κι ἀδερφόν πρῶτον τσιαούση.

Σάν τό μάθν θά σέ σκοτώσουν καί στή φυλακή θά μποῦν.

93 Ἐπέρσι τοῦτον τόν καιρό ἔσπειρα βασιλικό

καί δέν πῆγα νά τόν 'δῶ φύτρωσε, δέν φύτρωσε.

Μοῦπαν πώς μαράγκιασε κι ὄλο κλαῖν τά μάτια μου.

94 Ν' ό καπετάνιος κίνησε νά πάνη στούς κουμπάρους.

Κουμπάροι τόν καρτέραγαν μέ τά παιδιά στα χέρια.
Φλουριά κερνοῦσε τά παιδιά καί γρόσια τίς κουμπάρες.
Ή μιά τόν παίρνει τ' άλογο, ή άλλη τ' άρματά του
κι ή τρίτη ή μικρότερη τόν παίρνει από τό χέρι:
-- Πέρνα νουνέ μου στόν όντά, πέρνα στ' άρχοντικό μου.
Σούχω περδίκια στόν ταβά, λαγόν μαγειρεμένον.

Ύστερα άρχιζε ό χορός. Χόρευε πρώτα ό νουνός, ή νουνά, τά νιόπαντρα
κι έπειτα όλοι οί άλλοι μέ τή σειρά.

Γύρω στά μεσάνυχτα έφευγε ό νουνός, αλλά τό γλέντι συνεχιζόταν μέχρι
τό πρωί. Πρέπει νά σημειωθῆ ότι ή νύφη όλη τή νύχτα ήταν ντυμένη μέ τό
νυφικό της φόρεμα.

Τό πρωϊ τῆς Δευτέρας ό γάμος συνεχιζόταν μέ νέα γραφικά, αλλά
έξαντλητικά για τή νύφη, έθιμα. Μόλις άρχιζε νά ροδίζη ό ήλιος, όλοι οί ξενύ-
χτηδες έβγαιναν στήν αυλή τραγουδώντας «πατινάδες» καί χορεύοντας μέχρι
νά έτοιμαστῆ ή νύφη για τήν έπίσκεψη στίς πλησιέστερες βρύσες του χωριού.
Ή πομπή ξεκινούσε μέ την έξῆς σειρά: Μπροστά πήγαιναν τά όργανα,
άκολουθοῦσαν οί μπράτιμοι μέ τά νιόγαμπρα καί πίσω πήγαιναν οί συγγενείς.
Ή νύφη ήταν ντυμένη μέ τό νυφικό καί κρατοῦσε ένα κανάτι για νά τό γεμίση
νερό.

Σ' όλο τό δρόμο τραγουδοῦσαν τραγούδια του γάμου καί του έρωτα καί
τά όργανα έπαιζαν αδιάκοπα, οί άνθρωποι από τά γειτονικά σπίτια έβγαιναν
στούς φράχτες, στά παράθυρα καί στά μπαλκόνια, καμάρωναν τό νέο ζευγάρι
καί τό έρριχναν ρύζι καί κριθάρι.

Σάν έφταναν στή βρύση, τ' άγόρια πήγαιναν από τή μιά μεριά καί οί κο-
πέλλες από τήν άλλη. Ή νύφη ντροπαλή έβαζε νερό στό κανάτι της, ενώ όλοι
γύρω τραγουδοῦσαν κι έρριχναν νομίσματα στήν κανάτα τῆς νύφης:

95 Βρυσούλα χρυσοκάνουλη καί μαρμαροχτισμένη
σάν έρθη ή άγάπη μου νερό νά μή τῆς δώσης,
γιατί δέν μοῦδωσε φιλί κιέχω καρδιά καμμένη.

Καί συνέχιζαν:

Νύφη μου μικρή, μεγάλη, σάν έσένα δέν είν' άλλη
96 γιόμισε τό μαστραπά σου κι άϊντε σύρε στή δουλειά σου
τί διψάει ή πεθερά σου.

Τήν ώρα εκείνη μαζεῦονταν στή βρύση γυναϊκες καί κορίτσια από τή γει-
τονιά κι έστηναν χορό, γιορτάζοντας τό γεγονός ότι απόχτησαν μιά καινούργια
γειτόνισσα.

(Συνέχεια στο επόμενο τεύχος)

**ΕΚΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΗΣ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ
από το 1825 έως 1914**

Ο πληθυσμός της κοινότητας Σαμαρίνας από εκλογικό κατάλογο από σελίδα 135 έως σελίδα 162 σελίδες 28 του 1914 εκλογές επώνυμο, όνομα, όνομα πατρός αυτού, επάγγελμα, κατοικία.

Η κοινότητα ΣΑΜΑΡΙΝΑΣ είχε περισσότερο πληθυσμό από την πόλη, τα Γρεβενά ας ήταν επαρχία· κάτοικοι Σαμαρίνας 4516.

Έως τη δεκαετία του 1950 ψήφιζαν μόνο οι άντρες άνω των 26 ετών.

Άνδρες ψηφοφόροι κοινότητας Σαμαρίνας το 1914 από επίθετα Α μέχρι επίθετα Ψ = 1737. Άνδρες συν γυναίκες που δεν ψήφιζαν = 1737 = 3474.

Νεολαία κάτω των 26 ετών που δεν ψήφιζαν 30% = 1042. σύνολο 4516.

Η Σαμαρίνα ήταν μεγάλο κεφαλοχώρι με πολλά φαλκάργια, γιδοπρόβατα, αγέλες γελάδια με πολλά ζώα γαϊδούρια για τον τσοπάνο, για μεταφορά κτηνοτροφικών προϊόντων και πολλά καραβάνια άλογα, μουλάρια, κυρατζήδες αγωγιάτες που ταξίδευαν με εμπορεύματα σε όλα τα βελαέτια της Ευρώπης, βελέντζες, κάπες, όλα τα μάλλινα. Στην επιστροφή έφερναν εμπορεύματα με παραγγελίες των εμπόρων, χρώματα, λουλάκι, σκλήθρο για βαψίματα, υφασμάτων κ.λπ.

Τα ταξίδια ήταν πολύ επικίνδυνα από τους αρματολούς και κλέφτες, με φόρους διαφορετικά, δεν περνούσαν. Η Σαμαρίνα είχε όλα τα επαγγέλματα που υπήρχαν για εκείνη την εποχή μέχρι χρυσοχόους για σκουλαρίκια, δαχτυλίδια, αλυσίδες· επίσης η Σαμαρίνα είχε νερόμυλους, δρυστέλλες και μαντάνια, για την επεξεργασία των μάλλινων. Μόνο μουσικούς καλλιτέχνες δεν είχε και οργανοπαίκτες.

Με τους πολέμους για εκείνη την εποχή έφυγαν πολλές οικογένειες στη Μακεδονία, Θράκη και σε όλη την Ελλάδα με τον πόλεμο του 1940 - 41, έφευγαν και δεν ξαναγύρισαν, έχουν ξεχαστεί τα επίθετα τους.

Πριν από 20 - 25 χρόνια ένας Σαμαριναίος Παλάσκας καθηγητής, γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Καρδίτσα διορίστηκε στην Αθήνα, ήρθε να γνωρίσει την Σαμαρίνα, τόπο καταγωγής των προγόνων του και τον έστειλαν στους Φιλιππούς.

Γεράσιμος Γεράσης
Συν/ούχος δερματέμπορος

ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΟ

• Μετά την πολυετή λειτουργία του, το ΔΙΕΚ Κόνιτσας φέτος εντάχθηκε με το ΦΕΚ Τεύχος Β 2662/30-5-2022 και στο παράλληλο μηχανογραφικό των Πανελληνίων Εξετάσεων και έχουν εγκριθεί οι κάτωθι ειδικότητες:

-Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) -Ειδικός Αισθητικής και Τέχνης του Μακιγιάζ

-Ζωγραφική Τέχνη

-Βοηθός Φαρμακείου,

ενώ εκκρεμεί η έγκριση άλλων πέντε(5) ειδικοτήτων.

Σύμφωνα λοιπόν με αυτό, περίπου ογδόντα (80) νέοι σπουδαστές θα προσεθούν στους ήδη υπάρχοντες και αρκετοί θα προέρχονται από άλλους Δήμους.

Ο Δήμος μας προκειμένου να διευκολύνει την παραμονή κάποιων εξ αυτών στην πόλη μας, καλεί όσους συμπολίτες μας διαθέτουν διαμερίσματα προς ενοικίαση, να τα δηλώσουν, καλώντας στο Τουριστικό Κέντρο Πληροφόρησης στον αριθμό τηλεφώνου: 2655023000 καθημερινά από Δευτέρα ως Παρασκευή και ώρες 9:00 - 14:00 ή εναλλακτικά στέλνοντας e-mail με πληροφορίες για το διαμέρισμα, καθώς και αριθμό τηλεφώνου στο touristinfo@konitsa.gr

Με αυτόν τον τρόπο, όποιος σπουδαστής επιθυμεί να παραμείνει στη πόλη μας, θα μπορεί να έχει άμεση πρόσβαση στη λίστα διαθέσιμων διαμερισμάτων προς ενοικίαση, προκειμένου να διευκολυνθεί.

• Με επιτυχία και πλήθος συμμετοχών

υλοποιήθηκαν οι δύο αγώνες ορεινού τρεξίματος «SMOLIKAS TRAIL RUN», 23 ΚΜ και 8ΚΜ, την Κυριακή 4 Σεπτεμβρίου 2022, με εκκίνηση και τερματισμό το χωριό Αγία Παρασκευή (Κεράσοβο) στην Κόνιτσα.

Διοργανωτής ο Δήμος Κόνιτσας στο πλαίσιο του «2ου Κόνιτσα Άθλον», με την υποστήριξη της εταιρείας «My adventure – Event Organizer», σε μια προσπάθεια ανάδειξης και προβολής της περιοχής μας.

Δεκάδες αθλητές συναγωνίστηκαν σε μια απαιτητική, μα συνάμα ξεχωριστή διαδρομή 8ΚΜ και 23ΚΜ κυκλική διαδρομή με 1700μ. υψομετρική διαφορά, απολαμβάνοντας το 2ο υψηλότερο βουνό της Ελλάδας, αλλά και την ξακουστή Δρακόλιμνη του Σμόλικα.

Νικητές στον αγώνα 23ΚΠΙ αναδείχθηκαν ο Δημήτριος Οεοδωρακάκος με εντυπωσιακή επίδοση 2:40, ο Αναστάσιος Τομαράς με χρόνο 2:40,49 και ο Κωνσταντίνος Γιαννόπουλος με 2:42, ενώ στον αγώνα των 8ΚΠΙ ο Πέτρος Λώλης, ο Οδυσσέας Κουκέσης και ο Θεόδωρος Αρλέτος. Τις απονομές στους νικητές έκαναν ο Δήμαρχος Κόνιτσας Νικόλαος Εξάρχου, οι Αντιδήμαρχοι Νικόλαος Τσιαλιαμάνης, Δημήτριος Χήρας και Αριστείδης Λαζογιάννης, ο ιερέας του χωριού π. Μιχαήλ, ο Πρόεδρος της Κοινότητας Αγίας Παρασκευής Βασίλειος Σαμαράς, η Πρόεδρος της Αδελφότητας Αγίας Παρασκευής «Το Κεράσοβο» Ελένη Σιάφη.

Θερμά συγχαρητήρια σε όλους τους συμμετέχοντες στους αγώνες και σε όλους εκείνους που συνέβαλαν στη διοργάνωση.

Πολλές ευχαριστίες στους κατοίκους της Αγίας Παρασκευής που αγκάλιασαν τη διοργάνωση και κυρίως στις κυρίες, που επιμελήθηκαν την καθαριότητα εντός του χωριού και πρόσφεραν σε επισκέπτες και αγωνιζόμενους γευστικά παραδοσιακά εδέσματα.

Με την πρώτη φετινή διοργάνωση του Δήμου αποδεικνύεται ότι έχουν τεθεί οι βάσεις για το επόμενο έτος για έναν αγώνα που ευελπιστούμε να καθιερωθεί ως θεσμός. Παράλληλα, πρόθεση του Δήμου αποτελεί η στήριξη όλων των αγώνων στον τόπο μας, με στόχο την ανάδειξη όλων των ορεινών συγκροτημάτων μας ως ιδανικού προορισμού εναλλακτικού τουρισμού.

- Ψηφιακή εφαρμογή του Δήμου Κόνιτσας με τουριστικές πληροφορίες

Ο Δήμος Κόνιτσας τα τελευταία χρόνια είχε δημιουργήσει μια εφαρμογή για κινητά τηλέφωνα με τίτλο: «Δημιουργία πολυμεσικού, ηλεκτρονικού ξεναγού σε μονοπάτια πολιτισμού στα Μαστοροχώρια Κόνιτσας» με κωδικό ΟΠΣΑΑ 181515, ενταγμένου στην ΣΑΕ 082/8 του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και συνολικού προϋπολογισμού 114.082,50€ που λόγω ανύπαρκτου τουριστικού ΓΠΖΓΚθίπξ και προβολής παρέμενε ανενεργή και ξεχασμένη.

Πάνω σε αυτή την εφαρμογή εργαστήκαμε, εμπλουτίζοντάς την με υλικό που περιλαμβάνει επιπλέον πληροφορίες για

όλες τις κοινότητες του Δήμου μας. Λόγω της παλαιότητας της εφαρμογής υπήρχε δυσκολία παρέμβασης στον πηγαίο κώδικά της, οπότε στο διαχειριστικό περιβάλλον της ιστοσελίδας www.konitsa-cradle.gr προσθέσαμε εκτός από πληροφορίες για όλες τις κοινότητες μας και νέο υλικό σχετικά με τις υπαίθριες δραστηριότητες που μπορεί ο επισκέπτης να χαρεί στην περιοχή μας. Παράλληλα, προσθέσαμε κάποιες από τις πιο γνωστές ορειβατικές, αλλά και πεζοπορικές διαδρομές που σκοπό έχουν να βοηθήσουν τον επισκέπτη παρέχοντάς του άμεσα πληροφορίες για την περιοχή, έτσι ώστε να μπορεί με ευκολία να κινηθεί μέσα στο Δήμο μας και να απολαύσει τις ομορφιές της φύσης.

Επιπρόσθετα, επιλέγοντας κάποιος το παράθυρο "Ψηφιακή Βιβλιοθήκη", κατευθύνεται στην εφαρμογή πολιτιστικού περιεχομένου EXPROLAR.EU της Δημόσιας Βιβλιοθήκης Κόνιτσας. Όλες οι πληροφορίες μεταφράζονται και στην αγγλική γλώσσα.

Όλα αυτά με πολύωρη εργασία πολλών εξαιρετών συνεργατών, υπό την επίβλεψη της Αντιδημαρχίας Τουρισμού και με μηδενικό κόστος για τους συνδημότες μας.

Έτσι απλά ο επισκέπτης μας μπορεί να σκανάρει το ψηφιακό QR CODE με το κινητό του και να έχει άμεσα πρόσβαση στις πληροφορίες που τον ενδιαφέρουν.

Εν αναμονή έγκρισης της νέας μας πρότασης με τίτλο: "ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ" για τη δημιουργία μιας νέας ηλεκτρονικής εφαρμογής τουριστικής προβολής του Δήμου μας, θεωρούμε ότι η ανανεωμένη και πληρέστερη πλέον παλαιά εφαρμογή θα

καλύψει το κενό που υπάρχει όσον αφορά στον τομέα της παροχής τουριστικών πληροφοριών στους επισκέπτες μας.

Καλούνται άμεσα όλοι οι επιχειρηματίες που προσφέρουν τουριστικές υπηρεσίες, αλλά και οι καταστηματάρχες του Δήμου μας να προσέλθουν στο Τουριστικό Κέντρο Πληροφοριών 9:00-14:00 καθημερινά για να παραλάβουν τα ειδικά αυτοκόλλητα, τα οποία καλό θα είναι να τα αναρτήσουν σε εμφανές σημείο της επιχείρησής τους.

- Τη Δευτέρα 3/10/2022 ο Δήμαρχος Κόνιτσας υποδέχτηκε στο Γραφείο του τη Διευθύντρια Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ιωαννίνων κυρία Μαρία Γιαννακού, συνοδευόμενη από τον Προϊστάμενο Εκπαιδευτικών Θεμάτων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης κ. Λάζαρο Κωστανάσιο.

Στη συνάντηση, στην οποία παρευρέθηκε και ο Αντιδήμαρχος κ. Δημήτριος Χήρας, συζητήθηκαν θέματα που αφορούν τα προβλήματα της εκπαίδευσης και τη λειτουργία των σχολείων του Δήμου μας, ενώ τονίστηκε η σχέση αμοιβαίας εμπιστοσύνης και σεβασμού, βασική παράμετρος για μια θετική συνεργασία.

Ο Δήμαρχος συγχαίρει τη Διευθύντρια για την ανάληψη των καθηκόντων της και εύχεται καλή και εποικοδομητική θητεία. Διοργάνωση FAM TRIP: Προβολή του Δήμου Κόνιτσας στην Κυπριακή τουριστική αγορά.

Ο Δήμος Κόνιτσας σε συνεργασία με την εταιρεία τουριστικού «CKStrategies» διοργάνωσε ταξίδι γνωριμίας της περιοχής μας για μια εικοσαμελή αποστολή Κυπρίων δημοσιογράφων από τα κορυ-

φαία Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης της Κύπρου, συμπεριλαμβανομένων και των πέντε τηλεοπτικών Κυπριακών Δικτύων, καθώς και εκπροσώπους των τεσσάρων μεγαλύτερων τουριστικών πρακτορείων της Μεγαλονήσου. Στην αποστολή συμμετείχε, επίσης, εκπρόσωπος του Συνοδικού Γραφείου Προσκυνηματικών Περιηγήσεων της Εκκλησίας της Κύπρου.

Την ομάδα υποδέχτηκαν το Σάββατο το μεσημέρι 1/10/2022 στην γέφυρα του Αώου ο Δήμαρχος Κόνιτσας Νικόλαος Εξάρχου, ο Αντιδήμαρχος Δημήτριος Χήρας και ο αρμόδιος Αντιδήμαρχος για θέματα Τουρισμού Αριστείδης Λαζογιάννης.

Ακολούθησε μια γενική παρουσίαση της περιοχής, στην οποία συμμετείχε και η ξεναγός Ιωάννα Μήτση και ακολούθησε παρουσίαση υπαίθριων δραστηριοτήτων από τον επαγγελματία Outdoor Activities στην Κόνιτσα Αλέξανδρο Νικολόπουλο.

Κατόπιν, έγινε ξενάγηση στην οικία του Αγίου Παϊσίου, επίσκεψη στο εκκλησάκι της Αγίας Βαρβάρας και στον Ιερό Ναό του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού, παρουσία του εκπροσώπου της Ιεράς Μητρόπολης Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσης πατέρα Κωνσταντίνου Ταμπάκη.

Ακολούθησε ξενάγηση στο Μουσείο Οίνου και Αμπέλου, έκθεση, παρουσίαση τοπικών προϊόντων της περιοχής μας από τους παραγωγούς Κωνσταντίνο Μπάρμπα, Μανώλη Παπαγεωργίου, Φίλιππο Μπάρμπα και τέλος γευσιγνωσία τσίπουρου από τον Ανδρέα Χατζνεφραιμίδη.

Στον χώρο του Δημαρχείου, παρουσία του Αντιδημάρχου Δημητρίου Χήρα,

πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις επιχειρηματιών του Τουρισμού, ενώ οι δημοσιογράφοι ξεναγήθηκαν στο κέντρο της πόλης μας από τον Αντιδήμαρχο Αριστείδη Λαζογιάννη.

Η ημέρα έκλεισε με παραδοσιακό γλέντι και ποικιλία τοπικών εδεσμάτων παραδοσιακής κουζίνας συνοδεία παραδοσιακής Μουσικής στο παραδοσιακό εστιατόριο «Αλεξία» στην Κλειδωνιά, ενώ αναμνηστικά δώρα από πλευράς Δήμου δώρισαν στους παρευρισκόμενους ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Γεώργιος Σπανός, ο Αντιδήμαρχος Νικόλαος Τσαλιαμάνης και ο Αντιδήμαρχος Δημήτριος Χήρας.

Την Κυριακή το πρωί η αποστολή, συνοδεία του αρμόδιου Αντιδημάρχου Α. Λαζογιάννη, επισκέφτηκε την Ιερά Μονή Μολυβδοσκεπάστης και ακολούθως την κοινότητα Γανναδιού.

Οι φιλοξενούμενοι έμειναν κατενθουσιασμένοι από την περιοχή μας, έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα θρησκευτικά μνημεία, ιδιαίτερος για όσα σχετίζονται με τη ζωή του Αγίου μας, καθώς και για την παράδοση και γαστρονομία του τόπου μας.

Κατά τη διάρκεια της αποστολής ο Δήμαρχος παραχώρησε συνέντευξη στο Κυπριακό Κρατικό Κανάλι ΡΙΚ και σε διάφορα άλλα Μέσα Ενημέρωσης.

Στην επιτυχία του ταξιδιού γνωριμίας της Κυπριακής Αποστολής συμμετείχαν οι επιχειρήσεις «Lotos Farm», «Konitsa Mountain Hotel», «Grand Hotel Dentro», «Rodovoli Hotel», «DENTRO OUTDOOR TRAVEL», Καφέ - Εστιατόριο «Μύλος», Παραδοσιακό Καφέ- Εστιατόριο «Αλεξία»

και το Καφενείο «Γανναδιό».

Θερμές ευχαριστίες στον ιδιοκτήτη του «Dentro Outdoor Travel» Χρήστο Μουρεχίδη για τη δωρεάν παραχώρηση mini-bus, στην Μήτση Ιωάννα, στην παραδοσιακή ορχήστρα του Δέσση Σωτήρη, καθώς στην ιδιοκτήτρια του Καφενείου στο Γανναδιό κυρία Βάσω.

Την αποστολή συνόδευε ο πρόεδρος και ιδιοκτήτης της «CKStrategies» Chris Koussouris, ενώ το ταξίδι διοργανώθηκε με την υποστήριξη του Γραφείου ΕΟΤ της Κύπρου και τη συνεργασία του «MAZI travel», «Zorpidis Travel» και «Cyprus Airways».

- Ολοκληρώθηκε με πλήρη επιτυχία το προπονητικό camp ξιφασκίας που διοργανώθηκε από το τμήμα ξιφασκίας ΠΑΣ ΠΑΝΝΙΝΑ και τον Όμιλο Ξιφασκίας Φλώρινας στην Κόνιτσα το χρονικό διάστημα από 17 ως 31 Αυγούστου 2022 στις εγκαταστάσεις του Δήμου Κόνιτσας.

Στο camp συμμετείχαν 150 αθλητές από Ελλάδα, Τουρκία, Ιταλία και Κύπρο. Κεντρικό πρόσωπο του ΟΘΓΠΡ ήταν η παγκόσμια πρωταθλήτρια ξιφασκίας Nathalic Moelhausen από την Βραζιλία, η οποία πέραν του αγωνιστικού μέρους ανέλαβε διάφορες καλλιτεχνικές δράσεις στην Κόνιτσα.

Το camp πραγματοποιήθηκε με την υποστήριξη του Δήμου Κόνιτσας, αλλά και πολλών χορηγών εταιρειών και επιχειρήσεων.

- Στο Δημαρχείο υποδέχτηκε την 1/09/2022 ο Δήμαρχος Κόνιτσας ομάδα Κυπρίων που επισκέφθηκαν τον τόπο μας. Ανάμεσα τους και Αντιδήμαρχος και ένας Δημοτικός Σύμβουλος του Δήμου Γερίου.

Επιπλέον, δεύτερη ομάδα Κυπρίων, με-

τά την επίσκεψη στα μνημεία της περιοχής, επισκέφθηκε το Δημαρχείο, όπου ο Δήμαρχος τους υποδέχθηκε και τους ενημέρωσε για τα αξιοθέατα του τόπου μας.

Σε όλους προσφέρθηκαν γλυκίσματα της περιοχής και τουριστικοί χάρτες. Οι επισκέπτες αποχώρησαν αποκομίζοντας τις καλύτερες εντυπώσεις.

ΣΧΟΛΙΑ

- Η πληθυσμιακή καθίζηση ενός τόπου δεν συνοδεύεται μόνο από οικονομική καχεξία αλλά και από πνευματική. Η αποπνευματικοποίηση της μικρής μας πλέον κώμης είναι έκδηλη. Δύο σημαίνουσες επέτειοι εκείνη των 200 χρόνων από την Παλιγγενεσία του 1821 και αυτή των 100 χρόνων από την Μικρασιατική Τραγωδία του 1922 πέρασαν απαρατήρητες. Εκ των υστέρων πληροφορήθηκα ότι η μουσική δημοτική βραδυά ήταν αφιερωμένη στην δεύτερη επέτειο. Είμαστε με τα καλά μας, στεκόμαστε καλά;

Μία επέτειος εθνικού πένθους και εθνικής ενδοσκόπησης εκδηλώνεται στο συλλογικό μας υποσυνείδητο με ζουρνάδες και νταούλια! Η Ιερά Σύνοδος καθιέρωσε την Κυριακή προ της Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού ως Κυριακή Μνημοσύνης των Μαρτύρων Κληρικών και Λαϊκών της Εθνικής αυτής τραγωδίας. Προσωπικά πιστεύω πως πρέπει στον Ιερό Ναό Αγίου Κωνσταντίνου και Αγίας Ελένης Κάτω Κονίτσης να τελείται Αρχιερατικό μνημόσυνο υπέρ των Μαρτύρων της Πίστεως.

Ακολουθώντας και μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας στο Εντευκτήριο του Ι. Ναού μπορεί να πραγματοποιηθεί μια σεμνή

τελετή η οποία θα έχει αναφορές στις Αλησμόνητες Πατρίδες. Η Εταιρεία Μικρασιατικών Σπουδών σε δώδεκα τόμους έχει συγκεντρώσει τις μαρτυρίες ανθρώπων της Μικράς Ασίας όπου ο καθείς εξιστορεί τα δεινά που υπέστη από διωγμούς και φυλακίσεις έως σφαγές οικείων προσώπων. Μας δίνεται η δυνατότητα ανάγνωσης αυτών των παθημάτων ως και η ανάγνωση χωρίων από συγγραφείς όπως ο Φώτης Κόντογλου, Ηλίας Βενέζης κ.ά. Η όλη εκδήλωση επενδύεται μουσικά με αυθεντικά ακούσματα της Μικράς Ασίας. Φυσικά πάντα υπάρχει η δυνατότητα έκθεσης αρχειακού υλικού τόσο φωτογραφικού όσο και εγγράφων. Έτσι οι Αλησμόνητες Πατρίδες θα παραμείνουν εσαεί Αλησμόνητες.

Η.Α.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

- Μετά από επικοινωνία του Δημάρχου με τη Δ/ση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, γίνεται γνωστό ότι το Β' Δημοτικό Σχολείο Κόνιτσας θα λειτουργήσει κανονικά ως εξαθέσιο.

- Με τα πρωροβρόχια υποδεχτήκαμε τον φετικό Σεπτέμβρη και οι πελαργοί από την Κλειδωνιά μαζί με τα χελιδόνια μας αποχαιρέτησαν για το προαιώνιο ταξίδι τους στην Αφρική.

- Στις 8 Σεπτέμβρη, γιορτή της Παναγίας, αρκετός κόσμος τίμησε τη γιορτή με προσέλευση στο Μοναστήρι «Στομίου» στον Αώο, αλλά και στο εκκλησάκι δίπλα στη Γέφυρα.

- Τον Υφυπουργό Αθλητισμού Λευτέρη Αυγενάκη επισκέφθηκε την Πέμπτη 15 Σεπτεμβρίου 2022 ο Δήμαρχος Κόνι-

τσας Νικόλαος Εξάρχου, παρουσία του συντοπίτη μας Υφυπουργού Προστασίας του Πολίτη Λευτέρη Οικονόμου.

Αντικείμενο της συζήτησης αποτέλεσε η αξιοποίηση των αθλητικών υποδομών του Δήμου Κόνιτσας και η επίσπευση των διαδικασιών για τη δημιουργία και λειτουργία «Εθνικού Κέντρου Extreme Sports και Εναλλακτικών Μορφών Αθλητισμού» στην Κόνιτσα στην Αναγνωστοπούλειο Γεωργική Σχολή.

Σε επικοινωνία την ίδια μέρα με τον Αναπληρωτή Υπουργό Εσωτερικών Στέλιο Πέτσα, συζητήθηκαν θέματα που αφορούν το Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης», καθώς και την ένταξη άλλων έργων σε χρηματοδοτικά εργαλεία.

- Την Κυριακή 18 Σεπτεμβρίου 2022 δύο από τα χορευτικά της Κόνιτσας, ο Λαογραφικός Όμιλος Μαστοροχωρίων «Ντόπιοι» και ο Χορευτικός Όμιλος Κόνιτσας, συμμετείχαν στο 1ο Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών, που συνδιοργάνωσε η Περιφέρεια Ηπείρου, οι Δήμοι και οι Πολιτιστικοί Σύλλογοι της Περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων στο Υπαίθριο Θέατρο της ΕΗΜ.

Συγχαρητήρια στους διοργανωτές, σε όλους τους συμμετέχοντες και κυρίως στα χορευτικά της Κόνιτσας για την άψογη παρουσίαση και την επάξια εκπροσώπηση της παράδοσης της περιοχής μας.

- Ο Σεπτέμβρης είναι και μήνας των σταφυλιών. Ευνοϊκός καιρός βοήθησε την παραγωγή και τους επόμενους μήνες θα «πάρουν φωτιά» τα ρακοκάζανα.

- **Η ΝΕΑΝΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΚΑΙ Η ΧΟΡΩΔΙΑ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙ-**

ΤΣΑΣ ΣΤΟ 1ο ΧΟΡΩΔΙΑΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Το παρατεταμένο χειροκρότημα του κοινού απέσπασαν η Νεανική Χορωδία και η Χορωδία Ενηλίκων του Δήμου Κόνιτσας υπό την καθοδήγηση του μαέστρου Γιάννη Γαλίτη στο 1° Χορωδιακό Φεστιβάλ Περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων, που πραγματοποιήθηκε το Σαββατοκύριακο 10-11 Σεπτεμβρίου 2022 στην κεντρική πλατεία Ιωαννίνων με τη συμμετοχή δώδεκα χορωδιών και φωνητικών συνόλων. Το φεστιβάλ διοργάνωσε η Περιφέρεια Ηπείρου και οι δήμοι της Π.Ε. Ιωαννίνων.

Στο Φεστιβάλ συμμετείχαν μεταξύ άλλων η Βυζαντινή Χορωδία Κατσαρείου Σχολής Βυζαντινής και Παραδοσιακής Μουσικής, η Χορωδία Χορευτικού Συλλόγου Μετσόβου, ο Σύλλογος Πωγωνίσιου Πολυφωνικού Τραγουδιού, το Κιθαριστικό Σύνολο Ροδοτοπίου Ιωαννίνων «Η Πασσαρών», το Χορωδιακό Σύνολο «Νέες Τέχνες» Ωδείου Ars Nova, η Χορωδία «Ανάσπαλτος Πατρίδα» Αδελφότητας Ποντίων και Μικρασιατών Ηπείρου, το Ηπειρωτικό Πολυφωνικό Σύνολο Μουσικού Σχολείου Ιωαννίνων «Νικόλαος Δούμας», η Χορωδία Κουτσελιού «Η παρέα μας», ο Σύλλογος Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού «Ήνορο» και η Χορωδία Πολιτιστικού Συλλόγου Πλατάνου.

Εκ μέρους του Δήμου στην εκδήλωση παρέστη ο Δήμαρχος Κόνιτσας. Θερμά συγχαρητήρια στους διοργανωτές του Φεστιβάλ, στους συμμετέχοντες και κυρίως στις χορωδίες του Δήμου μας που για μια ακόμα φορά μας έκαναν περήφανους,

προσφέροντάς μας μοναδικές στιγμές μουσικής πανδαισίας.

- Και στον γειτονικό μας Δήμο Πρωγώνιου επαναλήφθηκε μετά από δύο χρόνια η εκδήλωση με αναπαράσταση της μάχης του 1940.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο Πρωθυπουργός και ο Πρόεδρος της Βουλής συμπατριώτης μας κ. Κ. Τασούλας.

- Μεγάλη κίνηση επισκεπτών το τριήμερο της 28ης στην Κόνιτσα και σε όλη την περιοχή. Σ' αυτό συνετέλεσε ο καλός καιρός. Ήταν η τελευταία ευκαιρία, πριν τον ερχομό του χειμώνα να απολαύσει ο κόσμος από τις πόλεις λίγες μέρες ξεγνοιασιάς στην πολύχρωμη φθινοπωρινή φύση.

- Ο Οκτώβρης μας εγκατέλειψε με καλοκαιρία, σε αντίθεση με τον Οκτώβρη του '40.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Προς κ. Ηλία Ανδρέου - Περιοδικό "Κόνιτσα"

Θέμα: Κακοτεχνία δημοτικής οδού με ανυπολόγιστες εις βάρος της οικίας μου συνέπειες.

Πίσω από την πόρτα του σπιτιού μου, υπάρχει μια νοερή επιγραφή που κληρονόμησα από τους προγόνους μου που λέει:

"Ό,τι δεν σου αρέσει να σου κάνουν, μην το κάνεις!"

Αυτή η φράση - συμβουλή - εμπεριέχει την λέξη σεβασμό στον εαυτό σου και στους άλλους.

Στο διά ταύτα λοιπόν.

Φέτος το 2022, το σπίτι των προγόνων μου συμπληρώνει 100 χρόνια από την αγορά του προπάππου μου, πατέρα της γιαγιάς μου Ουρανίας. Πέρασε πόλεμο με Ιταλούς, Γερμανούς και δυστυχώς και εμφύλιο.

Αυτό το σπίτι λοιπόν, απειλείται από την κακή ρυμοτόμηση που έχει γίνει από την πάνω δημοτική οδό. Αποτέλεσμα αυτής, είναι η καθίζηση της πλακόστρωτης αυλής, το φούσκωμα της μάντρας και κατάρρευση μέρους της και το πιο σοβαρό, την εισροή υδάτων μέσα στο χώρο της κουζίνας.

Η αίτησή μου στο Δήμο Κόνιτσας είχε σαν συνέπεια την επίσκεψη του Δημάρχου κ. Εξάρχου για αυτοψία στον χώρο πριν δύο χρόνια.

Έκτοτε δεν έπραξε τα δέοντα ως όφειλε βάσει νόμου.

Μήπως λοιπόν πρέπει να του τοποθετήσω την νοερή επιγραφή, πίσω από την πόρτα του γραφείου του..;

Με εκτίμηση προς το περιοδικό "Κόνιτσα", την φωνή των πολιτών.

Σπανός Θ. Σπυρίδων

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

- Στις 16/8/22 έγινε στην Ηλιόρραχη η βάπτιση της Ευπραξίας-Μαριάνθης του π. Ηλία Νάτση και της Παναγιώτας Σκούρτη.
- Στις 22/10/22 βαπτίστηκε στην Κόνιτσα ο Κων/νος του Γεωργίου Νικολάου και της Παναγιώτας Καραγιάννη.

ΓΑΜΟΙ

- Στις 18/9/22 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Κων/νου Σιάρχου και της Ιφιγένειας Κέντρου.

ΑΠΕΒΙΩΣΑΝ

- Στις 31/8/22 η Μαρία Λύρα ετών 94 στο Ελεύθερο.
- Στις 18/9/22 ο Χαράλαμπος Σιούτης, ετών 87, στα Γιάννενα.
- Στις 20/9/22 ο Αλέξανδρος Ζώτος ετών 71 στην Κόνιτσα.
- Στις 25/9/22 ο Αντώνιος Καρακατσάνης ετών 79 στην Αειόπετρα.
- Στις 26/9/22 ο Κων/νος Ζδράβος ετών 91 στην Κόνιτσα.
- Στις 29/9/22 ο Θεόδωρος Γκοξάρης ετών 75 στην Κόνιτσα.
- Την 1/10/22 ο Μιχάλης Βαγενάς ετών 92 στην Κόνιτσα.
- Στις 8/10/22 ο Αχιλλέας Ζήκας ετών 91 στην Αγ. Παρασκευή.
- Στις 16/10/22 ο Ιωάννης Κωστούλας ετών 78 στην Κόνιτσα.
- Στις 17/10/22 ο Θεοφάνης Σγούρος, ετών 63 στην Κόνιτσα.
- Στις 25/10/22 η Βασιλική Ιωσήφ ετών 82 στην Αειόπετρα.
- Στις 5/10/22 η Αικατερίνη Νικολάου ετών 53 στην Κόνιτσα.

- Στις 11/9/22 ο Στέργιος Καρανίκας ετών 74 στο Κεφαλοχώρι.
- Στις 14/9/22 ο Βασίλειος Φασούλης ετών 77 στο Κεφαλοχώρι.
- Στις 24/9/22 η Μαρία Λέκκα ετών 91 στη Δροσοπηγή.
- Στις 30/10/22 ο Δημήτριος Γαλάνης ετών 69 στην Πυρσόγιαννη.
- Στις 10/10/22 η Φωτεινή Σιούτη ετών 82 στη Δροσοπηγή.
- Στις 25/9/22 η Μαρία Μησιακούλη ετών 75 στην Καστάνιανη.

† ΚΩΣΤΑΣ ΣΙΑΛΜΑΣ

Ο Κώστας Σιαλμάς πέθανε στην Αυστραλία. Ελαφρύ το χώμα που τον σκέπασε. Γεννήθηκε στο Λιθοχώρι Ευρυτανίας. Ήρθε στην Αθήνα όπου σπούδασε και γνώρισε την Γλυκερία Δερβένη

από την Αγία Βαρβάρα Κονίτσης, παντρεύτηκαν και πήγαν στην Αυστραλία το 1974. Εκεί απέκτησαν τρία παιδιά τη Θεοδώρα με σύζυγο τον Κώστα, τον Γιώργο με σύζυγο τη Μαρία και το Θωμά με σύζυγο την Κατερίνα.

Χάρηκε και δύο εγγόνια, τον νεότερο Κωνσταντίνο και την Ολυμπία.

Κώστα σε αγαπήσαμε και μας αγάπησες και εσύ πολύ, δεν θα σε ξεχάσουμε ποτέ!, τώρα θα ανταμώσεις με όλους τους αγαπημένους μας.

Στη μνήμη σου στέλνω 50 ευρώ στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ». Και 50 ευρώ στο Γηροκομείο Κόνιτσας. Αιώνια σου η μνήμη.

Η θεία σου Ουρανία Τσούκα

ΕΠΙΒΙΩΣΗ

(Οικονομικοί μετανάστες;)

Τι έφταιγαν οι άμοιροι, για να ξεσπιωθούνε,
μακριά να ταξιδέψουνε, την τύχη τους να βρούνε;
Ποιος άραγε τους ρώτησε, αν μόραγαν να ζήσουν,
σε μια Πατρίδα δίχως ζωή, ποιον θέλουνε να πείσουν;

Φρόντισαν άλλοι γι' αυτό, οι (Δυνατοί) του κόσμου,
με δυστυχία τους γέμισαν, και τα δεινά του πόνου.
Κάψανε, λεηλάτησαν, Πατρίδες και το βιο τους,
αυτοί, μονάχα φταίξανε, για τον ξεκληρισμό τους.

Με βάρκες τους μετέφεραν, δουλέμποροι και άλλοι,
πολλά καλά τους τάξανε, τους γέλασαν και πάλι!
Κι αφού τους ξεζουμίσανε, τους ήπιανε το αίμα,
θέλουν να τους ξεφορτωθούν, στα αζήτητα, σα δέμα!

Συμφέροντα παίζονται πολλά, απ' την πλουτοκρατία,
πλοκάμια της απλώσανε, σ' όλη την κοινωνία.
Ψέματα, ψέματα, πολλά, μεγάλη η κοροϊδία,
μας έφεραν Μεσαίωνα, με τούτη τη δουλεία.

Αυτό, που προσπαθήσανε, σε μας να επιθεθούνε,
θέλουνε να φτωχαίνουμε, μια άκρη να μη βρούμε.
Λογάριασαν όμως μόνοι τους, χωρίς τον ξενοδόχο,
στο φούρνο θα τους ρίξουμε, να βγουν στην καπνοδόχο.

Θέλεις να δεις τι έφταιξε, ποια είναι η αιτία
και έφτασε μέχρις εδώ, αυτή η ιστορία;
Μάαστριχτ, είναι το μυστικό, μαζί και Λισαβόνα
καπιταλιστική εφεύρεση, για τούτο τον αιώνα.

Έχουν ευθύνη γι' όλα αυτά, κι αυτοί που τα ψηφίσανε,
δικά τους κατορθώματα! μεσ' τη σιωπή τα πνίξανε.
Πρέπει να καταλάβουνε, κι αυτοί που τους στηρίζουν,
να δέχονται τα λάθη τους και όχι να αφρίζουν.

Εδώ μπροστά είναι η ζωή, εδώ και η επιλογή τους,
στην πράξη ν' ακυρώσουνε, αυτή την εκλογή τους.
Μαζί μας να παλέψουνε, με δύναμη και πείσμα,
για να γλιτώσουμε όλοι μας, την έρημη τη πείνα.

Επιτυχόντες Πανελλαδικών εξετάσεων 2022 ΓΕΛ Κόνιτσας

ΒΑΛΔΟΥΜΑ ΙΩΑΝΝΑ | ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ (ΠΡΕΒΕΖΑ)
ΖΩΤΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ | ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΦΛΩΡΙΝΑ)
ΜΑΝΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ | ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ (ΚΑΒΑΛΑ)
ΜΠΕΛΘΙΚΙΩΤΗ ΜΑΡΙΑ | ΦΥΣΙΚΗΣ (ΙΩΑΝΝΙΝΑ)
ΠΑΠΑ ΕΥΘΥΜΙΑ | ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ (ΚΟΜΟΤΗΝΗ)
ΠΟΡΙΤΣΗ ΕΛΕΝΗ | ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (ΙΩΑΝΝΙΝΑ)
ΠΟΡΙΤΣΗ ΛΕΟΝΕΛΑ | ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΠΕΙΡΑΙΑΣ)
ΤΣΕΚΗ ΧΑΡΟΥΛΑ | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Επιτυχόντες Πανελλαδικών εξετάσεων 2022 ΕΠΑΛ Κόνιτσας

ΒΟΥΡΔΟΥΚΛ ΓΑΛΑΤΕΙΑ | ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ) - ΠΑΝ.
ΜΑΚΕΔ. ΠΑΝ. ΜΑΚ.
ΓΑΪΤΑΝΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ | ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΟΡΥΚΤΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΧΑΝΙΑ) ΠΟΛΥΧΝΕΙΟ
ΚΡΗΤΗΣ
ΓΑΪΤΑΝΙΔΗΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ | ΔΑΣΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΟΡΕΣΤΙΑΔΑ) ΔΠΘ
ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ | ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ (ΠΑΤΡΑ) - ΠΑΝ. ΠΕΛΛΗ-
ΣΟΥ ΠΑΝ. ΠΕΛΛΗΝΗΣΟΥ
ΙΦΤΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ | ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (ΘΕΣΣΑΛΟ-
ΝΙΚΗ) Δι.ΠΑ.Ε.
ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΗ | ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΘΕΣ-
ΣΑΛΟΝΙΚΗ) ΠΑΝ. ΜΑΚ.
ΠΑΣΧΟ ΑΝΤΟΝΙΟ | ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ (ΠΑΤΡΑ)
ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ
ΣΙΒΒΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ | ΣΧΟΛΗ ΠΛΟΙΑΡΧΩΝ Α.Ε.Ν.

*Ο Απόστολος Βλάχος και η Ελπίδα Γαϊτανίδου εύχονται στον γιο τους Απόστο-
λο για την επιτυχία του στη Σχολή Αεροπορίας (Σ.Μ.Υ.Α.) πάντα υψηλότερα να
ανεβαίνει και πάντα μακρύτερα να κοπάζει. Μοιραζόμενοι τη χαρά μας με συγ-
γενείς και φίλους, προσφέρουμε 50 ευρώ στο περιοδικό μας "ΚΟΝΙΤΣΑ" για
ενίσχυσή του.*

Συνδρομές

Στέρτσιου Δήμητρα Γερμανία	30	Λέτσιος Νικ. Γιάννινα	20
Παναγιώτου Δημ. Καναδάς.....	30	Στάικος Δημ. Γιάννινα	15
Πάντος Κων/νος Γερμανία	100€	Δελημήτρου Όλγα Γιάννινα.....	20
Ντίνη Μαρία Αθήνα	50	Φωλίδη Ασπασία Γιάννινα.....	20
Ντίνης Πέτρος Αθήνα	50	Τζιάλλας Ιωάν. Γιάννινα	20
Πολίτης Αγαθ. Αθήνα	15	Κίτσιου Μαρία Κόνιτσα.....	20
Τσιλίφης Ευάγγ. Αθήνα	30	Μπούσμπουλας Βασ. Κόνιτσα	30
Οικονόμου Όλγα Αθήνα.....	20	Βίνος Στάθης Κόνιτσα.....	20
Σακελλαρίου Ελένη Αθήνα	20	Παπαγεωργίου Κων. Κόνιτσα	20
Βλάχος Ανδρέας Αθήνα	15	Τσούκας Κων. Κόνιτσα.....	20
Κώστας Ευαγγ. Αθήνα.....	15	Δημάρατου Κατερίνα Κόνιτσα	50
Σταματάκη Ειρ. Αθήνα	40	Σκούρτης Βασ. Κόνιτσα.....	20
Μπλιθικιώτης Σπύρος Αθήνα	30	Δεμερτζίδης Βαγγ. Κόνιτσα.....	20
Αηδόνης Αναστ. Αθήνα	25	Λαζογιάννης Γιάννης Κόνιτσα	20
Γεωργάκης Γεωργ. Αθήνα.....	15	Μάνου Κορνηλία Κόνιτσα	15
Σβάρνας Ιωαν. Αθήνα.....	45	Μάνης Μιχ. Μολυβδοσκεπάστη.....	30
Σπανός Βασ. Αθήνα	20	Πατσιωτού Ροϊδούλα Δροσοπηγή	20
Πανάγιου Μαρία Αθήνα	20	Γρέντζιος Πούλιος Παλαιοσέλλι.....	20
Παπαμιχαήλ Παν. Αθήνα.....	20	Δάσκαλος Ιωαν. Καβάσιλα.....	20
Σύνδεσμος Βούρμπιανης Αθήνα.....	30	Λασπονίκος Χρ. Καβάσιλα	50
Παπαδιαμάντης Κων. Αθήνα.....	100	Ρούβαλης Απόστ. Ελεύθερο.....	50
Τσιατσιάς Βασ. Αθήνα	40	Τσεμπέρης Δημ. Εξοχή	20
Μαλάμη Χαρίκλεια Αθήνα.....	50	Μπλιθικιώτης Δημ. Λαγκάδα	20
Τσιλίφης Απόστολος Αίγιο	15	Καρατζίμας Σωτ. Αθήνα.....	60
Κουκέση Ελένη Κατερίνη	20	Παναγιώτου Βασιλική Αθήνα	15
Μαυρογιάννης Γεώργ. Μέτσοβο	30	Βαταβάλη Βασιλική Γιάννινα.....	20
Μπούζαλης Θεοφ. Μέτσοβο.....	20	Γιαννούσης Χρ. Γιάννινα	50
Ιερ. Ευθυμίου Δημ. Θεσ/νίκη	20	Παπανώτης Γρηγ. Γιάννινα.....	20
Κοτουλούλης Γεωργ. Θεσ/νίκη.....	20	Ζήνδρος Βασ. Γιάννινα.....	20
Τσινασλανίδης Αλέκος Ηγουμενίτσα	20	Φασούλης Π. Χρ. Ναύπακτος	40
Μπουζούλα Μαρία Γιάννινα.....	15	Μπέτζιος Περικλής Βέροια	30
Σταυρίδου Κασσιανή Γιάννινα.....	20	Τασούλα Παναγιώτα Τρίκαλα.....	20
Ματσή Ολυμπία Γιάννινα	15	Ρούβαλη Σοφία Βόλος	20
Σβάρνας Χρήστος Γιάννινα.....	45	Χούσος Αθαν. Κόνιτσα	15
Ραπακούσιος Απόστ. Γιάννινα	50	Μήτσικα Δήμητρα Κόνιτσα	15
Εζνεπίδου Αντωνία Γιάννινα	20	Σπέλλας Χρήστος Κόνιτσα	15
Παπαθεμιστοκλέους Χρ. Γιάννινα.....	20	Κεφάλας Θεόδ. Ηλιόρραχη.....	20
Γιάκκας Ανδρέας Γιάννινα.....	20	Πορέτσης Μηνάς Εξοχή.....	50
		Πάντου Βασιλική Ελεύθερο	15
		Λασπονίκος Νίκος Καβάσιλα	20
		Χατζηφραιμίδης Αν. Κόνιτσα.....	50

Τα επώνυμα άρθρα εκφράζουν πάντα
τις απόψεις αυτών που τα υπογράφουν.

Καγιάκ στον Αώο. (Φ.: Π.Σ.Τ.)

ΥΠΟΔ.1031 ΚΑΥ.25.90.09.0010
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ / RETOUR

Άγνωστος	☐ Inconnu
Διεύθυνση ανεπαρκής	☐ Adresse insuffisante
Απαράδεκτο	☐ Refusé
Απεβίωσε	☐ Décédé
Συνωνυμία	☐ Synonymie
Δ/ση δυσανάγνωστη	☐ Adresse illisible
Αζήτητο	☐ Non réclamé
Έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση	☐ Parti sans laisser d' adresse

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Κόνιτσα 441 00
Τηλ. 26550 22-464
22.212

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Αρ. Αδείας
2573

